ఆంధ్రపత్రిక

83 దుందుభినామ సంవత్సరాది సంచిక

తమ్మారెడ్డి కృష్ణమూర్తి
సమర్పించు
రవీంద్ర ఆర్ట్ క్రియేషన్స్

ఇద్దరు కొడుకులు

కలర్

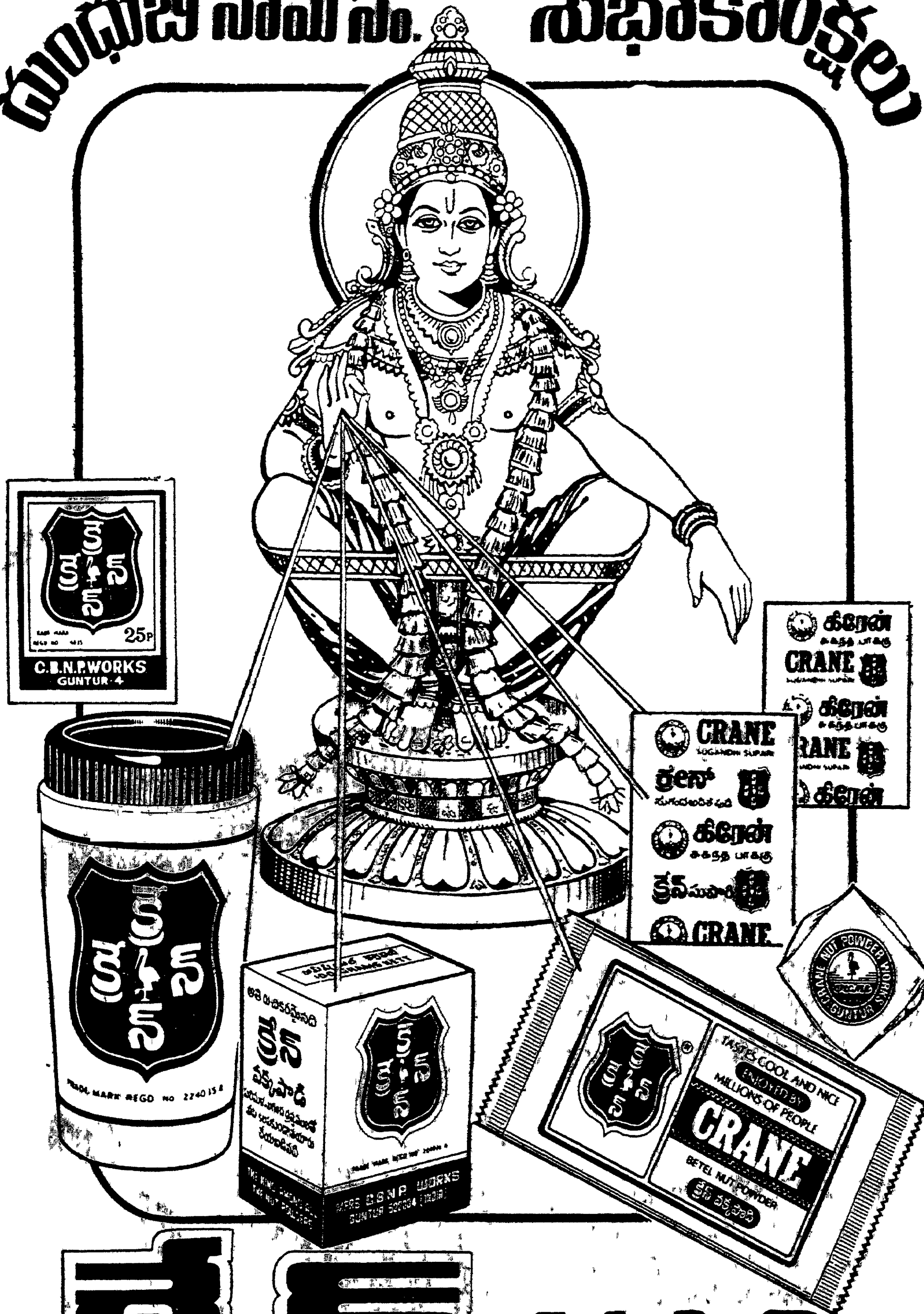
దర్శకత్వం
కట్టా సుబ్బారావు

నిర్మాత
కె.వి. నారాయణరెడ్డి

సంగీతం చక్రవర్తి

SREE PUBS

క్రేన్ వక్కపొడి

దీనికి సాటి మరొకటి లేదు.

ఆంధ్రపత్రిక

దుందుభినామ సంవత్సరాది సంచిక

[డెబ్బది రెండవ సంచిక]

[1982-'83]

వ్యవస్థాపకులు : శ్రీ కాశీనాథుని వాగేశ్వరరావు

★

శివలెంక శంభుప్రసాద్

సంపాదకుడు

[1938-'72]

★

సంపాదకుడు : శివలెంక రాధాకృష్ణ

వెల రూ. 5-00

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున ముద్రితము

Supplement to Andhra Patrika Issue Dated 26-3-'82

Regd. No. Y/VJ No. 49.

దుందుభినామ సంవత్సరాది సంచిక

విషయానుక్రమణిక

సంచిక 72 సంవత్సరము 1982-'83

ముఖచిత్రం : శ్రీ కోరడపల్లి శేషగిరిరావు

స్వవిషయం

కొత్త సంవత్సరంతో పాటు కొత్త ఆశలు కలుగటం సహజం. 1980 లో కొత్త

కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పడినప్పటి నుంచీ అభివృద్ధి విధానాలలో కొన్ని మార్పులు రావటం ఎందరో గమనించారు. పిడివాదాలు మాని ప్రయోజనాలకి పనికివచ్చే విధానాలు అనుసరించటం మొదలయినదని వ్యాఖ్యాతలు అంటున్నారు. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు, బ్రిటన్‌లో ఎక్కువగా ప్రచారంలో ఉన్న సిద్ధాంతాలు కొన్నిటికి భారతదేశంలో ప్రతిధ్వనులు వినపడుతున్నాయంటే అతిశయోక్తి కాదు. అయితే, అమెరికాలో కూడా అక్కడ అమలు చెయ్యబడుతున్న విధానాలపట్ల అసంతృప్తి తీవ్రంగానే చెలరేగుతోంది. ఇక భారతదేశంలో కొత్త విధానాల విమర్శకి కొదువ ఉండదని ఊహించటంలో తప్పులేదని పిస్తుంది. కొన్ని దశాబ్దాలుగా ఇక్కడ మంచి ప్రాచుర్యం తెచ్చుకొనగలిగిన వివాదాలని కాదని కొత్త విధానాలని అనుసరించటం తేలికకాదు. ప్రభుత్వంవారు తమ విధానాలని వ్యతిరేకించే విమర్శని ఏ విధంగా ఎదురుకుంటారో చూడాలి. భారతదేశంలో ఏమి మార్పులు వచ్చినా ప్రభుత్వ పరిపాలనా యంత్రాంగం యొక్క భారం తగ్గే సూచనలు కనపడటంలేదు. ఈ భారం వలన ఉత్పత్తి పెరిగే అవకాశాలు ఏవీ ఏర్పడకపోగా ఉత్పత్తికి అవరోధాలుగా నిలిచేవే క్రమంగా అధికం అవుతున్నాయని సందేహంలేకుండా అనవచ్చు. ఉగాది సందర్భంలో తెలుగువారి రాష్ట్రంలో వచ్చేమార్పులని తలుచుకొనక తప్పదు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ముఖ్య మంత్రి పదవికి ఉన్న విలువ ఎంత పడిపోయిందో ఇటీవలే జరిగినదంతా స్పష్టంగా తెలుపుతోంది. ఇది విషాదం కలిగించతగిన పరిణామం. అయినప్పటికీ కొత్త సంవత్సరంతో ఆశాజనకంగా ఉండే మార్పులు ఎన్నో రాగలవని ఎదురు చూడాలి.

అ ర్ణ వ ము

శ్రీ వఝ్ఝల కాళిదాసు

కడలి తరగలు విరిగి పడుచో
వెడలు శీకరములు కనంబడె
చాలులై విరజిమ్మబడు ము
త్యాల సరములుగా !

వరుణదేవుని వారు వమ్ములు
ధరణి మీదికి దాడివెడలెడు
కరణి నురగలు గ్రక్కుకొనుచున్
బరుగులిడు తరగల్ !

పుడమి నంతయు నొక్కపెట్టున
ముంచివేయగ జాలు వడితో
వీచులెన్నో లేచివచ్చియు
వెనుకకే మరలున్ !

అంతరిక్షమునుండి చూచిన
వింత వింతల యానపాత్రము
వోలె విశ్వము కనంబడు క
ల్లోల వేష్టితమై !

శాంతియున్ విశ్రాంతి యెరుగక
సంతతము క్షోభించు వార్నిధి
యంతరంగమునందు రేగుమ
బడబ వహ్ని శిఖల్ !

శరావాకాశమ్ము క్రిందన్
ధరా పవౌషధులన్ పండెడి
తరిన్ పొంగులు వారుచున్నవి
తరంగ శ్రేణుల్ !

ప్రశాంతంబగు నిశీథమ్మున
తమోరాశులు ధరంబడెనా
తరంగమ్ములుగా !

ధరా ధరముల శిఖరములపై
శిరోవేష్టములైన మొగిళుల
తురాయిలుగా మెరయు మెరుపుల
సరణి నున్నవి నురగల్ !

అగాధము నీరంధ్ర నిబిడం
బమావాస్యాసమం బంబుధి
సినీవాలీ సిరుల దాల్చెను
ఫేన రేఖలతో !

సూర్య చంద్రుల శుభ్రదీప్తులు
తారకాగ్రహ ధవళ కాంతులు
నిచట కుప్పలు వేసివారా
యనుక తిప్పియల !!!

రోదసీ కుహరమ్ములే మా
ర్మోగె గర్జా ముఖర భీకర
మహోత్కలికా మహత్యుద్గత
కుహరితమ్ములకు !

విలయ ఝంఝూ మరుద్వేగో
ద్వేల విర్మాతాంతరంగము
పగిలిపోయినదేమొ ఘూర్మిలు
వారినిధి లోనన్ !

వృథాయాస వృథా క్షోభలు
క్షుధా బాధా కుధా కూష్మము
పథానార్తి ప్రధాన వేదన

అనంతావధి కన్నుగీటులు
పార రహిత ప్రవాహమ్ములు
కడ లెరుంగని గాఢవాంఛలు
కడలి కదలికలు !

కాంతి చంద్రిక, రంభ, మేనక,
మదన, మోహిని, ఘృతాచి, చిత్ర
రేఖ అచ్చర మచ్చె కంటుల
గన్న పాథోధి,

చలువ వెన్నెల లొలుకు జాబిలి
పసిమి వన్నెల పైడి పడతుక
అమర జీవద మమృతభాండము
గన్న పాథోధి,

విశాలోర స్స్థలము నిస్తుల
భావ కల్లోలితం బైనన్

వినీలాగాధంబు గర్భము
ఘృణా విరహితము !

విధుర జీవన విరహబాధా
విపం చీగళ వినిర్ముక్త
ప్రవాహాశ్రు క్షార రుచి వి
క్షేప మీ జలధి !

శీర్ణ భిక్షుక జీర్ణ కోశము
ఘూర్ణితాశా తూర్ణ పాశము
దూర్ణరాత్రీ చూర్ణ కేశము
అర్ణ వోత్కలికల్ !

విశ్వమంతయు జాట్టివైచిన
విజయ గర్వము విజృంభించగ
కోటి చేతుల గొట్టలేచును
మింటి కర్ణవము !

శ్రీ చల్లా రాధాకృష్ణశర్మ

తమిళ మినీ కవితలు

ఒకనాడు మహా కావ్యాలు, ఆ తర్వాత ఖండకావ్యాలు సాహిత్య ప్రపంచంలో వెలుగులోకి వచ్చి ప్రచుర ప్రచారం గడించినట్లుగా ఈనాడు మినీ కవితలు పత్రికా ముఖంగా నైతేనేమీ పుస్తక రూపంగా నైతేనేమి పరశ్శతంగా వెలువడుతున్నాయి; పాఠకుల్ని అలరిస్తున్నాయి. ఒక సాహిత్య ప్రక్రియగా మినీ కవిత స్థిరపడింది.

తెలుగులోవలె, తమిళంలోనూ మినీ కవిత బాగా ప్రచారంలోకివచ్చింది. ముఖ్యంగా పత్రికలలు,అందులోనూ చిన్న పత్రికలు, ఈ ప్రక్రియకు ప్రాముఖ్య మిస్తున్నాయి. ఇటీవల మినీ కవితల సంపుటాలు కొన్ని పుస్తక రూపంలో వెలువడడం గమనించదగిన అంశం.

ఏక విషయాశ్రయమూ వ్యంగ్య ప్రధానమూ అయిన లఘు రచనను మినీ కవిత అనవచ్చు. కనుక ఇందులో అప్రస్తుత విషయాల ప్రసక్తి వుండదు, డొంక తిరుగుడు ఉండదు. తాను చెప్పదలచిన విషయాన్ని కవి సూటిగా సంగ్రహంగా స్పష్టంగా వివరిస్తాడు సంక్షిప్తత మినీ కవితకు జీవం. కాగా అది పాఠకుణ్ణి అనాయాసంగా ఆకట్టుకుంటుంది వ్యంగ్య ప్రధానం కావడం వల్ల, ఆలోచింపజేస్తుందికూడా. మలయాళంలో ఈమధ్యకార్టూనుకవితలంటూ వస్తున్నాయి. ఇవికూడా మినీ కవితలే ఈ కోవకు చెందిన కవితలలో వ్యంగ్యానికి పై చెయ్యి అనే అంశాన్ని కార్టూను కవిత అన్న పేరు చెప్పక చెపుతున్నది. ఇక కొన్ని తమిళ మినీ కవితల్ని పరిశీలిద్దాము.

"రాత్రి వేళ వచ్చింద
ఇంకా తెల్లారనే లేదు."

మన స్వాతంత్ర్యం గురించి ఒక రచయిత చెప్పిన రెండే రెండు పాదాల కవిత యిది. మనం ఆశించినట్లుగా స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా మనల్ని కమ్ముకున్న కష్టాల చీకట్లు తొలగ లేదనీ, సౌఖ్యమనే వెలుగు యింకా రాలేదనీ యీ రెండు పంక్తుల్లో కవి వ్యక్తం చేసిన తీరు ప్రశంసార్హం.

బాలకుమారన్ అనే రచయిత దర్శించిన నగరాన్ని పరికించండి:

"పక్షులు నివసించే
పెద్ద చెట్లు పడిపోగా
మనుషులు నివసించే
రాతి చెట్లు పెరిగిన అడవి."

ఆ మధ్య ఏ రోజు పత్రికలో చూసినా దొంగ రవాణా దార్లకు సంబంధించిన విషయాలు ప్రముఖంగా కనిపిస్తూ వుండేవి. ఆ విషయాన్ని ఒక రచయిత హితోపదేశం అన్నే యీ కింది కవితలో హృద్యంగా తెలియజేశాడు.

"అలల కడలినైనా దాటి
అర్థం ఆర్జించమని
పెద్దలు సెలవిచ్చిన
హితోక్తి ననుసరించి
ఆర్జించాడు అర్థం.
ఆర్జించిన అనంతరం
నాకు లభించాయి
దొంగ రవాణాదారు
అనే ఒక బిరుదూ
కారా గృహ శిక్షా."

అలల కడలినైనా దాటి అర్థం ఆర్జించమని తమిళంలో రుచికరమైన సామెత ఒకటి నేటికీ వాడుకలో వుంది. ఈ సామెతను వ్యంగ్యంతో రంగరించి, సమాజంలో రూపుదాల్చిన ఒక చెడుని రచయిత తెలియజేసిన వైనం ఎంతైనా కొనియాడ దగింది.

గృహ యజమాని కోపతాపాలు ఎన్ని అవతారాలు ఎత్తుతుందో, ఆ విషయాన్ని తిరుమావళవన్ అనే రచయిత చేసిన తుఫాను హెచ్చరిక నుంచి అనాయాసంగా గ్రహించవచ్చు.

"హృదయార్ణవంలో
కేంద్రీకరించిన తుఫాను
భార్యాపుత్రుల పైపుగానో
ఆఫీసు అటెండరు, ప్యూనుల
వైపు గానో

వీయువచ్చు ....
తత్ఫలితంగా
పై శ్ళ ప్రాంతాంలో
ఉరుములతో కూడిన వానో
లేకపోతే
గాలితో కూడిన వానో
కురవ వచ్చు."

నేడు వెలువడుతున్న కొన్ని తమిళ మినీ కవితలలో ఇంగ్లీషు మాటలు కొంచెం ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి. అయితే, అవి దైనందిన జీవితంలో తరుచు వినిపించేవి కాబట్టి, ఆ మాటలు ఒక విధంగా ఆ కవితలకు జీవం పోసేవిగా వున్నాయి. ము.వ. రామస్వామి వ్రాసిన నెపోటిజం యిందుకు చక్కని ఉదాహరణ.

"మన కమీషనరుగారు
ఐడియల్ వ్యక్తి.
ఆఫీసు కలంతో
సొంత వుత్తరం రాయరు.
సొంత కలంలో
ఆఫీసు సిరా పొయ్యరు.
సొంత వుత్తరం
రాయడం మాత్రం
ఆఫీసు టైములో."

కొబ్బరికాయ చాలా విచిత్రమైనదంటూ ఒక కవి యిలా పేర్కొన్నాడు:

"పూజా సమయంలో
కొట్టినప్పుడు
వంకరగానూ
వచ్చడికి మధ్యగానూ
పగిలే
విచిత్రమైన కాయ."

ఎన్నికల సమయంలో నాయకులు వాగ్దానాలు చెయ్యడం, ప్రజోపయోగార్థం కొన్ని మంచిపనులు చెయ్యడం మొదలైన వాటిని ఒక రచయిత ఎన్నికలు రావాల అనే కవితలో తేట తెల్లం చేశాడు.

"ఎన్నికల సీజన్లో
వేదిక 'పంత' నుంచి
ఒకాయన యిలా అన్నాడు-
ఈ నియోజక వర్గంలో
మంచినీళ్ళు కావాలంటే
వీధి దీపాలు వెలగాలంటే
రోడ్డు వసతి కలగాలంటే ......
మధ్యలో ఒకడు
నిలబడి అన్నాడు గదా :
మాటి మాటికి ఎన్నికలు రావాలి."

వ్యంగ్య ప్రధానములైనా, తమిళ మినీ కవితలు చాలావరకు పరుషంగా వినిపించకపోవడం గమనించదగిన మరొక అంశం. నిజానికి కటూక్తులు కామ్య, కమ్మని మాటలు వ్యంగ్యానికి జిగి బిగి చేకూరుస్తాయి. పరుషోక్తులు ఆవేశం కలిగిస్తే, లలితోక్తులు ఆలోచింపజేస్తాయి. కమలా మణాళ్య అనే రచయిత వ్రాసిన ఇద్దరు పిల్లలు" కవితను పరిశీలించండి.

"భారత మాత
ఇద్దర్ని కన్నది
ఒకరు స్వాతంత్ర్యం
మరొకరు స్వార్థం.

పెద్దది స్వాతంత్ర్యం
ఇద్దర్ని కన్నది
ఒకరు ప్రజాస్వామ్యం
మరొకరు పోషలజం.

ప్రజాస్వామ్యమూ
ఇద్దర్ని కన్నది
ఒకరు వోటు
మరొకరు దొంగ వోటు.
పెద్దది సుందరి
చిన్నది కురూపి."

ఇంకా మరికొన్ని మినీ కవితలు చదువుకుని ఆనందిద్దాము :

వల్లకాటి చిచ్చు

"కాలం సగం
కామం సగం

దహించి వేశాక
శేషించిన యీ శరీరాన్ని
వల్లకాటి చిచ్చు
ఇంకేం దహిస్తుంది !"

—రాహుల దాసన్.

అభివృద్ధి

"పత్రికలో పడిన వార్త:
దేశంలో వస్త్రోత్పత్తి
ఈ యేడు రెండింతలు
ఎక్కువయింది.
ప్రజలకోసం కాదు
పార్టీ జెండాల కోసం."

—కే. బాలుసామి

వేచివున్నారు

"బస్సు క్యూ మొదలు కొని
లిఫ్టు క్యూ దాకా
వేచి వుండి
ఉద్యోగంలో ఉన్నతికీ
వేతనంలో ఉన్నతికీ
రేషను సామాన్లకీ
వేచి వుండీ
వేచి వుండీ
విసిగి వేసారి పోయి
ఇంటికి రాగానే
నా కోసమూ వేచివున్నారు
నా కుమారుడూ కూతురూ
వేచివున్నారు
ఉద్యోగం కోసమూ
ఉద్వాహ వేళకీ.

—అ. ఆశీర్వాదం.

గుడిసె గొంతు

"అధికారపు బొంగులు
మా జీవితంతో ఒరుసుకుంటాయి
అయితే
మండేవి బొంగులు కాదు
మా కడుపులు !"

—చా. మణి.

ఎందుకో

మండు టెండలో
వరసలో నుంచుని
ఒళ్ళు వేడెక్కి కాళ్ళు పోట్లు పుట్టి
తీసుకువెళ్ళినా
ఆ బియ్యం మాత్రం
ఎందుకో ఉడకలేదు !"

— భక్తవత్సలం.

కడలీ ఒడలూ

"ఒడలూ ఒక విధంగా కడలే
ఎందుకంటే
ముత్యాలు యిస్తున్నది–చెమట
ముత్యాలు యిస్తున్నది.
కడలీ ఒక విధంగా ఒడలే
ఎందుకంటే
ఉప్పు యిస్తున్నది–చెమట
ఉప్పు యిస్తున్నది.

—నా. వేందన్.

ఇండియా

"చీకట్లో
అగ్గిపెట్టె వెతికి
కింద పడి
దీపం బద్దలు కొట్టి
గాయ పడడం కన్నా
ఇలాగే వుంటాను
తెల్లారదా యేమిటి ?

— రాయన్

వరదక్షిణ (కట్నం)

"అద్దె కొంపలకోసం
అటూ యిటూ పరుగెత్తే
ఈ మనుషులు....
శాశ్వత గృహాలలో
నివసించేందుకు
గృహ యజమానినే
'అద్దె' అడుగుతున్నారు.

—శివకుమార్

యాచకుడు

"దేవుడు
ఏమన్నా
రాయహా రప్పా
కల్పనా కృతా-
కరుణా సింధువు
కనుకనే
పొట్ట యిచ్చిన దేవుడు
అతనికి
కాళ్లూ చేతులూ
కనికరించ లేదు."

—హజీర్.

కత్తులు లేని నెత్తురు లేని

"రౌడీ రంగడు కావించే
పవిత్ర యుద్ధంలో
కత్తులూ లేవు
నెత్తురూ లేదు!
అతను గ్రహించేది
సైకిలు గొలుసు మాత్రమే!
దెబ్బ తగిలిన చోట
ఎముకలే నుగ్గవుతాయి
నెత్తురు రాదు.

—శక్తికిక్కసల్

బాల్యమొక మంత్రనగరి

శ్రీ సోమసుందర్

జీవిత వృక్షచ్ఛాయల
ప్రేమకొరకు వెదకులాట
ముగియలేదు, ముగియలేదు!
మంచి చెడుల పోరాటం
సమయలేదు, సమయలేదు!

నడికి రేయి చీకటిలో
అడవి పొదల దారులలో
వెలుగు రేక కొరకు పొగిలి
గాలించుట మానలేదు....
తొలగలేదు జీవవార్తి!

లోకపు బీభత్సం
కనుకు పుట్టు సమయంలో
స్మృతుల మంత్రపేటి తెరచి

బాల్యము నే నర్థింతున-
దయాకిరణ వేశముకై..

వర్తమాన జీవితమున
అనవరతం ఆతుర్దా-
కంగాళీ గంద్రగోళ
మశని పాత భయానకం
పడగ విప్పి తరుముచుండు!

అందుకె మృదు మధుర బాల్య
జీవనోత్సవాబ్ధి మునిగి
స్మృతుల రత్నపేటికకై
ఇంద్రజాల శక్తి ప్రకృతి
కంజ లింతు ధ్యాననిరతి....

అభివృద్ధి పథంలో

సహకార రంగం

రాష్ట్ర సహకార సంస్థలు ఆవిర్భవించిన నాటి నుంచి, సహకార రంగములో ఆంధ్రప్రదేశ్ గణనీయమైన కృషి సాధించగలిగింది. అవి ముఖ్యంగా రైతుల పరపతి అవసరాలకు గాను ఉద్దేశించబడినవి. దరిమిలా సాంఘిక ఆర్థికంగా యితర ప్రాముఖ్యత రంగాలలోకూడా సహకార రంగం ప్రవేశించడం జరిగినది.

వ్యవసాయ పరపతి రంగంలో, రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకు 1980-81 సంవత్సరానికి స్వల్ప, మధ్యకాలికరుణాలలో రూ.90.50 కోట్లు మేరకు రుణాలు యివ్వడం జరిగినది. ఇందులో 52/-శాతం చిన్న మరియు బడుగు రైతులకు యివ్వడం జరిగినది. ఇదికాకుండా రాష్ట్ర వ్యవసాయాభివృద్ధి కేంద్రబ్యాంకు 1980-81సం.లో తనలక్ష్యం రూ. 65 కోట్లుకుమించి రూ.68.18 కోట్లవరకు దీర్ఘకాలికరుణాలనుమంజూరు చేయడంజరిగినది. ఈ విషయంలో ఈబ్యాంకు దేశంలోనే గత మూడుయేండ్లలోనూ అగ్రగామిగ వుంటొంది.

రిక్షా కార్మికులు, రజకులు, నాయీ బ్రాహ్మలు వంటి అనేక బలహీన వర్గాల వారికికూడ పలు సహకార సంస్థలు పనిచేస్తున్నవి.

తక్కువ ఆదాయ వర్గాలవారికి, మధ్యతరహా ఆదాయ వర్గాలవారికి మరియు ఆర్థికంగా బలహీన వర్గాలవారికి ఇండ్లు నిర్మించుకొనేందుకు రాష్ట్ర సహకార గృహ నిర్మాణ సంస్థలు ఆర్థిక సహకారము నందించుచున్నవి.

నిత్యావసర వస్తువుల పంపిణీకి మహిళా సూపర్ బజార్లతో సహా, అనేక వినిమయదార్ల సహకార సంస్థలు రంగంలో వున్నవి.

రాష్ట్ర కోఆపరేటివ్ మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ (మార్క్‌ఫెడ్), ఎరువులు సరఫరాలోనూ, ధాన్య సేకరణలోనూ, వరి తవుడు నూనె తీసే ఫ్యాక్టరీలవంటి ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు నెలకొల్పడంలోనూ నిమగ్నమైయున్నది.

సహకార రంగంలో పేర్కొనదగిన యితర సంస్థలలో, స్త్రీల సహకార పరపతి సంఘములు, వికలాంగుల, పాడి పరిశ్రమ, గ్రామీణ విద్యుచ్ఛక్తి వంటి సహకార సంస్థలు కూడవున్నవి.

గ్రామీణ సహకార సంస్థల నిల్వల స్థోమతను పెంచే వుద్దేశంతో, ప్రపంచ బ్యాంకు సహకారంతో, రూ. 225 కోట్ల రూపాయల వ్యయంలో 100 మె. టన్నుల కెపాసిటిగల 5000 గ్రామీణ గిడ్డంగులు, 250 మె.టన్నుల కెపాసిటిగల మార్కెటింగ్ గిడ్డంగులు ప్రారంభించబడినవి.

రాష్ట్రంలో అన్ని వర్గాల ప్రజలకు సేవ చేసేందుకై ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సహకార

సంస్థలు కొత్త పుంతలు త్రొక్కుతోంది

సమాచార పౌరసంబంధాల డైరెక్టరుచే ప్రకటితము, హైదరాబాద్.

D.I.P.R. No. 265/Advt./C3 17.

పరిమళ కెసలయ మెత్తే
నిరతామృత కాంతిలహరి
చేతస్కృత తస్కరించె!
ఏ అదృశ్య హస్తవితతి?
ఏ శాత్రవ ప్రబలశక్తి?

సంశయాల చలిగాడ్పులు
గుండెలదర వీచినపుడు
దాపరికపు యాతనతో
ముందు దారి మంచినపుడు
సుఖాశ్రయ మెవ్వచటదొరుకు?

కాలగమన వేగలహరి
జ్ఞానకాంతి మెరయకున్న
ఇరుల మూగ గుసగుసతో
చేరవలయు చోటెరుగక
కానని కానల నడకలు....

ముసలి తనపు బరువులతో
ఎగరలేక మిణుకు తున్న
కొక్కిరాయి కాలువిరుగ
దిక్కులేని బ్రతుకున కుప
వాసము ఫలదాయకమే ?

పస్తులు నిస్తుల తేజము
కలిగించునె దరిద్రులకు?
హృదయశాంతి మృగ్యమైన
ఏకాంత తపస్సమాధి
కైవల్యము లందించునె?

చిరు చీమల పరిశ్రమల
నెవరు ప్రోత్సహించువారు?
సంఘ జీవనానుబంధ
మెవరు నేర్పిరీ తేటికి?
బ్రతుకు కదా పాఠశాల!

కడలిలోని నత్తల కెవ
రేర్పరచిరి గుల్లల నగి
షీలు వేయి రీతులలో!
గిజిగాడికి గూడల్లుట
నేర్పి రెవరు? బ్రతుకుతప్ప!

పసితనాల కనులు తెరచి
వేకువ తొలి కిరణరేఖ
గ్రోలి మనసు పులకించగ
దివ్యచేతనోత్సవాల
సంభ్రమించు హృదయమేది?

బాల్యమునకు బాహ్యలోక
మొకే ఒక్క గృహాంతరము
వయసు పెరిగి చదువులెదిగి
పెద్దరికము కొంతచేర
ఎన్నిగదులు? మడతలెన్ని?

కనులు చూచు దృశ్యములే
పసితనాల తొలివేళల
మనసు కింద్రజాల ముగును....
ప్రకృతి జీవరీతులెన్నకను
మలచును అక్కజము లగుచు!

బాహిరాంతరాలు రెండు
ప్రపంచాలు ప్రౌఢతకే,
సమశ్రుతులు వేవునడుమ
కొలతలు పడికట్లు విలువ
లెన్ని స్వపర విభేదములు ?

ఎటుపోయెను బాల్యహృదయ
మబ్బురపడు అమాయకత?
చటులలోక కుటిల వర్త
నాలె నేడు శరణాయెను !
మంత్రనగరి కేది దారి?

మడత మడత మొగలిరేకు
సర్దుకొన్న చిరుతకలల
నీలినీలి చీనాంబర
పటలముపై మెరపు రేక
లే విధి నేడందగలవు?

బాల్యము సౌజన్యపూర్ణ
మంత్రనగరి! అమరజ్యోతి !
సాంద్రానంద మరీచిక .
మరల తిరిగిరాని మధువు . .
నన్ను విడచి ఎటుపోయెను?

ఎటుపోయెను బాల్యహృదయ?
మెటుపోయెను స్మృతుల సుధా
కలశ? మనిశ దీపోత్సవ—
మరుణారుణ ప్రదోష సం
కాశగగన తేజస్విని?

ఈ పచ్చదనం నన్ను కాటు వేస్తోంది

శ్రీ కొడవంటి లీలామోహనరావు

ఈ పచ్చదనం నన్ను కాటు వేస్తోంది
నిద్రించే గుండెను కలవర పెడుతోంది
నాలో మొలకెత్తే వెలితిని ఆదిలోనే తుంచేయనీ
ఈ బీడీతో పళ్ళ మధ్య నమిలి నమిలి ఉమ్మేయనీ.

ఒంటరిగా స్వరతి చేసే సూర్యుడు
లోహపు ద్రవాన్ని కుమ్మరిస్తుంటే

శాస్త్ర విప్లవాన్ని నలుదిశలా
చక్రాలు హోరెత్తి ప్రకటిస్తుంటే

మిల్లు కక్కిన కారుమేఘం
చెంగిజ్‌ఖాను సైన్యంలా కమ్ముతుంటే

అక్కడక్కడ వెక్కిరింతగా మిగిలిన
ఈ పచ్చదనం నన్ను కాటు వేస్తోంది
నిద్రించే గుండెను కలవర పెడుతోంది
రోడ్డురోలరుతో కసితీరా తొక్కించేయ్
సిమ్మెంటు స్తంభాలను నిలబెట్టి
కరెంటు తీగెలను ముడిపెట్టు
ఇవి ఏవీ నన్ను స్పృశించవు
అనవసరంగా సంచలనాన్ని కలిగించవు

డాక్టర్ లేళ్ళపల్లి వెంకట లక్ష్మీనారాయణ శర్మ

వెనకబడిన కథ

"ఏంవిటి కార్యక్రమం యీ రోజుక" అన్నాను గడ్డి ఎప కూచ్చుంటూ అయిదయిందనిపించేసి పైళ్ళు కట్టేసి పార్కులో కొచ్చి పడ్డాం మేం ముగ్గురం.

"సూరి చెప్పాలి" అన్నాడు రామమ్మూర్తి.

"ఏం చెప్పమంటారు?" అన్నాడు సూరి.

నా గురించి, రామ్మూర్తి గురించి పెద్దగా చెప్పాల్సిందేమీ లేదుగానీ సూరిగురించి మాత్రం చెప్పాలి స్సూరికి నామాంతరాలనేకం వున్నయ్. అవన్నీ సమానాంతర రేఖల్లా వుంటయ్ కారణం వాడికున్న మిత్ర బృందాల్లో వక్కొక్క బృందం వాణ్ణి వక్కొక్క పేర్తోనే పిలుస్తయ్, అందువల్ల యే రెండు పేర్లూ క్లాష్‌కావు వాడికి యెప్పుడూ దగ్గర వుండే వాళ్ళు మాత్రం వాడిని దూరం నుంచి సూరి అనీ, దగ్గర్నుంచి మరింకోటి అతికించి పిలుస్తారు. వాడికి దూరంగా వుండేవాళ్ళు దగ్గర్నుంచికూడా "సూర్యంగారూ" అనే పిలుస్తారు, మా ఆఫీసరు మాత్రం "సి. సూర్యారావ్" అని పిలుస్తాడు. "పేరు నిలుపుకోవాలి" అన్నది ఆయన "మోటో". ఎప్పుడూ మాతో ఆ మాటే అంటాడు. తలుపు మీద తన పేరు నిలుపుకుని పిలుపుల్లో మా అందరి పేర్లూ పూర్తిగా వలుకుతాడు. దాని వెనకాలో కథుంది.

కథ వెనకాలుండే కథలు అసలు కథకి కళ్ళాలు వేస్తయ్. దాని కాళ్ళు కట్టేస్తయ్. దాన్ని ముందుకు పోనివ్వవ్. అసలందు కోసమే ముందు కొచ్చే వెనక కథలూ వున్నయ్ "ఈ కథ కథేంవిటో చివరకుగానీ తెలియదు - మీకేకాదు; నాక్కూడా. రచనా ప్రక్రియ లెన్నిలేవూ? అందులో యిది ఒక ప్రక్రియ అనుకోండి; వక్ర ప్రక్రియ అయితేనేం గాక" అంటాడు మా సూరి. ఈ మాటలు వాడెందుకు చెబుతాడో, యెప్పుడు చెప్తాడో యీ కథ ముందుకి కదిలితే (?) తెలుస్తుంది. "కథ ముందుకు కదలినాపరిణామదశలలో అది నవలై కూర్చుంటే విషయాలెప్పుడు తెలుస్తయ్యో యెవరికీ తెలియవ్"— యిదీ సూరి వువాచ .. క్షమించాలి. మా సూరిని పూర్తిగా పరిచయం చెయ్యకుండానే రంగం మీదకి లాక్కొచ్చేస్తున్నాను వాడితో వచ్చిన చిక్కే యిది. చుట్టుపక్కలుంటే పిలవాపెట్టకుండానే రంగం మీద కొచ్చేస్తూ వుంటాడు. వాణ్ణి టూకీగా పరిచయం చెయ్యాలంటే- వాడు మాకు కడిల్చెప్పే దిక్కు.. బాధగా వింటూంటాం మేం.

ఇంతకూ మా ఆఫీసరుగారు సూరిని గానీ మరెవర్ని గానీ పూర్తిపేరుతో పిలవటానికి వెనుకనున్న కథేంవిటంటే-

బ్రతకలేక బడిపంతులుగా చేరాడు ఆఫీసరు ఆయన పూర్వాశ్రమంలో. బడిపంతులుగా బ్రతకలేక ఆ జీతం జీవితాన్ని నిలబెట్టలేదని తెల్సుకుంటూండగానే అందరూ అతన్ని "వెర్రిపీనుగ" అన్నారు. ప్రాణాల్తోనే పీనుగై పోయాడు. బడిపంతులుద్యోగంలో పలుకుబడి లేక అక్కడే పాతుకుపోయాడు. ఇంతలో అతగాడి ప్రాణాల అదృష్టంవల్ల బడి వదిలే అవకాశంవచ్చింది. "బ్రతుకుజీవుడా" అని బడిని విడిచిపెట్టి, విడిచిపెట్టి వెళ్ళబోయే ప్రాణాల్ని చిక్కబట్టుకుని రాబడి తక్కువగావున్నా రాలుబడి యెక్కువగా వుండే చిన్న వుద్యోగాన్ని పట్టుకున్నాడు. లంచగొండితనంలో తిండిపుష్టిదండిగా పెంచుకొని నలుగుర్ని మించుతూ పైన యిద్దరకు మాత్రం పంచుతూ ప్రమోషన్లు సంపాదించాడు. కానీ బడి జీవితంలో పట్టుబడిన "అటెండెన్సు" పిలిచే పద్ధతి మాత్రం విడిచిపెట్టలేదు. అందుకే ఆఫీసరు సూరిని "సి సూర్యారావ్" అంటాడు. వీడు 'ఎస్సార్' అంటాడు, వాడే యేంవిటి? మేంవూ అందాం మాపేర్లుపిలిచినప్పుడు. కానీ ఆఫీసరు రుసరుసలాడ్తూ బుసలు కొడ్తాడు మేంవలా అన్నప్పుడు. 'ఎస్సార్"అంటుంటే బడి, బడిపిల్లలు, ఆ జీవితం గుర్తుకొచ్చి కస్సుమంటున్నాడనుకునేవాళ్ళం కొన్నాళ్ళు. కానీ సంగతది కాదు. మా ఆఫీసరు పేరు "ఎస్. రాంబ్రహ్మం" ...."ఎస్ ఆర్" అని పొడిఅక్షరాలు యింగ్లీషులో రాస్తూంటాడు ఆఫీసు కాగితాల మీద. ఆ పొడి అక్షరాల్ని కలిపేసి "ఎస్సార్" అని తన పేరుతో ఆయన్ని పిలుస్తున్నాంవని ఆయనకోపం. ఆయన్నా పేరుతోఎందుకు పిలుస్తాం ఆయన పిచ్చిగానీ! ఇంక పేర్లేవీ లేకనా!? ఆయన పేర్లేంవిటో ఆయనకేం తెల్సు? మమ్మల్నడగ మనండి.

అయినా ఆయనడిగినా మేం చెబుతామా?' ఆయన తల్లి తండ్రులు పెట్టిన పేరింకా వుందనే అనుకుంటున్నాడాయన. ఆఫీసులోచేరాక ఆయనకెన్ని నామకరణోత్సవాల్జరిగినయ్యో ఆయనకేం తెల్సు?! ఆయనకనేంవిటి? ఏ ఆఫీసరుకూ తెలియదు. తన క్రింద పనిచేసే బలగం పెరిగేకొద్దీ "బారసాల" అంటే అందరికీ అర్థమయ్యే 'బాలసారె"లు యెన్నో జరిగిపోతయ్ ఆఫీసర్లకి. అందుకే అనామకుడైన ఆఫీసరు యెక్కడా వుండడు. "మీరేం అనామకులా సార్" అని అంటూనే వుంటారందరూ. కానీ అర్థం చేసుకోరు అమాయకపు అఫీసర్లు, అర్థం చేసుకోనట్లు నటిస్తారు గడుసాఫీసర్లు-అంతేతేడా. నిగ్గుదేలి, సిగ్గువిడిచేసిన ఆఫీసర్లు "మేం అనామకులం అనుకోకండి"అనితెగబడి,తెగబయటపడి చెప్పేస్తారు.

కొందరు యెదటి వారికి తెలిసినవే చెప్పటానికి సిగ్గుపడరు. నాయకులున్నారు, గాయకులున్నారు, మాస్టర్లున్నారు, రచయితలున్నారు (రచయిత్రులని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు - ప్రత్యేకంగా చెప్పాలి కాబట్టి గాని) - ఒళ్ళల్లో యెందరో అలాంటి వాళ్ళున్నారు. అలాంటి వాళ్ళు ప్రపంచంలో కోకొల్లలు. విద్యాలయాల్లోనే వున్నప్పుడు మిగతా చోట్ల వుండటంలో ఆశ్చర్యం యేంవుంది? అదీగాక మనిషి మాట్లాట్టం నేర్చి, భాషను సృష్టించినదగ్గర్నుంచి యెందరు యెందరికి క్రొత్త విషయాలే చెప్పినట్టు? ఎంతమంది తెలీని విషయాలే రాస్తున్నట్టు (తమకు తెలీని విషయాల గురించి రాసే వాళ్ళ సంగతికాదు నే చెప్పేది. వాళ్ళూ, ఎవరకీ అర్థం కాని విషయాలు రాసే వాళ్ళూ చాలా మందే వున్నారు)?! మేగజైన్లు తిరగేస్తే తెలియటంలా? అందుకే కాబోలు మా సూరి అంటున్నాడీ మధ్య- "భారతరామాయణాల్లో చెప్పని యితివృత్తంతో వచ్చిన కథ చూపించమ"ని. మేంచూపించలేమన్న ధైర్యంతో అంటున్నాడో, నిజంగా నిజం అదేనో మాకేం తెల్సు........అందువల్ల "మేం అనామకులం అని అనుకోకండి" అని మా ఆఫీసర్లు మాకు తెలిసిన విషయాలే చెబుతూంటేవినగల్గుతున్నప్పుడు సూరికథలు వింటే యేంపోయింది గనక? పైగా డబ్బు ఖర్చులేదు. మేగజైన్లు కొనుక్కునే ఖర్చు తప్పించుకుని సిసలైన తెలుగువాడిగా కాలం వెళ్ళబుచ్చేయొచ్చు. అంటే నా వుదేశ్యం సూరిమేగజైన్ల లోని కథలు తీసి మాకు చెబుతాడనికాదు; మాసూరి కథలు వాటికేమాత్రం తీసిపోవని మాత్రమే చెప్తూంది. కాకపోతే వాడితో చిక్కల్లా ఒక్కటే—కథని క్లుప్తంగా యెప్పుడూ చెప్పడు. వాడిచేత ఆ పని చేయిద్దామని మా ప్రయత్నం. అందుకే మా ఆఫీసరు వాణ్ణి "సి సూర్యారావ్" అని పిలిస్తే, మేము మాత్రం "చిన్నయసూరి" అని కేకవేస్తాం. కేకలు వేసే ఓపిక మా కుంది కాబట్టి. అట్లా పిలుస్తే చిన్న కథచెప్తాడని మా ఆశ.

ఇంతకూ చెప్పొచ్చేదేంవిటంటే మా సూరి మాకు కథలని మొదలెట్టి నవలల్చెప్తాడు. "బోరుకొడ్తోంది వో కథ చెప్పు" అని వేధించేదీ మేమే, వింటూ "బోరుకొట్టావ్ యిక కట్టి పెట్టు" అని నోరు మూయించేదీమేమే. అయినా అడిగినా అడక్కపోయినా కథల్చెప్పేస్తాడు వాడు. వాడు కథల్చెప్పే తీరు చూస్తే పెద్ద రచయిత అయిపోగలడని యెవరైనా అనుకుంటారు. కానీ యీ జన్మకివాడికా యోగం లేదని మేం రాసిస్తాం. ఎందుకనడక్కండి... అది వాడి ఖర్మ అంతే

వారం రోజుల్నుంచీ ఆఫీసు యిన్‌స్పెక్షన్లో వుంది, యీ వారం రోజులూ గుమాస్తాలు కుర్చీల్లోంచి లేవలేదు ; ఆఫీసర్లు కుర్చీల్లో కూర్చోలేదు. ఇవ్వాళే ఆట విడుపు. మామూలు జీవితం మొదలయ్యింది. ఎవరెంతపని చేశారో, యెంత కళ్ళు జూశారో యింకా అడగ లేదు.

"సూరీ ! మొదలెట్టు" అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"చిన్నయసూరీ! మొదలెట్టు" అన్నాను రామ్మూర్తి మాటను సవరిస్తూ నేను.

"మీకు యింటరెస్టుందా ? లేకపోతే యింత రెస్టు తీసుకుపోదామనే వుద్దేశ్యంలో వున్నారా ?" అన్నాడు సూరి.

"ఆఫీసులో రెండో దయ్యింది....యిప్పుడు మొదటిది బాగా వుంది" అన్నాడు రామ్మూర్తి వుత్సాహంగా.

రామ్మూర్తికివాళ మహావుత్సాహంగావుంది. సంగతేంవిటో మరి ... ఇన్‌స్పెక్షన్ అయిపోయి మామూలు జీవితం మొదలయిందనేనేమో.... సంగతేమయితే నాకేంగానీ అంత వుత్సాహంగా సూరితో చెబితే యింకేమన్నావుందీ ? నవలల్చెప్పిమమ్మల్ని నవిలెయ్యడూ ? అందుకే రామ్మూర్తి గాడి కాలు పట్టుకున్నాను. వాడు నాకు దూరంగా కూర్చున్నాడు. వాడు మన లోకంలో లేడు.

"క్రిందటి వారానికి ముందు మొదలెట్టిన సీరియల్ ఎవల అద్భుతంగా నడుస్తోంది. ఇప్పటికే మమ్మల్ని ఆకట్టుకుంది. ఏం జరగబోతోందా అని వేచి చూస్తున్నాం ; అర్ధరాత్రిళ్ళు లేచి కూర్చుంటున్నాం. నీ సీరియల్ రాలేదు ; ఆశాభంగం చెందాం; ఈ లోగా ఆఫీసుకు యిన్‌స్పెక్షన్ పార్టీ వచ్చింది. అందువల్ల సీరియల్ తరువాయి యిప్పుడు చెప్పు మరి" అని అంటున్నాడు రామ్మూర్తి.

రామ్మూర్తి కడ్డువడి వాడి గడ్డం పట్టుకున్నాను; వాడు మన లోకంలో లేడు.

"రాధ పరిస్థితికి గుండె నీరయిపోతోంది. కళ్ళు యేపులై పోతున్నయ్; ఎరుపులై పోతున్నయ్. నువ్వేం చేస్తావో రాధమచివరకు! ఆమెకు అన్యాయంగా అన్యాయం చెయ్యవద్దని ఆశిస్తున్నాం" అంటూ బాధపడిపోతున్నాడు రామ్మూర్తి. కర్చీఫ్ కోసంజేబులో చెయ్యి పెట్టాడు.

రామ్మూర్తి చేతిని లాగేసి వాడి జేబు పట్టుకున్నాను. ఉలిక్కిపడి మన లోకంలోకొచ్చాడు.

"ఏంవిటేంవిట"న్నాడు కంగారుగా.

"ఏంవిటేంవిటి నీ బొంద ... మన ప్రాణాల్తీయబోతున్నాడు సూరిగాడు. సీరియల్ మొదలెట్టమన్నావ్. సినిమా తీయబోయే ఆయన్నేవర్ణిన్నావు పట్టుకో; ఆయన కప్పుకిద్దాం వీణ్ణి. లేకపోతే యిన్‌స్పెక్షన్ జరిగిన వారాని కన్నా అధ్వాన్నంగా తయారవుతుందీ వారం మనకు" అన్నాను.

"ఎందుకిలా జరిగింది" అన్నాడు రామ్మూర్తి బాధగా. "ఎందుకేంవిటి ? .. అది నీ జాబ్ మహత్యం ! నీ సీటు రహస్యం ! నీ చేయి చేసిన అఘాయిత్యం !! నీ జేబులోని సత్యం !" అన్నాను రామాంజనేయయుద్ధం నాటకంలో ఆంజనేయుడు"కోతి లక్షణంబు.... చింతించి వగచిన యేమి ఫలము" అన్న పద్యం చెప్పే స్టయిల్లో....

సూరి బుర్రలో నవలాపాకం జరిగిపోతోంది ; మమ్మల్ని జిడ్డులాపట్టుకునే క్షణం యెంతో దూరంలో లేదు.

"భయపడకండి. నాకూ బోల్డు యింటరెస్టుగా వుంది. అందుకే చిన్నకథ చెబుతాను. మొదలెట్టిన సీరియల్సు నాకు యింటరెస్టు లేనప్పుడే పూర్తి చేస్తాను. అంతేకాదు; యింటరెస్టులేనప్పుడే సీరియల్ మొదలెడ్తాను... నేనెప్పుడూ అంతే" అన్నాడు సూరి. "అయినా లెక్కకోసం అడుగుతున్నాను ; యెన్ని సీరియల్సు తీరిగ్గా సాగిస్తున్నాను" అన్నాడు మళ్ళీ.

"అయిదు....సవ్యసాచిలా సారిస్తూ సాగిస్తున్నావ్" అన్నాడు రామ్మూర్తి. బోరు భరిస్తున్న మాకెప్పుడూ గుర్తే ఆ సంగతి ; ఆ సంఖ్యాను.

"ఒకటి పార్కులో మొదలెట్టావ్ ; మరోటి బీచిలో మొదలెట్టావ్. మరోటి స్టేషన్లో-యిట్లా ఐదుచోట్ల మొదలెట్టావ్ అన్నింటినీ సవ్యంగానే నడిపిస్తున్నావ్"అన్నాడు.

"నవలెక్కడ చెప్పటం మొదలెట్టావో అక్కడే పూర్తి చెయ్యాలి. అది మన అగ్రిమెంట్. మనం యీ చోటికివ్వాళే వచ్చాం. ఇక్కడింతకుముందు నువ్వేం మొదలెట్టలేదు ; అందుకవకాశం లేదు" అన్నాను.

సూరికి కథల్చెప్పే యో(రో)గం రెండేళ్ళ క్రితం వచ్చింది. మొదటి రెణ్ణెల్లూ విన్నాక మాకూ వాడికీ మధ్య కుదిరిన వప్పందం అది. ఈ నగరంలో చోడజను ప్రదేశాలకందుకే వెళ్ళం సూరితో. ఇవ్వాళ క్రొత్తచోటు చూసుకుని కూర్చుంటే మళ్ళీ మొదలయ్యింది.

"అవునవును" అన్నాడు ఆలశ్యంగా రామ్మూర్తి నన్ను సమరిసూ. వీడు మన లోకానికీ, మరో లోకానికీ

ప్రిప్పాలు కొడుతున్నాడు. "మీరన్నది నిజమే. నేనిక్కడేం నవల మొదలెట్టలేదు" అన్నాడు సూరి ఊపిరిపీల్చుకున్నాన్నేను.

".. అందువల్ల యిక్కత మరో నవల నేలమొదలెట్టరాదు? నాకు పది సీరియల్స్ ఒకేసారి నడపగల సామర్థ్యం కలదు కదా" అని పూర్తి చేశాడు సూరి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ.

మేం భయపళ్ళేదు ; అలవాటు పడిపోయాం....

అయినా సూరి వెంటనే నవ్వేస్తూ—

"భయపడకండి... స్థలాభావం వల్ల అంటే కాస్త నడుంవాల్చి చెప్పే వీలు లేదు కనుక చిన్న కథ చెపుతాను. అది "మేఘా అనే మీనా కథ" వినండి ..." అన్నాడు చాలా బడువుగానూ, బాధగానూ.

"కావాలంటే దానిని సింపుల్‌గా "మీనా కథ" అని కూడా అనొచ్చు అన్నాడు. మళ్ళీ.

నీకు భవిష్యత్తు వుండదు ...అంటే రచనా లోకంలో నీ భవిష్యత్తు వుజ్వలంగా వుండేట్లు లేదు" అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"వాణ్ణెందుకట్లా నిరుత్సాహ పరుస్తావ్? వాడికఫీల్డులో భవిష్యత్తెందుకు లేదంటున్నావ్" అన్నాన్నేను కథల్లో పూదిరి మరో పిట్ట కథని రాబట్టేందుకు.

అవతలి వాణ్ణి మనం తిట్టేకన్నా మరోడి చేత తిట్టిస్తూ వింటూ కూర్చోటం బాగుంటుంది. అందుకే మనకు నచ్చిన విషయాలమీద, అవతలి వాణ్ణి పచ్చిపోయేట్టు చేసే విషయాలమీద "కొయిరీ"లు వేస్తూ వుండాలి. పైగా "క్వొరీ" అలవాటుండనే వుంది. అది వేస్తే అవతలివాడే భాష్యం చెప్పేస్తాడు.

"ఎందుకన్నానంటే ...." అంటూ మొదలెట్టాడు రామ్మూర్తి.

"మూడు కారణాలున్నాయ్........ వకటి కథలురాసే వాళ్ళు కథకు ముందు పేరు పెడతారుగానీ కథ రాస్తానికి ముందుగానే పేరు సెలక్టు చెయ్యరు ప్రత్యేక కారణాలుంటే తప్ప. కథలకి పేర్లూ, వంకలు పెట్టేవాళ్ళు కూడా కథ చదివిం తర్వాతనే పెడ్తారు. అట్లాగే కథరాసేవాడుగానీ, కథ చెప్పే వాడుగానీ రాసిన తర్వాత, చెప్పిన తర్వాత పేరు పెట్టాలి. వీడాపని చెయ్యలేదు. ఇక రెండో కారణం— కథలురాసే వాళ్లెప్పుడూ సినిమా ప్రపంచంమీద కన్నుంచాలి ; రచనా వ్యాసంగాని కది పరాకాష్ఠ. వీక్లీలో పుట్టి, మంత్లీలో పెరిగి, బుక్ పబ్లిషర్స్ దగ్గిర యెదిగి సినిమాల్లో కెగిరిపోవాలి-అదీవరుసక్రమం. అందువల్ల కథల పేర్లుసినిమాలకి తగ్గేట్టుండాలి; తగ్గేట్టుండకూడదు. అప్పుడు గిరాకీ పెరుగుతుంది. వీడికా సినీ దృష్టి లోపించింది. కాబట్టి వీడిది చాలా వీక్ కేసు , వీడి కథ వీక్లీ దాకా వెడుతుందనుకోను" అన్నాడు రామ్మూర్తి.

సూరీ, నేనూ రామ్మూర్తినే చూస్తున్నాం. నేను సూరి వంకచూశాను. వాడి మొహంవాచిపోతోంది;తింటోంది తిట్లుమరి. అందుకే దృష్టివాచీవేపుకుతిప్పుతున్నాడు. సెకండ్లు గడచినయ్, నిమిషాలు సెకండ్లలా గడచినయ్, నిమిషాలు నిమిషాల్లాగానే గడుస్తున్నయ్. నేను"ఊఁ" అంటూ మూలిగాను సంభాషణనిపొడిగించాలని సూరికూడా వోదగ్గుదగ్గాడు సంభాషణని ఆపేద్దామని కాబోలు. కానీ రామ్మూర్తి మాత్రం మరికొంతసేపు బెల్లం కొట్టిన రాయిలా కూర్చుని—

"ఊఁ ... ఎందుకలా మాట్లాడకుండా కూర్చున్నారు. చెప్పండి .. నేఁవన్న దాఁట్లో తప్పేఁదా" అన్నాడు.

నేనూ, సూరీ ఆశ్చర్యపోయాం ; వకళ్ళ వంకొకళ్ళు చూసుకున్నాం.

"మమ్మల్ని మాట్లాడమంటావేమిటి? నువ్వే మాట్లాటం పూర్తి చెయ్యలేదు;" సూరికి రచనా రంగంలో భవిష్యత్తు లేదని చెప్పటానికి మూడు కారణాలున్నయ్యన్నావ్; రెండే చెప్పావ్ . . మూడోది చెప్పలేదు. ...... దానికోసమే కాచుకూర్చున్నాం" అన్నాను.

రెండు చేతులమీదవెనక్కానుక్కూర్చున్న రామ్మూర్తి సరిగా కూర్చుని—

"రెండే కారణాల్చెప్పానా ? అయితే మూడోది చెప్పలేదా అని చుట్టూ చూశాడు ... గాలి స్తంభించి పోయింది. ఆకులు కదట్లల్లేదు. ఉక్కపోస్తోంది. కుడి చేతిని పైకి లేపాడు గాండీవాళ్ళాగా. ఎందుకట్లా చేస్తున్నాడో నాకు తెలుసు. కుడి చేతిని 'ఏరియల్' లాగా వుపయోగిస్తాడు గాలిలోని కబుర్లు సేకరిస్తానికి ; లాభంలేకపోయింది. గాలి "కబుర్లు" చెప్పటంలేదు. 'గాలికబుర్లు' దొరక్క చచ్చిపోతున్నాడు.

"అవును . నువ్వు మూడు పాయింట్లున్నయ్యని" రెండే చెప్పావ్.... వెనక పేజీ చూపిద్దును నువ్వు చెప్పేదంతా రాసుంటే, అప్పుడే పేచీ వుండేదికాదు" అన్నాను.

ఆహాఁ....వోన్లే. మూడు కారణాలున్నయ్యన్నానా అన్నాడు ఆలోచిస్తూనే రామ్మూర్తి.

రామ్మూర్తితో వచ్చిన గొడవ యిదే ఆలోచించకుండా ముందుగానే పాయింట్ల సంఖ్యకి కమిటయిపోయి తర్వాత పాయింట్లు దొరక్క గుడ్లు మిటకరించి, ప్రక్క దోవలు తొక్కి వినేవాళ్ళని కన్ఫ్యూజ్ చేస్తాడు. ఆ పని చెయొద్దని లక్షసార్లు చెప్పాను. అట్లాచెప్తే యెన్ని కష్టాలొస్తయ్యో చెప్పకుండా, యెన్నో నష్టాలొస్తయ్యన్నాను. ఆ మ్మాకం పీలుంచుకుంటే వాడొకవేళ అడిగితే మనకు తోచినన్ని చెప్పొచ్చు. దిక్కుతోచక తన్నుకోనక్కరలేదు. రామ్మూర్తి మాదిరి నే చెయ్యనుమరి,నాలాగే రామ్మూర్తిని చెయ్యమంటాము. మనం చెప్పింది వినడు, పోనీ మనకి చెబుతానన్న పాయింట్లన్నీ చెబుతాడా అంటే అదీలేదు. ఇదే పీడితో వచ్చిన చిక్కు.

మా అంగీకారంతో వాడొదిలేసిన పాయింటు నొదిలేసి రామ్మూర్తే మళ్ళీ అన్నాడు.

"పైగా నువ్వు పెట్టిన" "మేనా అనే మీ నా కథ" పేరులో 'మీనా' అన్న దెక్కడో విన్నాను; చదివానేమో కూడాను. పేరు కాపీ కొట్టటం కథ కాపీ కొట్టిన దానికంటే కూడానేరం" అని.

సూరి క్కోపం వచ్చింది.

"నువ్వువిన్లేదు, ఎందుకంటే నేను నీకింతకు ముందు చెప్పలేదు. నువ్వు చదవాలేదు, యెందుకంటే నేను ప్రచురించలేదు కాబట్టి" అన్నాడు.

రామ్మూర్తి చదవలేదన్న సంగతి నాకూతెల్సు, యెందుకంటే మేం కథలు, నవలలు చదవం. పత్రికల్లో సినిమా విశేషాలు మాత్రం చదువుతాం, కథల ఛాయలకు పోం; కథ్రలాసే వాళ్ళ జోలికి పోం (కథ్రలాసే వాళ్ళకి జోలి పుట్టుందనెవరో చెప్పారు మాకు). కథల పుస్తకాలు, నవలలు అసలు కొనం. యెవర్దగ్గర్నుంచీ తీసికొనం కూడాను. అందుకే అన్నామురామ్మూర్తితో—

'వాడు....సూరి చెప్పేది కరెక్టేరా' అని సూరివంక తిరిగి—

"రామ్మూర్తి చెప్పేదికూడా కరెక్టేరా.... 'మీనా' అన్నది పేరూ యెక్కడో విన్నాను' అన్నాను.

"మీకవేలు కథలపేర్లు చెప్పటం నాదీ పొరపాటు "మేనా అనే మీనా కథ" అంటే "మీ" లాంటి "నా" లాంటి వాళ్ళ కథన్నమాట. "మీ"కి "నా"కి మధ్య కామాపెట్టి "మేనా అనే మీ, నా కథ" అని రాస్తాం" అని రాసి చూపెట్టాడు.

"ఆ కథలో యింతకూ యేంవుంటుందంటే...." అని మొదలెట్టాడు సూరి.

"కథ యిప్పుడా!! ఇప్పుడు మొదలెడితే అయినట్టే!" అన్నాం మేం.

"కథ యిప్పుడేకాదు, యింకెప్పుడూచెప్పను. వీక్లీలో వచ్చినప్పుడు చదువుకోండి. అదిమిస్సయితేపుస్తకరూపంలో వచ్చినపుడు కొనుక్కోండి.... అప్పుడూ మిస్సయితే వెండి తెరపలొస్తుంది' అప్పుడు కొనుక్కోండి.... అదీ మిస్సయితే మీఖర్మ. నేను కథ చెప్పనుగాక చెప్పను. మీకే కాదు యెవ్వరికీకూడా యీ కథేకాదు, మరేకథ కూడా చెప్పను. రేపట్నుంచీ కథ్రలాస్తాను...." అన్నాడు లేచి నిలబడుతూ.

"అదేంవిటి సూరీ! రెండేళ్ళనుంచీ చెప్పిన నీకు యిప్పుడేమయ్యింది?:

మధ్యలోవున్న ఆ సీరియల్స్ గతేంవిటి? అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"ఈ రెండేళ్ళ మంచీ మీకు కథలెందుకు చెప్పానో తెల్సా?....కథ్రలాసె వాళ్ళు సామాన్యంగా కథ చెప్పినట్టు కథ్రలాస్తారు. కథ చెప్పాలనే తహతహతో కథ్రలాస్తే చదివే వాళ్ళకి బోరుకొడ్తుంది. కాని కథ్రలాసే ప్రతివ్యక్తికీ కథ చెప్పాలనే తహతహ మహా వుంటుంది. అదుంటే కథ్రలాయటం కుదర్దు. ఆ తహతహ చంపేసుకునేందుగ్గాను మిమ్మల్ని రెండేళ్ళనుంచీ కథల్చెప్పి చంపుకుతిన్నాను. ఇక కథ్రలాసేటప్పుడుకూడా కథ చెప్పను. ఒక విషయం. చెప్పనా.... కథ రాయటం వేరూ; కథ చెప్పటంవేరూ,... ఆదీ సంగతి అర్థమయ్యిందా" అంటూ బయటకు దారి తీశాడు.

వాడేమన్నాడో మా కర్థం కాలేదు. అయినా యీ సోదంతా మాకెందుకు? దీని బదులు వాడు "మేనా అనే మీ, నా కథ" చెప్పినా యెంత బాగుండేది?!!

డా॥ ఘంటా జవహర్ లాల్

ఆంధ్రదేశము - శ్వేతాంబర జైనమతము

"అహింసా పరమోధర్మః" యని చాటి చెప్పిన మొట్ట మొదటి మతం జైనమతము. ఇది బౌద్ధ మతము కన్న యతి ప్రాచీనమైనది. ఇది మన రాష్ట్రంలో బౌద్ధ మతముకన్నా మిన్నగా వ్యాపించినది. కాని జైనమెప్పటి నుండి తెనుగు దేశంలో వ్యాపించినదో చెప్పుట కష్టం. మహావీరునికి ముందే జైనం మన దేశంలో వ్యాపించినట్లు జైనగాథలు మాత్రం తెల్పుచున్నవి.

మహా వీరుడు, జైన కథనం ప్రకారం, ఆఖరి తీర్థంకరుడైతే. భద్రబాహు ఆఖరి "శ్రుతకేవలి". శ్రుతకేవలి అనగా సంపూర్ణ జైన జ్ఞానము పొందిన వాడు. ఈ భద్రబాహు మహావీరుని నిర్యాణం తదుపరి సుమారు 170 సంవత్సరములకు సిద్ధి పొందెను. ఇతడు మౌర్య చంద్రగుప్తుని సమకాలికుడు (క్రీ.పూ.322-298). ఆ రాజుకు జైన గురువు. ఈతని కాలంలో మగధ రాజ్యంలో ద్వాదశ వర్ష క్షామం సంభవించునని భద్రబాహు తన తపః ప్రభావముచే ముందుగా దెలిసికొని కొంత మంది జినాచార్యులతోను, మౌర్య చంద్రగుప్తుని తోను దక్షిణా పథమున గల శ్రావణ బెళ్‌గళ్ (కర్నాట రాష్ట్రం)కు వచ్చెనని జైన కథనం చెప్పుచున్నది(1). అనగా జినులు దక్షిణాపథమునకువచ్చుటదియే మొదటిమారు. భద్రబాహు శ్రావణ బెళ్‌గళ్‌లోనే సిద్ధి పొందెను. రానురాను భద్రబాహు శిష్యులచే బోధింపబడిన మతము దిగంబర జైనంగాను, మగధలో మిగిలిపోయిన జినాచార్యులచే ప్రబోధింపబడిన మతం శ్వేతాంబర జైనంగాను వ్యాప్తి చెందినట్లు పై కథనం మూలంగా దెలియుచున్నది. ఇది క్రీ.శ. మొదటి శతాబ్దంలో జరిగిన సంఘటన యని చారిత్రికుల నమ్మిక. నాటినుండి దిగంబర,శ్వేతాంబర జైన గ్రంథాలు, కథనాలు వేరు వేరుగా వ్రాయబడి, వేరు వేరుగా వ్యాప్తి చెందినవి. శ్వేతాంబరులను 'సచలకు' లని, దిగంబరులను "అచలకు"లని గూడా అందురు. శ్వేతాంబరులు వస్త్రధారులైతే దిగంబరులకది నిషిద్ధం. లభ్యమగుచున్న జైన గ్రంథాలు అసలు జైన గ్రంథాలు గావని దిగంబరులు నమ్మితే, శ్వేతాంబరులు వాటినే ప్రామాణికాలుగా భావిస్తున్నారు. దిగంబరత్వమే ముక్తికి సోపానం అని దిగంబరులు నమ్మితే శ్వేతాంబరులు ముక్తికి దిగంబరత్వం ముఖ్యంగాదని నమ్ముదురు. అందుచే దిగంబరులు స్త్రీలు ముక్తికి అనర్హులుగా భావించి జైన మతంలో వారిని జేర్చుకోలేరు. శ్వేతాంబరులు స్త్రీలు ముక్తికి అర్హులే యని నమ్మి వారిని వారి మతంలో జేర్చుకొన్నారు. దిగంబరులు మహావీరుని బ్రహ్మచారిగా నమ్మితే శ్వేతాంబరులు మహావీరుని వివాహితుడుగా, ఒక కుమార్తెకు తండ్రిగా నమ్ముదురు. దిగంబరులు జైనవిగ్రహాలకే అలంకరణజేయ కనే పూజింతురు శ్వేతాంబరులుజైన విగ్రహాలను సర్వాంగ సుందరంగా అలంకరించి పూజింతురు(2). శ్వేతాంబరులు పూలు, మిఠాయిలతో పూజిస్తే, దిగంబరులు బియ్యం, సుగంధద్రవ్యాలతో పూజిస్తారు. శ్వేతాంబరులు జిన విగ్రహాలను కొలది నీటితో, స్నానం చేయిస్తే, దిగంబరులు ఎక్కువ నీరు వాడుతారు. కావున దిగంబర జినాలయాలు నీరు బయటకు పోవు మార్గాలు విధిగా కల్గి వుంటాయి. దిగంబరులు రాత్రి పూటే జినవిగ్రహాలను స్నానం చేయించి పూజిస్తే, శ్వేతాంబరులు పగలు మాత్రమే చేస్తారు. శ్వేతాంబర జినాలయాల్లో దీపం నిషిద్ధం(3).

ఈ విధంగా వేరువేరు ఆచార వ్యవహారాలతో జైనం రెండుగా చీలి విడివిడిగా వ్యాప్తి జెందింది. పై కథనం ప్రకారం దక్షిణాపథమునకు వచ్చి వ్యాప్తి జెందినది దిగంబర జైనమని, ఉత్తరభారతమున వృద్ధిచెందినది. శ్వేతాంబరుల జైనమని దెలియుచున్నది. కాని లభ్యమైన చారిత్రిక సత్యాలను బట్టి జూస్తే జైన మత విభజన నాటి పరిస్థితుల దృష్ట్యా జరిగినట్లు దెలియుచున్నది. సరిగ్గా క్రీ. శ. ఒకటవ శతాబ్దంలో బౌద్ధమతం హీనయానం, మహాయానంగా చీలినది. అట్లే వైదిక మతం శైవమతంగాను, వైష్ణవమతంగానూ చీలినది. ఈ పరిస్థితులలో చీలిక జైనంలో గూడా "అనివార్యం" అయినది. మూలజైన సంఘములోమార్పుల కిష్టపడనివారు దిగంబరులుగాను, పరిస్థితుల దృష్ట్యా మార్పుల కిష్టపడినవారు శ్వేతాంబరులుగాను విడియుండ వచ్చునని నా వూహ.

ఆంధ్రమున దిగంబర జైన ప్రతిమలే ప్రతి పల్లె

యందు మన కగపడుచుండును. శ్వేతాంబర జిన ప్రతిమలు మన రాష్ట్రంలో ఇంతవరకు లభ్యం గాలేదు. అయిన మన రాష్ట్రంలో శ్వేతాంబర జైనమతం వ్యాప్తి చెందలేదని చెప్ప జాలం. లభ్యమైన జిన శిల్పాలు దిగంబరులు కాగా కొన్ని జైన శాసనాల మూలంగా మన రాష్ట్రంలో శ్వేతాంబర జైనంగూడ వ్యాపించి యున్నదని దెలియుచున్నది. గుంటూరు జిల్లా సత్తెనపల్లి తాలూకా మునగోడు గ్రామంలో లభ్యమైన జైన స్తంభంపైగల శాసనం మూలంగా మనకు క్రీ॥శ॥ 11–వ శతాబ్దంలో రాజరాజనరేంద్రుని కుమారుడు మొదటి కులోత్తుంగ చోళదేవుని కాలంలోనచ్చట శ్వేతాంబర జినాలయమున్నట్లు, దాని పేరు పృథివీ తిలకమని దెలియు చున్నది. మొదటి కులోత్తుంగ చోడ భూపతియొక్క 37–వ రాజ్యవర్షములో యాతని సామంతుడై చందవోలు (రేపల్లె తాలూకా,గుంటూరు జిల్లా) రాజధానిగా పాలించుచుండిన దుర్జయకులజుడగు గొంక భూపతి భూదానము పృథివీ తిలకమునకు చేసినట్లును, యాతని భటుడుగూడా పై "సిత జినాలయ" మునకు మరమ్మత్తులు చేయించెననియు పై శాసనము వల్లదెలియుచున్నది. కావున 11వశతాబ్దంలో గుంటూరు జిల్లాలో శ్వేతాంబరజైనం వ్యాప్తిజెందినట్లు స్పష్ట మగు చున్నది.

12 వ శతాబ్దమునకు జెందిన జిన శిలా శాసనం మహ బూబ్‌నగర్ జిల్లా, జెడచెర్లలో లభ్యమైనది. దానిలో భూలోక మల్లుని కుమారుడగు తైలపుడు కందూరు నాడుని పాలించు చున్న తరుణంలో బొమ్మిశెట్టి యను వర్తకుడు గంగాపురం యొద్ద పార్శ్వ నాథ జినాలయం కట్టించి దాని నిర్వహణకు కట్టు కానుకలు ఇచ్చినట్లు లిఖింపబడినది(4). శాసన పరంగా ఇది శ్వేతాంబర జినాలయమూ దిగంబర "వసది" యూ తెల్పియుటున్నది. కాని రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖవారు నచ్చట త్రవ్వకాలు జరిపిరి. లభ్యమైన జినాలయ పునాదులను పరి శీలించగా దేనికి నీరు బయటికిపోయే మార్గాలుకానరాకున్నవి పైన శ్వేతాంబరులు జైన విగ్రహాల స్నానమునకు చాలా కొద్దినీరు వాడతారని తెలియ పర్చియుంటిని. అనగా శ్వేతాంబర జినాలయములకు నీరు బయటికి పోయే మార్గాలు అవసరం లేదు. కావున గంగా పూరులో బయల్ప డిన జినాలయములు శ్వేతాంబర వసదులుగా (5) స్వీకరింప వచ్చును.

అట్లే జైనమతం చరమ దశకు చెందిన జైనశాసనం శ్రీశైలంలో దొరికినది. అది క్రీ.శ. 1512 కు చెందినది. ఒక వీరశైవ శాంతనుని కుమారుడగు లింగడుశ్వేతాంబర జనుల తలలను నరికినట్లు అహంకార పూరితముగా పై శాసనములో చెప్పుకొన్నాడు(6). దీనిని బట్టి శ్వేతాంబరజినులు 16వశతా బ్దంలో శ్రీశైల ప్రాంతములో నున్నట్లుదెలియుచున్నది. ఈ సాక్ష్యాలే ఆంధ్రమున శ్వేతాంబర జైనం వునికిని తెల్పునవి.

పైని పేర్కొన్న ప్రామాణిక సాక్ష్యాల మినహా మన రాష్ట్రంలో శ్వేతాంబర జైనమతం వునికిని చాటే యాధా రాలు కాన రాకున్నవి. అయినా శ్వేతాంబర జైనం మన రాష్ట్రంలో దిగంబర జైనంలా వ్యాప్తిచెందలేదని నిష్కర్షగా చెప్పజాలము. మన రాష్ట్ర లో శాసన పరంగా జూస్తే పార్శ్వనాథ జినాలయాలు ఎక్కువున్నట్లు దెలియుచున్నది. పార్శ్వనాథ జినాలయాలన్నియూ శ్వేతాంబర జినాలయా లుగా స్వీకరించవచ్చుననే వాదన గూడా ప్రచారంలో వున్నది. నిష్పష్టమైనాధారాలు లేకపోయినను పై వాదన సత్యదూరంగాదని నమ్మేవారిలో నేనొకడను.

పరిశీలించిన పుస్తకములు

1. ఆర్. నరసింహాచార్, శ్రావణ బెళగళ్ శాసనాలు, 19 3

2 మోహన్‌లాల్ మెహతా, జైన్‌కల్చర్, పుటలు 19–20.

3. డి. యస్ షుక్లా, వాస్తు శాస్త్రం, సంపుటం 2, అధ్యాయం 8. పుట 3.

4. నా వ్యాసం, ఎపిగ్రాఫియా ఆంధ్రికా, 4. పుటలు 49–53.

5. జినులు వారి యాలయములను జినాలయములుగా వసదులుగా, చైత్యాలయములుగా వ్యవహరింతురు.

6. ఎపిగ్రాఫియా ఇండికా, 5. పుట 142.

మీ డబ్బుకి ఇంతకంటె మంచి రక్షణ అవసరం!

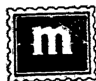
ఫలానా చోట భద్రత ఉంటుందని గట్టిగా నమ్మి మీ డబ్బును అక్కడ దాస్తారు ఆ నమ్మకం కాస్తా వమ్మయితే ! అలా జరిగే అవకాశాలు లేకపోలేదు అందుకే- కష్టార్జితాన్ని ఎక్కడ మదుపు పెట్టాలా అన్న విషయంలో మీరు బాగా ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి రావడం చాలా ముఖ్యం

రెండు దశాబ్దాల అనుభవం ఉన్న మార్గదర్శిలో మీరు పొదుపుచేసే మొత్తాలకు పూర్తి రక్షణ ఉంటుంది అందరి అవసరాలకూ సరిపడే విధంగా వివిధ రకాల చిట్లు మార్గదర్శిలో మీకు అందుబాటులో ఉన్నాయి అంతేకాదు. మీరు పొదుపుచేసే మొత్తాలకు ఆకర్షణీయమైన డివిడెండ్లు కూడా తోడవుతాయి

మార్గదర్శిలోని హితులు మీ ఆశలకూ ఆశయాలకూ ఒక ఆకృతి కల్పిస్తారు. మార్గదర్శిలో పొదుపు చేస్తే ధనానికి పూర్తి రక్షణ ఉంటుందని లక్షమందికి పైగా ఇప్పటికే గ్రహించారు

మరి మీ మాటేమిటి ?

డబ్బు కోసమేనా మీ చింత - మార్గదర్శి వున్నది మీ చెంత'

మార్గదర్శి

చిట్‌ఫండ్ ప్రైవేటు లిమిటెడ్

మార్గదర్శి హౌస్ అబిద్ సెంటర్ హైదరాబాద్ 500 001

శాఖలు ● అబిద్ సెంటర్, హైదరాబాద్ ● లక్డీకాపూల్, హైదరాబాద్ ● చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్ ● అమీర్‌పేట, హైదరాబాద్ ● చంద్రలోక్ కాంప్లెక్స్, సికిందరాబాద్ ● బిసెంట్ రోడ్, విజయవాడ ● బందరు రోడ్, విజయవాడ ● మెయిన్ రోడ్ గుంటూరు ● మెయిన్ రోడ్, కాకినాడ ● ఇన్నీసుపేట, రాజమండ్రి ● నెహ్రూ రోడ్, కర్నూలు ● మెయిన్ రోడ్, విశాఖపట్నం ●

మీ తనువుల్లోని అణువణువులోనూ..

శ్రీ కే. కిశోరుబాబు

శ్రీ కే. అశోకుబాబు

ఎవరు నువ్వు ?

దుఃఖపు మడుగుల్లాంటి
మా కళ్ళల్లో
చెందొవల్లా నవ్వి
చిన్ని చిన్ని కాంతి రవ్వలను పురికొలుపు తుంటావు!
చిల్లులుపడ్డ పిల్లన గ్రోవి లాంటి
మా మనస్సుల్లో
కల్యాణిలా పలికి — మాటిమాటికి
పులకలొత్తిస్తుంటావు!
ఉన్నదంతా ఊడ్చుకపోయి
చిందువందయిన
చారుదత్తునిలాంటి మా బ్రతుకుల్లో
వసంతసేనలా అడుగిడి — తడవ తడవకు
రాగసుధలను చెలరేగిస్తుంటావు!

ఎవరు నువ్వు ?

రావిచిగుళ్ళలా — మోదుగ పువ్వుల్లా
మల్లె వళ్ళలా
ఎఱ్ఱఎఱ్ఱగా ఐప్పెసలారుతుంటావు
వట్టివేళ్ళలా – మంచి గంధపు చెక్కల్లా
కర్పూరపు బిళ్ళల్లా — కస్తూరి పూతల్లా
చల్లచల్లగా అలరు తుంటావు
ప్రియురాలి వక్షోరుహల్లా
పొగలేని ముర్ముర్రాల్లా
వెచ్చవెచ్చగా వణిలు తుంటావు
ఎవరు నువ్వు
లేతకొబ్బరి నీళ్ళలా—పూతరేకుల్లా
పరమాన్నంలా — పాయసంలా
పానకంలా
తియ్యతియ్యటి రుచుల్ని
దుపిస్తుంటావు

కరివేపాకు రెమ్మల్లా
కొత్తిమీర కాడల్లా
పుదీనా ఆకుల్లా
"గుమగుమ" సొగసుల్ని పుక్కిలిస్తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

నిండునదిలా కన్నుల పండువవుతూ
గరా గరికలను పురుడింపజేస్తూ
తాండవ మాడుతూ
దూకి దూకి పడుతూ
త్రోసుకొని వస్తుంటావు!
కంకి విడిచిన పంట చేనులా
మురువులొలికిస్తూ
అరులు మరులుగావిస్తుంటావు!

ఎవరు నువ్వు........

పావురాయిపిట్ట పొట్టలాంటి
సుకుమార శోభలతో
చెంగు చెంగు మంటూ
పొంగి పొంగి పడుతూ
పరుగు పరుగునా
వస్తుంటావు!
కొమ్మమీద తేనె పట్టులాంటి
కమ్మటి స్వాంతంతో
ఝంగు ఝంగుమంటూ
టింగురంగడిలాగా ప్రవేశిస్తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

చిలుకరెక్కల్లా ముడుచుకొన్న మా ఆశల్ని
నమ్మి పిట్ట పింఛంలా విప్పారిస్తుంటావు
పడగలతో కొడుతూ

తోకలతో మెలికలు వేస్తూ
కాటువేస్తూ . .పీడిస్తూ
విఱ్ఱుబుఱ్ఱు లాడుతూన్న
కోట్లకొలది
"సమస్యల విషసర్పాల్ని"
సాధువుల్లాగా మార్చి
వశపరుస్తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

కసాయి చీకట్ల చేతుల్లో
దిక్కూ మొక్కూ లేక
కొడిగట్టిన దివ్వెల్లా
కునుకుతూన్న మమ్మల్ని
అధిక స్నేహ దశలతో
ఎగ్రదోస్తూ
అభివర్ధింప జేస్తుంటావు

ఎవరు నువ్వు

ముద్దగట్టిన పుణ్యాలరాశివా !
వేగంటి కచ్చేరి నుండి
ఊడిపడ్డ దేవతా మూర్తివా !
మహాత్మునివా!

మహాయోగి (ని)వా!

ఎవరు నువ్వు! ఎవరు నువ్వు!

నేనా! . . . .నేనా !....

నేను. . నేను....

ఏ ప్రొద్దునూ
మిమ్మల్ని వదలి పోకుండా
ఏటిలోని కెరటాల్లా
మీ తనువుల్లోని
అణువణువులోనూ
పారే "తూరుపును"
"దేవును"

శ్రీ రేకళిగ మఠం వీరయ్య

'అర్ధోదయ'ము బసవన జనన ముహూర్తమా ?

మిత్రులు డా॥ బాడాల రామయ్యగారు బసవేశ్వరుని వచనములను ఆంధ్రీకరించి, ఉభయభాషా జనులకు మహోపకార మొనర్చియున్నారు. వారు తమ అనువాద పుస్తకమునకు సుమారు ఐదువందల పుటలు గల సుదీర్ఘ మగు సమగ్ర సమీక్షను చేర్చియున్నారు. అందు వారు తమ పరిశోధన విమర్శనలందు కనుగొనిన అనేక అంశము లను వ్రాసియున్నారు. వారు తెలిపిన అంశములలో కొన్నింటి గురించి నాకు సంశయములు కలిగినవి. అందులో బసవని జన్మదిన నిర్ధారణ కూడ నొకటి. బసవేశ్వరుని జన్మదినమును నిర్ణయించుటకు, వారు మహాశివకవి పాల్కు రికి సోమనాథుడు తన బసవ పురాణమునందు, బసవని జనన సందర్భమున పాడిన "అర్ధోదయ"మను పదమును, ఆధార ముగా గొని, ఆ దిశయందు పరిశోధించి; సిద్ధార్థి పుష్య, ఆచరించిన "శీల సార్వభౌముడు". జ్యోతిషమును నమ్మ కుండుట కూడ ఆ శీలములలో నొకటి. అంతేగాక బసవన్న కూడ జ్యోతిషమును నిరసించినట్లు అతని క్రింది వచనముల వలననే తెలియుచున్నది.

"మావారడిగిన శుభలగ్నమనుడయ్యా !
రాసి కూటము ఋణ సంబంధము గలదనుడయ్యా !
చంద్ర తారాబలములు గలవనుడయ్యా !
రేపటికన్న నేడే, లే సనుడయ్యా !
కూడల సంగమ దేవుని పూజించిన ఫలముమీదను
డయ్యా !"8

ఆనాడు ఈనాడు మఱొక నాడనబోకు
దినమిదియే "శివశరణ"ను వారికి,
దినమిదియే "హర శరణ"ను వారికి
దినమిదియే మా కూడల సంగమ దేవుని

బసవని పరమ భక్తుండగు, సోమన తనకు నమ్మకము లేని జ్యోతిషము ననుసరించి, "అర్ధోదయ"మును జ్యోతిష పరముగా వాడియుండునా అను అనుమానము గలుగుట అసమంజసముగాదని నా భావము. సోమనాథుడు బసవని జనన సందర్భమును క్రింది ద్విపదలలో తెలిపినాడు.

"ప్రీతిఁ బుత్రుండు మోదుపుఁజేతుల లోడ
నా తల్లి గర్భంబు నందుఁ యించె ;
నర్ధోదయము నందు నుతనిలో నున్న
యర్ధేందు మౌళి సుస్తా కృతిఁ దాల్చి
యంగింబుపైఁ గడు సాంగంబుగాఁగ
అంగ సాహిత్యంబు తల నొప్పర్చ"

(బ పు పు. 754-757-762)

శ్రీరామయ్యగారును పై చరణములలోని (2-3-4) మూడు చరణములనే తమ వాదనకు ప్రాతిపదికగ తమ సమీక్ష యందు ఉటంకించియున్నారు. నా యభిప్రాయము నందు "అర్ధోదయ"మను పదము, పై రెండు పంక్తులకన్న క్రింది మూడు పంక్తులకే ఎక్కువ సంబంధించినట్లు తెలియుచున్నది. సోమనాథుడు, వీరమాహేశ్వరాచార సంపన్నుడు. బసవన్న భవిగా పుట్టినటులు గాకుండా, పుట్టీపుట్టక తొలుతనే, అతని యందలి పరమేశ్వరుడు అతనికి లింగధారణము యొనర్చెనను భావమును తెలుపుటకే 'అర్ధోదయ"మును వాడినట్లుతెలియుచున్నది. కాని బసవని అర్ధోదయము"మును ముహూర్తమునందు పుట్టినట్లు తెలుపు నుద్దేశముతో ఆ పదమును అతడు వాడినట్లు గానరాదు. వాక్యంచన గూడ అదే సందర్భమును తెలియజేయుచున్నది.

ఒకవేళ సోమనాథుడు బసవని జనన తిథివారనక్షత్రములనే తెలుపదలంచిన అతి ముఖ్యమగు తన కావ్యనాయకుని జనన ఘడియను అట్లు గూఢముగా, అందరికి సులభగ్రాహ్యము గానటులు వ్రాయుసంతటి ఆపత్తి అతనికి ఎందుకు గల్గియుంటది ? అతడు ఒక్కొక్క విషయమును అతి విపులముగా, అనేక పంక్తులలో తెలిపిన మహాకవి భాషకు ఛందస్సుకు అధీనముకాకుండ వానినే, తన ఇష్టప్రకారము మలచిన మహాకవి అతడు. ఆవిషయమును అంతక్లుప్తముగా వ్రాయునంతటి అగత్యము అతనికి ఉండదు.

బసవని జీవితమునందు ముహూర్తములను తెలుపునట్టి మరిరెండు సంఘటనలందుకూడ, అతడు జ్యోతిష శాస్త్ర ప్రకారము నిర్ణయింపబడిన ముహూర్తములను తెలుపలేదు. బసవని ఉపనయనమును, అతని తల్లిదండ్రులు గర్భాష్టకమున శుభముహూర్తమున జేయ నెంచినట్లు తెలిపెనేగాని ; జ్యోతిష ప్రకారము నిర్ణయింపబడిన ముహూర్తమును తెలుపలేదు. ఇదేగాక బసవని వివాహ సమయమునందును, జ్యోతిష ప్రకారము నిర్ణయింపబడిన లగ్న ముహూర్తమును తెలుపలేదు. ఆ సందర్భమును అతడు క్రింది ద్విపదలలో తెలిపినాడు

'తన కూతుఁ గామిని తిలకంబు
ననుపమశృంగారనిధి గంగాంబ !"
'దో డెచ్చి యుక్త భక్తులకు మ్రొక్కించి
యే డైర శుభ చేష్ట లెదురఁ గొనగ
శివభక్త వనితలు సేసలు చల్ల
శివబలం బగ్గలించిన ముహూర్తమున
వేదోక్త శివధర్మ విధి బసవనికి
గాదిలి సుత బెండ్లి గావించెనంత"

(పు 51-52 1097-1104)

అని సాధారణ రీతియందు, శివభక్తవనితలు సేసలు చల్లిన సమయమే సుముహూర్తమనియు, అదియే శివబలం బగ్గలించిన లగ్నఘడియ యనియు, తెలిపినాడు. అంతే గాక

"హరుని భక్తుల బలం బదలేమిఁ గలిమి
హరి విరించులు ప్రదుంగుదురు మండు రనినఁ
దక్కిన గ్రహ చంద్ర తారాబలముల
యెక్కువ దక్కువ లెన్న నేమిటికి ?
గరుణ జూచుటయు లగ్నంబు సేయుటయు
వర ముహూర్తంబు దీవనయు బలంబు
గాన భక్తుల కృపగలదు బసని
కేనాట విందుమే యట్టి పెండ్లిండ్లు ?"

(పు. 52- 1107-1114).

అనుచు జ్యోతిష శాస్త్రమందు తనకు నమ్మకముగాని శ్రద్ధగాని లేదనియే సోమనాథుడు తెలిపినాడు. శివభక్తుల ఆశీర్వాదబలము మందట, గ్రహబలము చంద్ర తారా బలముల లెక్క యెంత ? అని ఖండితముగా తెలిపినాడు. భక్తుల దీవనయే వరముహూర్తమనియు, బసవనిపై భక్తుల కృపగలదనియు, అదియే లగ్నబలమనియు నొక్కి చెప్పినాడు. జ్యోతిష శాస్త్ర ప్రకారము నిర్ణయింపబడిన ముహూర్తమునగాక, శివభక్తవనితలు సేసలు చల్లిన సమయమే శుభ ముహూర్తమనియు, శివభక్తుల ఆశీర్వాద బలమే లగ్న బలమనియు తలంచి చేయబడుచున్న లగ్నమును, ఇంతకు మునుపెన్నడును చూడలేదని, జనులు ఆశ్చర్యపడినట్లు గూడ సోమనాథుడు తెలిపినాడు. అందుచే రామయ్యగారు అభిప్రాయపడినట్లు, "అర్ధోదయ"మను పదమును సోమనాథుడు జ్యోతిషశాస్త్ర ప్రకారము బసవని జన్మఘడియను తెలుపుటకని వాడలేదనియే తెలియుచున్నది. శ్రీ రామయ్యగారే స్వయముగా వీరశైవ కవులకు జ్యోతిషముపై ఆసక్తి లేదని" తెలిపియున్నారు. రామయ్యగారి వాదనయందు ఔచిత్యమును ప్రాజ్ఞుల నిర్ణయమునకు వదిలెదను.

వసంతుడు

శ్రీ నడకుదురు రాధాకృష్ణ

నిలిచి వసంత ! చూడర వినీత పునీత చరిత్రుతా దరి
ద్రులు, యుగముల్ గతించిన విదూర విధూత విభూతు
లౌచు, తా
మిల నిలువంగలే మనుచు నెంతొ కృశించి కృశించి వేదనన్
మలమల మాడచూడక మమాలరథాల జనంగ, న్యాయమా.

ఘర్మ జలాంబు బిందుతతి కాయమునుండి స్రవింపగా మహ
ద్ధర్మమిదేయటంచు మది దాలిమి దాల్చుడటంచు బల్కగా
మర్మపు బల్కుగాక మధుమాసపుబల్కిటులుండునయ్య! మా
ఖర్మముగాలుటెప్డు కటుగాధలు భేదిలుటెప్డు చైత్రుడా!

నవనవలా విలాసము మనమ్ముల బాదుకొనంగజేసి. మా
నవ చరితార్థముల్ కడగి నాకము నుండి యధోముఖం బొన
ర్చి, వనవిహార భోగివన! ఛీ యనుచుండె ప్రజాళి, యైన నీ
నవ మధుబిందుజల్లుల జనమ్ము ముదమ్ముహరింప ధర్మమా?

క్రొత్తలు దెచ్చి మానవుల రోతలు మాన్పెడి మార్గముల్
కడున్
గ్రొత్తగ జేయుమంచు నిను గోముగలాలన చేయుచుండినన్
విత్తము గల్గువారిదెన ప్రేమము పంచు విధానమేమిటో?
వెత్తములారు నీకె తగు నీతులు మాత్రము లే(మి) వారికా?
(ని)

సరిగంచుల్గల వస్త్రముల్ తనువునన్ సౌందర్యమున్నిలే
పగా
విరిదండల్ గళమందు నాట్యములుగావింపన్ మహానంద సా
గరవీచీకలగానముల్ వినుచు పొంగారంగ నేలా? వసం
త! రసాస్వాదము గూర్చు కావ్యముల మోదంబందం
వేమిరా?

చిగురాకు జొంపాల చిలు శోభ సంపదల్
మండు గుండెల వాని బండజేయు
సుమరాజివిరజిమ్ము కమనీయ గంధమ్ము
బడుగు టాశలవాని పడగజేయు
మధుపూర్ణ సుమపాత్ర మాధురీ మహిమమ్ము
కంఠదఘ్నంబైన కాల్చివేయు
కలకంఠ కాషాయ గానామృతపుధార
వలచి తలచు వాని కలచివేయు

మధుర మధుమాస మధురిమల్ మాలగట్టి
యగ్ని గుండాన బత్రదోసి యణగజేసి
గుండెమంటల నెగద్రోసి కూలద్రోయ
పంతమూనితివ ? వసంత! యెంతవింత.

శ్రీ తిరుమల రామచంద్ర

గాథాసప్తశతిలో సుభాషితాలు

"పెద్దల మాట - సద్ది మూట" అనేది అందరెరిగిన సామెత. పెద్దలు చెప్పిన హితోక్తి సద్దిమూటలాగ సమయానికి వినియోగపడుతుందని దీని తాత్పర్యం. ఈ పెద్దలు అనుభవం పండినవారు. కనుక వారి మాట అనుభవామృతం. అలాటి అనుభవామృతగుళికలు గాథాసప్తశతిలో కోకొల్లలు. వాటిలో కొన్నిటిని తెలుపుతాను. అవి నేటికీ నిత్య సత్యాలే. కాలదేశవర్తమానాలను బట్టి సత్యాలుకూడ మారుతుంటాయని, నిత్యసత్యాలనే వేవీ లేవనికొందరివాదం. కాని, కర్తవ్యం, ప్రేమ, స్నేహం దయ మున్నగునవి నిత్య సత్యాలని, మానవతకు మూలధర్మాలైన ఇవి మారవని భావిస్తున్నాను. ఇక సుభాషితాలను ఉదాహరిస్తాను:

1. ఆరంభాంతస్స ధుఅం లచ్ఛీ మరణం వి హోఇ పురిసస్స
తం మరణ మణారంభే వి హోఇ లచ్ఛీ ఉణ ణహోఇ. 1-42

(ఆరభమాణస్య ధ్రువం లక్ష్మీర్మరణం వా భవతి పురుషస్య
తన్మరణ మనోరంభేపి భవతి, లక్ష్మీః పునః నభవతి)

పనిని ప్రారంభించడంలో మీనమేషాలు లెక్కిస్తున్న వ్యక్తిని ఒక మిత్రుడు ప్రోత్సహిస్తున్నాడు. "మిత్రుడా, ఏ పనినయినా ప్రారంభించిన వాడినే విజయలక్ష్మి వరిస్తుంది. అలా జరుగకపోతే మృత్యువయినా వరిస్తుంది. జయమో పరాజయమో తప్పదు. కాని, పనికి పూనుకొనివాడికి మరణం తప్పదు.; విజయలక్ష్మి అయితే దక్కదు. మరణం ఎప్పటికైనా నిశ్చయం కనుక పని ప్రారంభించిచూడు. అదృష్టముంటె విజయం లభిస్తుంది. లేకపోతే మరణం అందరికి సమానమే కదా !

2. అణ్ణ మహిలా పసంగం దే దేవ కరేసు అహ్మ దఇతస్స,
పురిసా ఏక్కంతరసా ణహు దోషగుణే వి ఆణంతి. 1-48.

(అన్య మహిళా ప్రసంగం హే దేవ కుర్వస్మాకం దయితస్య,
పురుషా ఏకాంతరసా నఖలు దోషగుణౌ విజానంతి.)

రెండవది ఉంటేనేగాని మొదటి వస్తువు గొప్పదనం మానవులకు తెలియదు. ఇది లోక సహజం. కనుక ఒక ఇల్లాలు భగవంతుని ఇలా ప్రార్థిస్తుంది. "ఓ భగవంతుడా ! నా ప్రియుడికి ఇతర స్త్రీలతో పొత్తుకలిగించు. అప్పటికిగాని నా ప్రేమ సంగతి అతనికి తెలియదు. ఒక దాన్నే నమ్ముకున్న మగవారికి చిరపరిచయంవల్ల దాని గుణదోషాలు తెలియవు."

3. పెమ్మస్స విరోహి అ సంధి అస్స పచ్చక్ఖ దిట్ఠ విలిఅస్స,
ఉఅఅస్స వ తావిఅ సీతలస్స విరసో రసో హోఇ. 1-53

(ప్రేమ్ణో విరోధిత సంధితస్య ప్రత్యక్ష దృష్ట వ్యళీకస్య,
ఉదకస్యేవ తాపితశీతలస్య విరసో రసో భవతి.)

"మనసు విరిగెనేని మరి యతుకగా రాదు" అన్నాడు వేమన్న. మనసంటే ప్రేమ "ప్రేమ ఒకమారు విరిగిన పిదప అతకదు. అందులోను తప్పు ప్రత్యక్షంగా కనిపించినప్పుడు అతకనే అతకదు. అతికించడానికి ప్రయత్నిస్తే, కాచి చల్లార్చిన నీరు తాగినట్టుంటుంది చప్పగా," అంటుంది ఒక ప్రేమ తత్త్వజ్ఞురాలు.

4. హిఅఅణ్ణుఏహిఁ సమఅం అసమత్తాఇం పి జహ సుహావంతి,
కజ్జాఇఁ మణ్ణే ణతహా ఇఅరేహిఁ సమావి ఆఇం పి. 1-61

(హృదయజ్ఞైః సమ మసమాప్తాన్యపి తథా సుఖయంతి
కార్యాణి మన్యే నతథా ఇతరైః సమాప్తాన్యపి.)

ఇది ఒక మనస్తత్వజ్ఞుడు చెబుతున్న మాట : "మన మనసెరిగిన వారితో కలిసి పనిచేసినప్పుడు, ఆ పనులు పూర్తికాకపోయినా సంతోషంగా ఉంటుంది. మనసెరుగని వారితో పనులు పూర్తయినా సంతోషంకలుగదు.

5. వత్తో ఛణో ణ సోహఇ అఇవ్వహాఅ వ్వ పుణ్ణిమాఅందో
అంతవిరసో వ్వ కామో అసంపఆణో వ్వ పరిఓసో. 1-68

(ప్రాప్తః క్షీణః న శోభతే అతిప్రభాతఇవ పూర్ణిమాచంద్రః
అంతవిరస ఇవ కామః అసంప్రదానశ్చ పరితోషః

గడచి పోయిన ఉత్సవాన్ని చివరకు విరసమైన కోరికను పోల్చి చెబుతున్నాడొక కవి. ఉత్సవం ఎంతో సంబరంతో జరుగుతుంది. గడచిన తర్వాత జనం అలసిపోతారు. ఎక్కడి వస్తువులక్కడ ఉంటాయి. జనమంతా వెళ్ళిపోతారు. అంతా చప్పగా కనబడుతుంది. బాగా తెల్లవారిన పిదప పున్నమ చంద్రుడిలా వుంటుంది. చంద్రుడు పున్నమ చంద్రుడైనా, రాత్రంతా ఎంతో ఆహ్లాదకరంగా వుంటాడు. కాని తెల్లవారితే చప్పబడి, తెల్లబారి ఏదో తెల్లటి మేఘం ముక్కలా కనబడతాడు. అలాగే చివరకు విరసమైన కామంకూడా ఇతరులను సంతోషపెట్టని పరితోషంలాగ వుంటుంది. మనకు పరితోష మయితే ఇతరులనుకూడ ఏ బహుమానంతోనో ఆనంద పెట్టాలి. అప్పుడే దాని సార్థకత. అలాటిదిలేనప్పుడు నిష్ఫార మవుతుంది.

6. "కత్తో మిట్ఠం వ బహుకం అ" 1-72
(కుతో మృష్టంచ బహుకంచ)

మంచి కావాలి, అది ఎక్కువగాను కావాలి అంటే ప్రపంచంలో లభించదు. తీపి తినుపూ కావాలి, అది ఎక్కువగాను కావాలి అంటే ఎలా?

7. ఉ వి తహ విఏసవాసో దోగ్గచ్చం మహజణేఅసంతావవమ్
అ కంపి అత్థవిమణో జహ వణఇజణో వీఅ త్తంతో 1-76

(వాపి తథా విదేశవాసః దౌర్గత్యం మమజనయతిసంతాపమ్,
అకంపితార్థ విమనా యథాప్రణయి జనోనివర్తమానః)

విదేశవాస దారిద్ర్యం అష్టకష్టాలలోనివి. మనస్వి అయిన వాడికి ఇవిరెండూకూడా అంత చెడ్డవి అని అనిపించవు. ఈ పని ఇతని వల్ల జరుగుతుంది అని వచ్చిన ఇష్టులు తమ అభీప్సితం నెరవేరక తిరిగిపోతే కలిగే కష్టం మొదటి రెండింటికన్నా ఘోరమయింది.

8. అద్దంసణేణ పేమ్మం అవేఇ అఇదం సణేణ వి అవేఇ
పిసుణ జణ జంపిఏణ వి అవేఇ ఏమేఅ వి అవేఇ 1-81

(అదర్శనేన ప్రేమాపైతి అతిదర్శనేనాప్యపైతి,
పిశున జన జల్పితేనాప్యపైతి ఏవ మేవాప్య పైతి)

ప్రేమ పెరగడం, తరగడం విచిత్రంగాఉంటాయని ఒక అనుభవజ్ఞుడు చెబుతున్నాడు. ప్రేమ తరచు చూడక పోతే పోతుంది. అంటే, ప్రేమగలవారిని తరచు చూస్తూ వుండాలి. కాని తరచు చూస్తున్నా పోతుంది. కొండెగాళ్ళు ఓర్వలేక సమిధలు వేస్తారు. దానితోనూ ప్రేమ పోతుంది. ఇంకా ఆశ్చర్యకరమైన సంగతి ఏమిటంటే, ఏ కారణమూ లేకనే పోతుంది.

ఈ విషయాన్నే మరొక గాథలో వివరించాడు కవి :

9. అద్దంసణేణ మహిలా అణస్స అఇదంసణేణ ణీ అస్స.
ముక్ఖస్స పిసుణ అణ జంపిరుణ ఏ మేఅ వి ఖలస్స 1-82

(అదర్శనేన మహిళాజనస్య అతిదర్శనేన నీచస్య,
మూర్ఖస్య పిశున జన జల్పితేన ఏవమేవాపి ఖలస్య)

తరచు చూడకపోతే మహిళలప్రేమ పోతుంది. తరచు చూస్తే నీచుని ప్రేమ పోతుంది తరచు చూడడంవల్ల నీచునికి ఈసడింపు ఏర్పడుతుంది. స్వయంగా వివేచన లేని మూర్ఖుని ప్రేమ ఇతరుల చాడీలు వినడంవల్ల పోతుంది. దుష్టుని ప్రేమ ఏ కారణమూ లేకుండానే పోతుంది. దుష్టుడు తన అవసరాలను బట్టి, తన తిక్కలను బట్టి, అభిమానాలు మార్చుతుంటాడు.

10. జూమేంతి జే చహుత్తం కువిఅం దాసావ్వ జే పసాఅంతి
తే వ్విఅ మహిలాణం పిఅ సేసా సామీ వ్వి అ వరాఆ 1 91

(గోపాయంతి యే ప్రభుత్వం కుపితాం దాసా ఇవ యే ప్రసాదయంతి
తఏవ మహిళానాం ప్రియాః శేషాః స్వామిన ఏవ వరాకాః)

ఒక స్త్రీ హృదయజ్ఞుడు భర్తలకు స్త్రీలయెడల ఎలా ప్రవర్తించాలో తెలుపుతున్నాడు : నేను భర్తను, భార్య

నాకు అణగి మణగి వుండాలి-అనే అధికారంచూపక, భార్యకు కోపం వచ్చినప్పుడు ఆమెను అనునయిస్తూ వుండేవారే ప్రియులు అనబడతారు. తక్కిన వారున్నారే వారు కేవలం భర్తలు పాపం!

11. అవి అహ్హపేక్ఖణిజ్జేణ తక్ఖణం మామి తేణ దిట్ఠేణ,
సివిణఅ పీఏణ వ పాణిఏణ తణ్హా వ్విఅ ణ పిట్ఠా 1-93

(అవితృష్ణ ప్రేక్షణీయేన తత్క్షణం మాతులాని తేన దృష్టేన
స్వప్నపీతేనేవ పానీయేన తృష్ణైవ న భ్రష్టా)

ఒక వనిత తన ప్రియుణ్ని చూచింది అకస్మాత్తుగా. అప్పుడు తనకు కలిగిన భావాన్ని, స్థితిని తన మామ భార్యకు తెలుపుతున్నది. మనకు యిష్టమయినవాడు కనిపిస్తాడు. హఠాత్తుగా చూస్తాము. తనివి తీరదు. స్వప్నంలో మంచినీళ్ళు తాగితే దప్పి ఆరదు కదా! అలాగే ఉంటుంది పరిస్థితి. ఈ వనిత పరిస్థితి కూడ అలాటిదే. అందుకే తమిళ ఆళ్వార్లు భగవంతుని ఆరాద అమృతం అన్నారు—ఎంత తాగినా తనివితీరని అమృతం వంటివాడు భగవంతుడు; అంటే అతృప్త్యమృత రూపుడు.

12. సుజణో జం దేసమలంకరేఇ తం విఅ కరేఇ పవసంతో
గామాసణ్ణుమ్మూలిఅ మహావడట్ఠాణ సారిచ్ఛమ్ 1-94

(సుజనో యందేశమలంకరోతి తమేవ కరోతి ప్రవసన్
గ్రామాసన్నోన్మూలిత మహావటస్థాన సదృశమ్)

సజ్జనుడు ఎక్కడ ఉంటాడో ఆ ప్రాంతానికి అలంకారంగా ఉంటాడు అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడా, పెద్ద వెలితి ఏర్పడుతుంది. దానిని పూరించడం కష్టం. గ్రామ సమీపంలో పెద్ద మర్రిచెట్టు ఉంటుంది. అదికూలి పోయిందనుకుందాం. దాని స్థానంలో ఎన్ని చెట్లు మొలిస్తే మొదట అందం, గాంభీర్యం వస్తాయి? వెలితి ఎలా తీరుతుంది?

13. దుఃఖం దేంతో వి సుహం జణేఇ జో జస్స వల్లహో హోఇ 1-10

(దుఃఖం దదదపి సుఖం జనయతి యో యస్యవల్లభో భవతి)

మనకు ఇష్టమైన వాళ్ళు కష్టం కలిగించినా సుఖంగానే ఉంటుంది. కష్టంగా అనిపించదు.

14. తే విరలా సప్పురిసా జాణ సిణేహో అహిణ్ణముహరాఓ
అణుదిఅహ వడ్ఢమాణో రిణం వ పుత్తేసు సంకమఇ 2-13

(తే విరలాః సత్పురుషాః యేషాం స్నేహః అభిన్నముఖరాగః
అనుదివస వర్ధమాన ఋణమివ పుత్రేషు సంక్రామతి)

సత్పురుషుల స్నేహం ఒకే విధంగా ఉంటుంది. రంగుమారదు. దినదినమూ పెరుగుతూ వుంటుంది, అప్పులాగ. తండ్రి తీర్చని అప్పు కొడుకులు తీర్చవలసినట్టుగా వంశపారంపర్యంగా సంక్రమిస్తుంది. అలాటి సత్పురుషులు అరుదుగా వుంటారు. కొందరి స్నేహం వారితోనే సమసిపోకుండ కొడుకులకూ సంక్రమిస్తుంది. కొడుకులూ తండ్రిలాగే స్నేహాన్ని కాపాడు కుంటూంటారు. అలాటి వంశపారంపర్య స్నేహం అరుదుకాదూ మరి!

15. గుణేసు కో మచ్ఛరం వహఇ? 2-18
(గుణేషు కో మత్సరం వహతి?)

గుణాలను అందరూ ఆదరిస్తారు. మాత్సర్యం ఎందుకు ఉంటుంది?

16. వసఇ జహిం చెఅ ఖలో పోసిజ్జంతో సిణేహదాణేహిం,
తం చెఅ ఆలఅం దీఅఓ వ్వ అఇరేణ మఇలేఇ 2-35

(వసతి యత్రైవ ఖలః పోష్యమాణః స్నేహ దానైః
తమేవాలయం దీపక ఇవాచిరేణ మలినయతి)

దుష్టుల విషయంలో జాగ్రత్తగా వుండాలని ఒకడు తన మిత్రునికి హితవు చెబుతున్నాడు. దుష్టుణ్ని స్నేహంతో ఆశ్రయమిచ్చి పోషిస్తే మనకే త్వరలో మసిపూస్తాడు. మన ఇంటినంతా మసిచేస్తాడు-దీపంలాగా. దీపాన్ని నూనెపోసి కాపాడుతాము. కాని ఇంటినంతాపొగతో పాడుచేస్తుంది. దుష్టుడు మనకేకాక మన ఇంటికంతా తలవంపులు తెస్తాడు. కనుక అలాటి వాడిని చేరదీయరాదు.

17. హోంతి విశప్పంచ్చిఅ ధణరిద్ధీ హోఇ కివిణపురిసస్స ?
గిహ్మాఅవసంతత్తస్స ణిఅఅచ్ఛాహి వ్వ పహిఅస్స. 2-33

(భవంత్యపి నిష్ఫలైవ ధనబుద్ధిర్భవతి కృపణపురుషస్య
గ్రీష్మాతపసంతప్తస్య నిజకచ్ఛాయైవ పథికస్య.)

పిసినిగొట్టుకు డబ్బు ఏరాళంగా పెరుగుతున్నా ప్రయోజనం లేదు వ్యర్థం. మండుటెండలో వేళ్లే వాడికి తన నీడ చలవనిస్తుందా ? అలాగే పిసినిగొట్టు డబ్బు అతడు ఖర్చు పెట్టడు గనుక నిరర్థకం.

18. సమసోక్ఖదుక్ఖపరివడ్ఢి అణ కాలేణ రూఢపేమ్మాణమ్
మిహుణాణం మరఇ జం తం ఖు జీఅఇ ఇఅరం ముఅం
హోఇ. 2-42

(సమసౌఖ్యదుఃఖపరివర్ధితయోః కాలేన రూఢప్రేమ్ణోః,
మిథునయోః మ్రియతే యత్ తత్ఖలు జీవతి, ఇతన్మృతం
భవతి.)

"పరస్పరప్రార్థ్య నిరాశ యోర్వరం శరీరనాశోపి సమానురాగయోః" సమమైన అనురాగంతో పరస్పరం కోరుకుంటూ, విపరీత విధి వల్ల కలుసుకొనే అవకాశంలేని ప్రేయసీ ప్రియులు మరణించినా మేలే అంటాడు కాళిదాసు. ఈ గాథా కవి వత్సరంకుడు కాళిదాసుకన్నా గొప్పగా, అంతకన్నా సుందరంగా ఇలాఅన్నాడు: సుఖదుఃఖాల్లో సమంగా పెరుగుతూ కాలం గడచినకొద్దీ (అతిపరిచయంవల్ల సడలక) ప్రేమను దృఢపరచుకుంటూ వున్న దంపతుల్లో మొదట మరణించే వ్యక్తే నిజంగా జీవించినట్టు, మరణించని వ్యక్తి నిజంగా చచ్చినట్టే.

19. జేణ విణా ణ జివిజ్జఇ అణుణిజ్జఇ సో కఆవరాహో వి.
పత్తే వి ణఅరదాహే భణ కస్స ణ వల్లహో అగ్గీ ? 2-63

(యేన వినా న జీవ్యతే అనునీయతే స కృతాపరాధో పి,
ప్రాప్తే పి నగరదాహే భణ కస్య న వల్లభోఽగ్నిః)

కొందరిని మనం వదలుకోలేము. వారు లేక గడవదు. అలాంటప్పుడు వారు ఏదో పొరపాటు చేసినా సర్దుకుపోవాలి. ఊరిని కాల్చిందికదా అని నిప్పును వాడటం మానివేస్తామా ? నిప్పు అందరికీ ఇష్టమే, అత్యవసరంకూడ. ఇది రోహ అనే కవయిత్రి గాథ.

20. ఖణమేత్తం పి ణ ఫిట్టఇ అణుదిఅహవిఇణ్ణగురుఅ
సంతావా,
పచ్ఛణ్ణపావసంకే వ్వ సామలీ మజ్ఝ హిఅఆవో
2-83

(క్షణమాత్రమపి నాపయాతి అనుదివసవితీర్ణ గురుక
సంతాపా,
ప్రచ్ఛన్నపాపశంకేవ శ్యామలా మమ హృదయాత్)

మనం ఏదైనా తప్పుచేస్తాము. దానిని చెప్పుకొని పశ్చాత్తాప పడే ధైర్యం వుండదు. ఎక్కడ బయటపడు తుందో అది అని ప్రతిదినం మనసు వ్యధపడుతూనే వుంటుంది. క్షణమయిగా మనసు నుంచి శంక-భయం తొలగదు. ఎప్పుడూ మనసును విడిపోని బాధ కలిగించే ప్రియురాలిని కవి ఈ పాప శంకతో పోల్చాడు.

ఇది సంప్రదాయ, అలంకారిక సమయ విరుద్ధమైనా, హోలుడు.

21. సరఏ మహద్దహాణం అంతో సిసిరాఇం వాహిరుహ్ణాఇం,
జాఆఇం కువిఅ సజ్జణ హిఅఅసరిచ్ఛాఇం సలిలాఇం
2-96

(శరది మహాహ్రదానా మంతః శిశిరాణి బహిరుష్ణాని,
జాతాని కుపిత సజ్జన హృదయ సదృక్షాణి సలిలాని)

సజ్జనులకు కోపంరాదు. వచ్చినా తాటాకు మంటలాగ కొంచెంసేపు వుంటుంది. అంటే, పైకి వేడిగా వుంటుంది. హృదయం చల్లగానేవుంటుంది. కోపం దీర్ఘంగా వుండదు. ఎలాగంటే, శరత్కాలంలోని మడుగునీటివలె. ఈ నీరు పైకి సూర్యుని తీక్ష్ణకిరణాలకు వేడెక్కుతుంది.

22. ఉప్పణ్ణత్థే కజ్జే అఇచింతంతో గుణాగుణే తమ్మి,
చిరఆలమందపేచ్ఛిత్తణేణ పురిసో హణఇ కజ్జమ్
3-14

(ఉత్పన్నార్థే కార్యే తిచింతయన్ గుణాగుణౌతస్మిన్,
చిరకాల మంద ప్రేక్షిత్వేన పురుషో హంతి కార్యమ్)

పని చేకూరే సమయంలోనూ దానిలోని గుణ దోషాలు లెక్క పెడుతూ, ఏ క్షణానికి ఏమి వస్తుందో అని ఎప్పుడూ శంకించే వారుంటారు. పని పాడుకావడానికి వారే కారకులు. కనుక అలా నిరంతరం శంకించక పనులు ధైర్యంగా నెర వేర్చుకోవాలి.

23. తంమిత్తం కౌఅవ్వం జం కిర వసణమ్మి దేశఆలమ్మి,
అలిహిఅభిత్తి వా ఉల్లి అం వ ణ వరమ్ముహం ఠాఇ 3-17

(తన్మిత్రం కర్తవ్యం యత్కిల వ్యసనే దేశకాలేషు,
ఆ లిఖిత భిత్తి పుత్తల కమివ న పరాఙ్ముఖం తిష్ఠతి)

"సమాన శీల వ్యసనేషు సఖ్యం" సమానమైన చరిత్ర గలవాళ్లు, కష్టాలు వున్న వారికే స్నేహం కలుస్తుందని పెద్ద లంటారు. ఈ గాథా కారుడైన పాలితుడు ఎలాటి వాడితో మైత్రి చేయాలో చెబుతున్నాడు; కష్టాలలోను, కాలదేశాలు మారినా పెడమొగం పెట్టనివాడితో స్నేహం చేయాలట. దానికి కవి ఒక అపూర్వమైన ఉదాహరణ మిచ్చాడు. గోడ మీద గీసిన బొమ్మ ఎప్పుడూ పెడమొగం పెట్టని వాడుగా ఉండాలట. గోడమీది బొమ్మలాగఎప్పుడూ మనను చూస్తుం టుందేగాని ముఖం తిప్పదు.

24. తా మజ్ఝిమో ప్విఅ వరం దుజ్జణసుఅదేహిం దోహిం వి ణ కజ్జమ్
జహ దిట్ఠో తవఇ ఖలో తహేఅ సుఅణో అఈసంతో 3-24

(తన్మధ్యమ ఏవ వరం దుర్జనసుజనాభ్యాం ద్వాభ్యాం న కార్యం,
యథా దృష్టః తాపయతి ఖలస్తదైవ సుజనః అదృశ్యమానః)

కాని, హాలుడు మైత్రి విషయంలో కొత్తసూత్రం చెబుతున్నాడు. దుర్జనులు, సజ్జనులకన్నా ఏవర్గానికీ చెందని మధ్యముడే మేలు. అతనితో స్నేహం చేయడం ఉచిత మంటాడు హాలుడు. దుర్జనుణ్ని చూస్తూవుంటేనే ఒళ్ళు మండు తుంది. ఇక సజ్జనుడు కనిపించకపోయాడా మండుతుంది ఒళ్ళు. కనుక మంచివాడూ మనకు వద్దు, చెడ్డవాడూ వద్దు. సాధారణునితోనే చెలిమి చేద్దాం. మనకు ఎలాటి తాపమూ కలిగించడు-అంటాడు హాలుడు.

25. పాణ ఉడీఅ వి జవిఊణ హుతవహో జలఇ జణ్ణ వాడమ్మి,
ణ హు తే పరిహరిఅవ్వా విసమదశాసంఠిఆ పురిసా 3-27

(పాణకుట్యామపిజ్వలిత్వా హుతవహోజ్వలతి యజ్ఞ వాటేపి,
నఖలుతే పరిహర్తవ్యా విషమ దశా సంస్థితాః పురుషాః)

కొందరిని ఏ పరిస్థితిలోను వదలుకోరాదు అంటాడు హాలుడు. నిప్పు కల్లు దుకాణంలోను మండుతుంది; యజ్ఞ వాటికలోనూ. మరి దానిని అపవిత్రమని వదలి పెడతామా ? అలాగే కొందరు ఉత్తములు తమకు తగని విషమ పరిస్థితులలో ఉండవలసి వస్తుంది. అంత మాత్రాన వారిని వదులుకోవచ్చా!

26. జాఏజ్జ వణుద్దేసే కుజ్జో వి హుణీసహో ఝడిఅపత్తో,
మా మాణుసమ్మి లోప తాఈ రసిఓ దరిద్దో అ 3-30

(జాయతాం వనోద్దేశే కుబ్జోపి ఖలు నిశ్శాఖః శిథిల పత్రః;
మా మానుషే లోకే త్యాగీ రసికో దరిద్రశ్చ)

అడవిలో పుట్టడం కంటే అడవిలో మానై పుట్టడం మేలని ఆడువారు అడికలు ఆడుకుంటుంటారు. ఇతనెవరో పాపం! "త్యాగశీలుడై నరసికుడు-సహృదయుడు దరిద్రుడ గా పుట్టడంకన్నా అడవుల్లో కొమ్మలులేని, ఆకులు రాలిన మరు గుజ్జు మోడయి పుట్టడం మేలు!" అని అనుకుంటున్నాడు.

27. అద్దంసణేణ పుత్తఅ సుట్ఠువి ణేహాణుబంధ ఘటిఆఇం,
హత్థ ఉడపాణి అఇం వ కాలేణ గలంతి పేమ్మాఇం 3-36

(అదర్శనేన పుత్రక సుష్ఠ్వపి స్నేహానుబంధ ఘటితాని
హస్తపుటి పానీయానీవ కాలేన గలంతి ప్రేమాణి)

ఇంతకుముందు ఒక కవి "స్త్రీలను తరచు చూస్తూ పలకరిస్తూ వుండాలి. లేకపోతే ప్రేమలు వుండవు"అన్నాడు. స్త్రీల విషయంలోనే కాదు; ఎంత బలమైన ప్రేమలయినా, ఇతరుల విషయంలోను చూపులు లేకపోతే రాకపోకలు లేక

పోతే, దోసిలిలోని నీటిలాగ క్రమంగా ఆరిపోతాయని ఈ గాథా రచయిత అన్నాడు.

28. అక్ఖేవఆఇం పిఅజంపిఆఇం పరహిఅఅణివ్వుది అరాఇం,
విరళో ఖు జాణఇ జణో ఉప్పణ్ణే జంపిఅవ్వాఇం.

(వాక్షేపకాణి ప్రియజల్పితాని పరహృదయ
నిర్వృతికరాణి,
విరళః ఖలు జానాతి జన ఉత్పన్నే జల్పితవ్యాతి.)

కొందరు చాలా చతురులు. తమ మీద ఇతరులకు సందేహం కలిగితే, వారి అక్షేపాలన్నిటికీ సమాధాన మిస్తారు; తియ్యంగా మాట్లాడి ఎదుటివారి హృదయాలను లోబరచుకొంటారు. పొరపాట్లు జరిగితే, ఎదుటివారు కోప పడకుండా ఎలా మాట్లాడాలో కూడ తెలుసుకొని అలా ప్రవ ర్తిస్తారు. ఇలాటి చాతుర్యం గలవారు అరుదుగా ఉంటారు.

29. ఛజ్జఇ పహుస్స ఎలిఅం సిఆఇ మాణో ఖమా
సమత్థస్స,
జాణంతస్స అ భణిఅం మోణం చ అఆణమాణస్స
3-43

(శోభతే ప్రభోర్లలితం, ప్రియాయా మానః క్షమా
సమర్థస్య,
జానతశ్చ భణితం మౌనం చాజానతః)

సొంపుగా ఉండేవి కొన్నే ఉంటాయి. అన్నీ అన్ని వేళలా సొంపుగా ఉండవు. ప్రభువు స్వేచ్ఛాచారం సొంపుగావుంటుంది ప్రియురాలి బింకం అందమిస్తుంది. సమర్థుడైన వాని ఓరిమి అందమిస్తుంది. జ్ఞానవంతుని మాట వినసొంపుగా ఉంటుంది. అజ్ఞానిమౌనం అందమిస్తుంది. కనుకనే భర్తృ హరి "విభూషణం మౌనమపండితానామ్" పండితులు కాని వారు మౌనం పాటించడం చాల అందమిస్తుంది.

30. లేవ్వమ్మి పరాహుత్తే పత్తిఅఘడిఅం పి విహాఇ
నరాణం,
కజ్జం వాలుఆవరణం వ్వ కహం వి బంధం విఅ
ఏఇ 3-45

(దైవే పరాఙ్ముఖే ప్రతిహీ ఘటితమపి విఘటతే
నరాణామ్,
కార్యం వాలుకావరణమివ కథమపి బంధనమేవ న
దదాతి.)

దైవం అనుకూలంగా లేనప్పుడు సమకూడే పని కూడ చెడిపోతుంది. ఇసుకగోడ ఎంతగా కట్టినా నిలువనట్టు పని సానుకూలంకాదు. మానవప్రయత్నానికి దైవం అనుకూలించాలి. కాని మానవుడు దైవం అనుకూలంగా లేదనే సాకుతో యత్నించడం మానరాదని భర్తృహరి అన్నాడు.

31. ఉప్పాఇఅ దవ్వాణం వి ఖలాణం కో భోఅణం ఖలో
చ్చేవ,
పక్కాఇం వి ణింబఫలాఇం ణవరం కావిహిం ఖజ్జంతి
3-48

(ఉత్పాదితద్రవ్యాణామపి ఖలానాం కో భాజనం
ఖల ఏవ,
పక్వాన్యపి నింబ ఫలాని కేవలం కాకైః ఖాద్యంతే)

దుర్మార్గులు సంపాదించే ధనాన్ని అనుభవించేవారు ఎవరనుకున్నారు? దుర్మార్గులే. దుర్మార్గులు తమ సంపాద నను మంచి పనులకు వినియోగించరు. వేప చెట్లు విరగబడి పండుతాయి. వాటిని తినేవి కాకులే సుమా! కనుక కష్టపడి ఆర్జించిన ధనాన్ని సత్కార్యాలకు వినియోగించాలి అని కవి భావం.

32. సుజణో ణ కుప్పఇ వ్విఅ అహ కుప్పఇ విప్పిఅం ణ
చింతేఇ
అహ చింతేఇ ణ జప్పఇ అహ జప్పఇ లజ్జిఓ హో
ఇ. 3-50

(సుజనో న కుప్యత్యేవ, అథ కుప్యతి విప్రియం న
చింతయాతి,
అథ చింతయాతిన జల్పతి. అథ జల్పతి లజ్జితో భవతి)

అర్జునుడనే కవి సజ్జన స్వభావాన్ని ఈ గాథలో సూత్రప్రాయంగా తెలిపాడు. సజ్జనుడు సాధారణంగా కోపగించుకోడు. ఒకవేళ కోపగించుకొన్నాడా, కసితీర్చు కొందామని అనుకోనే అనుకోడు. ఒకవేళ అనుకున్నాడా

అదిమవసులోనే ఉంటుందిగాని పైకిదురుసుగామాట్లాడడు. కోపం వట్టలేక ఒకవేళ పైకి దురుసుగా మాట్లాడాడా సిగ్గు పడిపోతాడు, ఛీ! ఏమిటి ఇలా అంటున్నాను-అని.

33. నో అత్థో జో హత్థే। తం మిత్తం జం నిరంతరం వసణే,
తం రూఅం జత్థ గుణా తం విణ్ణాణం జహిం ధమ్మో 3-51

(స్వార్థో యో హస్తే, తన్మిత్రం యన్నిరంతరం వ్యసనే,
తద్రూపం యత్ర గుణాః, తద్విజ్ఞానం యత్రధర్మః)

పుస్తకంలోనివిద్య, పరుల చేతిలోఉన్న ధనం సమయానికి ఉపయోగించేవి కావు అని ఒకరన్నారు. విద్య అంటే అంతా కంఠస్థంగా వుండాలి. డబ్బు అంటే పరాధీనంగా ఉండక స్వతంత్రంగావినియోగించుకొనదగినదిగా ఉండాలి. ఈ సంగతినే ప్రపంచానుభవం విస్తారంగా గల హాలుడు వివరిస్తున్నాడు. చేతిలో సిద్ధంగా వుండేదే ధనం. ఆవద వచ్చినవ్పుడు శారీరకంగాను, మానసికంగాను అంటి పెట్టుకొని ఉండేవాడే నెచ్చెలి. గుణాలున్నదే రూపం. అంటే గుణంకూడ వున్నప్పుడే రూపమూ రాణిస్తుంది. కే బాహ్యసౌందర్యంప్రయోజనకరంకాదు, మానసికసౌంద కూడ అవసరం. ధర్మచింత వున్నదే విజ్ఞానం. వి మంటే ... శాస్త్రాదులలో బహుజ్ఞత. ఇంతటి బహుజ్ఞత ద్వా... ధర్మచింత లేనిదే నిరుపయోగం.

.. అకులీణో దోముహ ఓ తా మహురో భోజణం మ
మురజో వ్వ ఖిలో జిణ్ణమ్మి భో అణే విరస మార
3.

(అకులీనో ద్విముఖః తావన్మధురో భోజనం య యావ
మురజ ఇవ ఖిలో జీర్ణే భోజనే విరస మారనతే.)

దుర్మార్గుడు మద్దెలవంటి వాడని కవి చక్క పోల్చాడు. మద్దెలకు రెండు ముఖాలు; దుర్మార్గు కూడారెండుముఖాలు, స్వార్థంచేకూరినప్పుడు ఒకవిధంగా చేకూరనప్పుడు మరో విధంగానుమాట్లాడుతాడు. దుర్మా

పుట్టుక కూడ మంచి వంశంలో కాదు. మంచి వంశంవాడు దుర్మార్గుడు కాడుకదా! మద్దెలకూడ అకులీనం. (ఇక్కడ శ్లేష సహాయపడవలసి వచ్చింది కవికి) మద్దెలను వాయించేప్పుడు గుడ్డ కుదురుగా చుట్టి దానిమీద పెట్టి వాయిస్తారు. కనుక భూమి సంబంధం లేనిది. (కు-భూమి. దానిలో లీనం కానిది, ఆననిది.) మద్దెలలో మంచినాదం రావడానికి అన్నం గాని, ఉడికించిన పిండికాని మెత్తుతారు. మెత్తగానే మంచి నాద మిస్తుంది-పలుకుతుంది. దుర్మార్గుడుకూడ తిండితింటున్నంతవరకు-స్వార్థం నెరవేరుతున్నంతవరకు తియ్యగా మనపాటే పాడుతాడు. స్వార్థం నెరవేరిన తర్వాత పిండిముద్దమెత్తని మద్దెలవలె విరసంగా పలుకడం ప్రారంభిస్తాడు.

35. లహు అంతి లహుం పురిసం పవ్వ అమేత్తం పి దో వి కజ్జెం
జివ్వరణ మణివ్వూఢే, ణివ్వూఢే జం అ ణివ్వరణమ్ 3_55

(లఘయతో లఘు పురుషం పర్వతమాత్రమపి ద్వే అపి కార్యే
నిర్వరణ మనిర్వ్యూఢే నిర్వ్యూఢేయచ్చ నిర్వరణమ్)

రెండుపనులు చేయరాదంటాడు గోవిందసామి అనే కవి. అవి రెండు ఏమిటంటే: చేయని పనిని ఇట్లా చేస్తాను, అట్లా చేస్తాను అని తన గుణ గణ ప్రకాశనార్థం చెప్పుకోడం, చేసిన పనిని ఇట్లా చేశాను, అట్లా చేశాను అని ఆత్మ ప్రశంసగా చెప్పుకోడం- ఇవి రెండూ కొండంత పెద్దవాడినికూడ త్వరలో కొండికగా (చిన్నగా) చేస్తాయి. చేయని పనిని గురించి చెప్పుకోడం వ్యర్థం. చేసిన పిదప చెప్పుకోడం ఆత్మశ్లాఘ అవుతుంది. కనుక ఉత్తముడు ఈ రెండు పనులూ చేయరాదు.

36. విణ్ణాణగుణ మహగ్ఘే పురిసే వేసత్తణం పి రమణిజ్జమ్,
జణణిందిఏ ఉణ జణే పిఅత్తణేణావి లజ్జామో. 5-61

(విజ్ఞానగుణమహార్ఘే పురుషే ద్వేష్యత్వమపి రమణీయమ్
జననిందితే పునర్జనే ప్రియత్వేనాపి లజ్జామహే)

లోకుల మనస్తత్త్వాన్ని సవరసత్తి (శబరశక్తి) అనే జానపదకవి ఈ గాథలో చక్కగా తెలిపాడు. ఒకరు తన మిత్రునితో ఇలా అంటాడు: విజ్ఞానం, గుణం మున్నగువాటితో సంఘంలో గౌరవాదరాలు పొందుతున్న వారితో ద్వేషమయినా అందంగా వుంటుంది. జననిందితుడైన వ్యక్తిపై ప్రీతి చూపడానికికూడా సిగ్గుపడుతుంది లోకం. ఇది లోకం పోకడ.

37 అణువత్తణం కుణంతో వేసేవి జణే అహిణ్ణ ముహరాఓ,
అప్పవసో వి హు సుఅణో పరవ్వసో అహిఆఈ ఏ 3_65

(అనువర్తనం కుర్వన్ ద్వేష్యేపిజన్యే భిన్నముఖరాగః
ఆత్మవశోపి ఖలు సుజనః పరవశః అభి జాత్యస్య)

సజ్జనుని ప్రవర్తన అపూర్వంగా వుంటుంది. శత్రువు ఇంటికి వచ్చినా, ద్వేషాసహ్యాలు ముఖంలో ఏ మాత్రం కనబడనీక, ఆదరిస్తాడు. నిజానికి ఆ శత్రువుకు అతడు భయపడవలసిన పనిలేదు; అతనికి ఇతడేమీ పరతంత్రుడు, కాడు. కాని కులీనతకు-వంశగౌరవానికి, ఇంటితనానికి-పరతంత్రుడు. అందువల్లనే శత్రువునుకూడ ఎలాటి మనోవికారాలూ ముఖంలో చూపక ఆదరిస్తాడు.

38. కీరంతీ వ్విఅ ణాసఇ ఉఅఏ రేహవ్వ ఖలఅణే మెత్తీ
సా ఉణ సుఅణమ్మి కఆ అణహా పాహాణరేహ వ్వ 2_72

(క్రియమాణైవ నశ్యత్యుదకే రేఖేవ ఖలజనే మైత్రీ,
సా పునః సుజనే కృతా అనఘా పాషాణ రేఖేవ)

సుజన దుర్జనమైత్రి ఎలాటిదో సరళంగా వర్ణించాడు పరలుడనే కవి: దుష్టులతో మైత్రి చేస్తున్నప్పుడే నీటిపై గీతలాగ నశిస్తుంది. సజ్జనులతో చేసే మైత్రి నిరపాయంగా రాతిపై గీతలాగ స్థిరంగా వుంటుంది.

39. గంధేణ అప్పణో మాలిఆణం ణోమాలి అణ ఫుట్టిహాఇ
అణ్ణో కోవి హఆసాఇ మంసలో పరిమలుగ్గారో 3_81

(గంధేనాత్మనో మాలికానాం నవమాలికాన చ్యుతా భవిష్యతి
అన్యః కోపి హతాశాయా మాంసలః పరిమలోద్గారః)

సంఘంలో కొందరి విశిష్టత కొట్టవచ్చినట్టు కనిపిస్తుంది. ఎలాగంటే, పూలలో జాజిమల్లెలలాగ. దాని వాసన

ఏ పూవు వాసనకూ తీసిపోదు. దాని గుబాళింపే వేరు. తక్కిన పూవుల వాసనను తీసికొని మొత్తంగా వ్యాపించేది దాని స్వభావం. విశిష్ట వ్యక్తుల సంగతీ అలాటిదే. వారు తక్కిన వారికన్నా అన్నింటా ముందు ఉంటారు వారి గుణగణాలను వెనక్కు నెట్టివేస్తూ. పాపం! ఆదరించే వారు ఒకప్పుడు లేకపోయినా సరే.

0. ఫలసంపత్తీఅ సమోణఆఇం తుంగాఇం ఫలవిపత్తీఏ,
హిఅఆఇ సుపురిసాణం మహా ణాం వ సిహరాఇ 3-82

(ఫలసంపత్త్యా సమవనతాని తుంగాని ఫల విపత్త్యై
హృదయాని సుపురుషాణాం మహాతరూణా మివ శిఖరాణి)

గొప్పవారిమనస్సు ఉదాత్తమైనది. వారు ఐశ్వర్యముతో తులదూగినప్పుడు వినయంతో ప్రవర్తిస్తారు. విరగగాచిన పండ్లచెటకొమ్మలలాగ. ఐశ్వర్యం కోలుపోయినప్పుడు దైన్యం అవంతైనా, లేక పండ్లులేని ఆ చెట్లకొమ్మలలాగే తల ఎత్తుకొని వుంటారు. సుఖంలో ఒళ్ళుతెలియక విర్రవీగడు, కష్టాలలోదీనంగా ముఖం వేలవేసుకోవడం సామాన్యుల స్వభావం.

41. తుంగోచ్చి అ హోఇ మణో మణంసిణో అంతిమాసు వి దసాసు,
అత్థమణమ్మి వి రఇణో కిరణా ఉద్ధం చిఅ ఫురంతి 3-84

(తుంగఘేవ భవతి మనః మనస్వినోంతిమాస్వపి దశాసు,
అస్తమనేపి రవేః కిరణాః ఊర్ధ్వమేవ స్ఫురంతి)

మరొక కవి గొప్పమనసు వారిస్వభావాన్ని మరొక విధంగా వివరించాడు. గొప్పమనసువారి మనస్సు తుది దశలోకూడ తన గొప్పతనాన్ని కోల్పోదు, ఉన్నతంగానే ఉంటుంది. సూర్యుడు అస్తమిస్తున్నప్పుడుకూడ, అతని కిరణాలు వంగిపోవు; పైకే ప్రసరిస్తుంటాయి.

42. పొట్టం భరంతి సఉణా వి మాఉఆ అప్పణో అణువ్విగ్గా,
విహలుద్ధరణ సహావా హువంతి జఇ కే వి సప్పురిసా 3-85

(ఉదరం బిభ్రతి శకునా అపి హే మాతరః ఆత్మనో్యనుద్విగ్నాః,
విహ్వలోద్ధరణస్వభావాః భవంతి యది కేపి సత్పురుషాః)

కష్టాల్లో ఉన్నవారిని ఆదుకొనేవారే గొప్పవారంటున్నాడు ఈ గాథాకవి, ఒక పల్లెటూరిపడుచు మాటలలో. పక్షులుకూడ పొట్టపోసుకుంటాయి హాయిగా. దానిలోఏముంది గొప్ప! ఆపదల్లో చిక్కుకున్నవారిని ఆదుకొనేవారే సత్పురుషులు. అలాటి వారు అరుదుగా వుంటారు. పక్షులే తమపొట్ట తాము పోసుకుంటున్నప్పుడు మనుష్యుల సంగతి చెప్ప నక్కరలేదు.; తమస్వార్థం తాముచూసుకుంటూ నే వుంటారు. తమసుఖం కాదని, ఇతరులకు తోడ్పడే వారుకదా సత్పురుషులు. వారికి తమ పొట్టచింత అంతగా వుండదు. వారుతిండి కోసంపుట్టినవారుకారు; వారికి పొట్ట ప్రధానసమస్యకాదు.

43. ణ విణా సబ్భావేణ గ్ఘెప్పఇ పరమత్థ జాణుఓ లోఓ,
కో జుణ్ణ మంజరం కంజిఏణ వేఆరి ఉం తరఇ? 3-86

(న వినా సద్భావేన గృహ్యతే పరమార్థజ్ఞో లోకః
కో జీర్ణమార్జారం కాంజికయా ప్రతారయితుం శక్నోతి?)

ప్రపంచాన్ని మోసంచేయలేమంటున్నాడు భోజుడనే కవి. లోకం వెర్రిది కాదు. పరమార్థం తెలిసినట్టిది. కనుక మోసం చేసి వశపరచుకోలేము; ఏవేవో అల్లిబొల్లి కబుర్లతో లోబరచు కోలేము. ఎంతో ప్రపంచం చూచి అనుభవం పొందిన ముసలి పిల్లిని గంజిపెట్టి మోసం చేయడం సాధ్యమా? ముసలిపిల్లి గంజినిచూచి, పాలు అని మోసపోతుందా? ప్రపంచంకూడ అంతే. మంచితనంతో జనాన్ని లోబరచుకోగలంగాని మోసంతో కాదు.

44. రణ్ణా ఉ తణం రణ్ణాఉ పాణిఅం సవ్వఅం సఅంగాహమ్
తహ వి మయాణం మఈణం అ ఆమరణాంతాఇం పేమ్మాఇం 3-87

(అరణ్యాత్తృణ మరణ్యా త్పానీయం సర్వతః స్వయం గ్రాహం
తథాపి మృగాణాం మృగీణాం ఆ మరణాంతా ప్రేమాణి)

అకారణంగానూ నిస్స్వార్థంగాను జనించే ప్రేమ ఆమరణాంతం తరగదు అంటాడు ఒక కవి. అడవుల్లో జింకలున్నాయి. జీవికకు అని ఒకదాని పై మరొకటి ఆధారపడి

వుండవు. అడవుల్లో గడ్డితిని, అడవుల్లో నీరుతాగి స్వేచ్ఛగా, అన్నీ పరస్పర భావం లేకుండా స్వయంగానే సంపాదించుకుంటూ మనుగడ సాగిస్తాయి. కాని లేళ్ళు, దుప్పులు మరణించే వరకు ప్రేమతో ఉంటాయి. కనుక నిస్స్వార్థమూ, నిరపేక్షమూ అయిన ప్రేమే శాశ్వతమైనది.

45. జహ జహ జరాపరిణఓ హోఇ పఈ దుగ్గఓ విరూఓ వి,
కులవాలిఆణఁ తహ తహ అహిఅఅరం వల్లహో హోఇ 3-93

(యథా యథా జరాపరిణతో భవతి పతిః దుర్గతో విరూపోపి,
కులపాలికానాం తథా తథా ధికతరం వల్లభో భవతి)

కులస్త్రీల - ఉత్తమవంశ సంజాతలయిన స్త్రీల స్వభావాన్ని పొట్టిసుడనేకవి ఈ గాధలో వర్ణించాడు. సామాన్య స్త్రీలయితే రూపం, ధనం, యౌవనం చూచి భర్తలను ఆదరిస్తారు రూపహీనుడైనా దరిద్రుడైనా వయసు మళ్ళినా ఆదరణ తగ్గుతుంది. కులస్త్రీల స్వభావం దీనికి ప్రతికూలం. పతి ముసలివాడయిన కొద్దీ, బీదవాడయిన కొద్దీ, రూపహీనుడయిన కొద్దీ కులస్త్రీల ప్రేమ ఎక్కువవుతుంది. వారిదిసహజ ప్రేమ. బాహ్య విషయాలకు అతీతమైనది.

46. ణ గుణేణ హీరఇ జణో హీరఇ జో జేణ భావిఓ తేణ,
మోత్తూణ పులిందా మోత్తిఆఇఁ గుంజాఓ గేహ్ణంతి 4-10

(న గుణేన హ్రియతే జనో హ్రియతె యో యేన భావి తస్తేన,
ముక్త్వా పులిందా మౌక్తికాని గుంజా గృహ్ణంతి)

జిహ్వకొకరుచి, పుర్రెకొక బుద్ధి - అన్నారు అనుభవజ్ఞులు. కనుక ఎవరికిఏదిఇష్టమో వారు దానినిఆదరిస్తారు. గుణాలు చూడరు. విలువలూ చూడరు. బోయలు అడవులలో ఏనుగులనుచంపి ముత్యాలుసంపాదిస్తారు. కాని వారు వాటి విలువనుగాని, గుణాలనుగాని చూడక గురివిందలను దండలుగాగుచ్చుకొని వేసుకుంటారు. మరి పుర్రెకొకబుద్ధి అనక ఏమి చేస్తాము!

47. భుంజసు జం సాహీణం కుత్తో లోణం కుగ్గామరిద్ధమ్మి.
సుహఅ సలోణేణ వి కిం తేణ సిణిహో జహిం ణత్థి?

(ఘంక్ష్వ యత్నాద్రక్షీనం కుతో లవణం కుగ్రామరిద్ధే?
సుభగ సలవణేనాపి కిం తేన స్నేహో యత్ర నాస్తి?)

కేవలం బాహ్యలావణ్యానికి మోసపోరాదు. స్నేహం మానవునికి ముఖ్యమని త్రిలోచనుడనే కవి ఒక కుగ్రామ దృశ్యాన్ని వివరిస్తున్నాడు: ఒకనాగరికుడు కుగ్రామానికి పనిపడి వెళ్లాడు. ఒకగృహస్థు ఇంటిలో భోజనం ఏర్పాటు అయింది. ఉప్పులేనికూర వడ్డించింది యిల్లాలు. అతిథి ఆశ్చర్యపోయి ఆమెవైపు చూచాడు. "కుగ్రామం వంటలో లవణం ఎక్కడఉంటుంది? మేము వడ్డించింది, నీకులభిం చింది తిను, ఓ సుభగుడా? ఇంతకూ వట్టిలవణమున్నా ఏమిటి ప్రయోజనం? స్నేహం లేనప్పుడు?" అన్నది ఇల్లాలు. లవణ మంటే లావణ్యం; ఉప్పు. స్నేహ మంటే నూనె నేయివంటి పదార్థాలు; ప్రేమాదరాలు. కవి శ్లేషతో కేవలం లావణ్యం చూచి ఆకర్షితుడు కారాదని, ప్రేమాదరాలు సంపాదించడం కష్టమని చెప్పాడు. ఉప్పు, సౌందర్యం సులభవ్యయంతో, అల్పవ్యయంతో విలుచుకొనదగినవి. స్నేహం, చమురు ప్రేమ బహుమూల్యమయినవి. పల్లెటూరి అమాయకులు ప్రేమాదరాలతో వడ్డించింది ఆరగించుమంటుంది ఆఇల్లాలు.

48. అవమాణి ఓ వి ణ తహా దుమ్మిజ్జఇ సజ్జణో విహవహీణో,
పడికాఉం అసమత్థో మాణిజ్జంతో తహ పరేణ. 4-20

(అవమానితోఽపి న తథా దూయతే సజ్జనః విభవహీనః
ప్రతికర్తు మసమర్థో మాన్యమానో యథా పరేణ)

అభిమానధనుడైన సజ్జనుని మనస్తత్త్వమే వేరు-ముఖ్యంగా ధన విహీనుడయినప్పుడు. కాని, ఇతరులు తనకు సమ్మానం చేసినప్పుడు, వారికి ప్రత్యుపకారం ఏమి చేయులేక పోతిమే, వారికేమీ ఇవ్వలేకపోతిమే అని కష్టపడ తాడు. అతనికి ఇతరులకు ఇవ్వడమే తప్ప, ఇతరులనుండి పుచ్చుకోడం తెలీదు. ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితి వచ్చి, ఇతరుల ఉప కారానికి ప్రత్యుపకృతి చేయకపోయామే అని బాధ.

49. కలహాంతరే వి అవిణిగ్గ ఆఇం హిఅఅమ్మి జరముహాగ ఆఇం,
సుఅణకఆఇం రహస్సాఇం దహఇ ఆయుక్ఖఏ అగ్గీ, 4-21

(కలహాంతరేఽప్యవినిర్గతాని హృదయే జరాముపగతాని,
సుజనకృతాని రహస్యాని దహత్యాయుఃక్షయేఽగ్నిః)

ఇది హాలునిగాథ. హాలుడు రాజనీతిచతురుడైన చక్ర వర్తి కనుక అతనికి రహస్యగోపనమంటే ఏమిటో తెలుసు. అది పెదవి దాటితే పృథివి దాటుతుందని కూడా తెలుసు. కనుకనే సజ్జనుల రహస్య గోపన యోగాన్ని వర్ణిస్తున్నాడు. సజ్జనులు ఎవరిదైనా ఏదైనా రహస్యం వింటే, దానిని వారితో పోట్లాటలు వచ్చినప్పుడుకూడ బయటపెట్టరు. అది వారి హృదయంలోనే ముసలిదైపోయి, వారితో పాటేచితిలో కాలిపోవలిసిందేకాని, ఎన్నటికీ, ఎప్పటికీ, వెలువడదు.

50 వాహి వ్వ వేజ్జరహిఓ ధణరహిఓ సుజణమజ్ఝవాసోవ్వ.
రిఉరిద్ధిదంగుణఖమ్మివ దూసహణీఓ తుహ విఓఓ 4-63

(వ్యాధిరివ వైద్యరహితః ధనరహితః స్వజనమధ్యవాస ఇవ,
రిపు ఋద్ధి దర్శనమివ దుస్సహనీయ స్తవ వియోగః)

వామదేవుడనే కవి విరహాన్ని సహింపరాని కొన్నింటితో పోల్చాడు. ఒక విరహిణి మాటలలో రహిణి విరహం దుస్సహమంటూ ఒక మాలోపమను చూపింది. వైద్యుడు లేని వ్యాధివలె, డబ్బులేక తనవారిమధ్య నివసించడం వలె, శత్రువు వృద్ధిపొందడాన్ని చూడడంవలె విరహం సహింప రానిది-అంటుంది.

51 వసణమ్మి అణుద్విగ్గా విహవమ్మి అగవ్విఆ భఏ ధీరా,
హోంతి అహిణ్ణ సహావా సమేసు విసమేసు సప్పురిసా 4-80

(వ్యసనేఽనుద్విగ్నా విభవేఽగర్వితా భయే ధీరాః,
భవంత్యభిన్నస్వభావాః సమేషు విషమేషు సత్పురుషాః)

సత్పురుషుల స్వభావాన్ని మరొక కవి ఇలా వర్ణిస్తున్నాడు. సత్పురుషులు కష్టాలకు కలతపడరు. ఐశ్వర్యం వచ్చినప్పుడు గర్వపడరు. భయంకరమైన పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు ధైర్యంతో ఎదుర్కొంటారు. అనుకూల ప్రతికూల సన్నివేశాలలో ఒకటే విధంగా నిబ్బరంతో ప్రవర్తిస్తారు.

56. గేహం వ విత్తరహిఅం ణిజ్ఝరకుహరం వ సలిలసుణ్ణవిఅమ్,
గోహణరహిఅం గోట్ఠం వ తీఅ వఅణం తుహ విఓఏ. 7-9

(గృహమివ విత్తరహితం నిర్ఝరకుహరమివ సలిల శూన్యమ్,
గోధనరహితం గోష్ఠమివ తస్యా వదనం తవ వియోగే.)

ఇదివరకు వామదేవుడనే కవి విరహాన్ని వర్ణించాడు. మరొక అజ్ఞాతకవి ఒక ప్రేమార్త వియోగాన్ని తన గ్రామ పరిసరాల ఉదాహరణతో ఒక చెలికత్తె ద్వారా చెబుతున్నాడు: "ఓ ప్రేమికుడా, నీ ప్రియురాలు నీ వియోగంతో వాడి పోతలయింది. ఆమె ముఖం ధనరహితమైన ఇంటిలాగ, నీళ్లులేని సెలయేటి నల్లటి గాటివలె, పశువులులేని కొట్టంవలె శూన్యంగా వుంది." ఇంటికి డబ్బు ప్రాణం వంటిది. అలాగే సెలయేటిలో నీరు దూకుతూవుంటేనే అందం. పశువులులేని కొట్టం ఎందుకు, వెలవెలబోతూ?

57. దీసంతో దిటిసుఓ చింతిజ్జంతో మణవల్లహో అత్తా,
ఉల్లావంతో సుఇసుహో పిఓ జణో ణిచ్చరమణిజ్జో 7-51

(దృశ్యమానో దృష్టిసుఖః చింత్యమానో మనోవల్లభః శ్వశ్రు,
ఉల్లప్యమానః శ్రుతిసుఖః ప్రియోజనో దృష్టిరమణీయః)

ఇష్టమయినవారు ఏమిచేసినా మనకు హాయిగా వుంటుంది. ఇది ఇష్టులయెడల జనానికి ఉన్న మనస్తత్వం. ఈ విషయాన్నే ఒక అజ్ఞాత కవి మనోరంగా ఒక వనితద్వారా చెబుతున్నాడు: ఆ వనిత ఇలా అంటున్నది: "అత్తా, చూచావా. ఏమిటి ఆశ్చర్యం! ఇష్టమైన వ్యక్తి కనిపిస్తేనే కళ్ళు చల్లబడుతాయి. మనసులో అతడు మెదిలాడాడో మన స్సంతా హాయిగా వుంటుంది ఇక మాట్లాడితే వీనుల విందుగా వుంటుంది. ఇలా ఇష్టమయిన వ్యక్తి నిత్య కమనీయుడు సుమా! ఏమిటో ఈ రహస్యం!" ఇది వారి మనసులో ఉన్న భావం. మనకు ఇష్టమయినవాడు అన్ని విధాల మనకు సమర్థుడుగా కనిపిస్తాడు.

58 జం జం ఆదిహఇమణో ఆసావట్టీహిం హిఅఅ ఫలఅమ్మి,
తం తం బాలో వ్వ విహీ ణిహుఅం హసిఊణ పంహుసఇ 7-51

(యద్యదాలిఖతి మనః ఆశావర్తికాభిః హృదయఫలకే,
తత్తద్బాల ఇవ విధిః నిభృతం హసిత్వా ప్రోంఛతి.)

ఏమేమో ఆలోచనలుచేసి ఏవేవో కోరుకుని, అవేవీ నెరవేరక నిరాశపడిన వ్యక్తి చెబుతున్న మాటలివి. ఈ గాథ చెప్పినకవి యెవరోగాని, విధిలీలలను బాలలీలలతో పోల్చాడు గొప్పగా. మనస్సు ఆశ అనే బలపంతో హృదయఫలకంమీద వలకమీద ఏమేమో వ్రాసుకుంటుంది. పెద్దలు పలకలమీద ఏదో ముఖ్యమని వ్రాసి పెట్టుకున్న దానిని పిల్లలు తమ చాపల్యాన కొద్దీ తుడిచి వేసినట్టుగా-వూరికేకాదు, తనలో తాను గుంభనగా నవ్వుతూ తుడిచివేసినట్టుగా విధికూడ నవ్వు కుంటూ తుడిచి వేస్తుంటాడు. తానొకటి తలిస్తే దైవ మొకటి తలుస్తుందనేది ఇదే.

59 జే జే గుణిణో జే జే అ చాఇణో జే విఅడ్ఢవిణ్ణాణా,
దారిద్ద రే విఅక్ఖణ తాణం తుమం సాణురా ఓసి. 7-71

(యే యే గుణినో యే యే చ త్యాగినో యే విదగ్ధ విజ్ఞానాః,
దారిద్ర్య రే విచక్షణ తేషాం త్వం సానురాగోఽసి)

ఎందుకో ఏమో గుణాలకు ధనానికి పొత్తు కలవడం లేదు, అనాదిగా. దారిద్ర్యం వాటిని వెదుక్కుంటూవస్తుంది. ఈ విషయాన్ని ఎవరో అజ్ఞాతకవి భంగ్యంతరంగా చెప్పాడు దారిద్ర్యాన్ని సంబోధిస్తూ. "ఓ దారిద్ర్యమా, ఎవరుగుణ వంతులో, ఎవరు త్యాగులో, ఎవరు చతురులో, ఎవరు విశిష్ట జ్ఞానం కలవారో వారిని నీవు ఎంతో అనురాగంతో చూస్తావు. నీ విచక్షణజ్ఞానం ఏమనిచెప్పను!" అంటాడుకవి. అంటే లోకంలో గుణవంతులు, త్యాగబుద్ధి కలవారు, చతురులు, విజ్ఞానధనులు దరిద్రులుగా వుంటున్నారు ఏమివిధి! అన్నమాట.

మా ఖాతాదారులకు

దుందుభి ఉగాది

శుభాకాంక్షలు

మీ సరుకులను

మా సంరక్షణకు

ఒప్పగించండి

కమర్షియల్ గూడ్స్ ట్రాన్స్‌పోర్ట్స్ Regd

అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ఆఫీసు :

247, తంబుచెట్టి వీధి,

పి. బి. నెం. 1254

మద్రాసు - 1

ఫోన్ నెం. 24485 & 25748

హెడ్ ఆఫీసు :

కొత్తపేట, పి. బి. నెం. 89,

గుంటూరు - 1

ఫోన్ నెం. 20510

సిటీ బ్రాంచీలు : మౌంట్‌రోడ్డు, 11 బి. అత్తిపట్టన్‌వీధి, ఫోన్ : 846708.

బుకింగ్ ఆఫీసు : మద్రాసు-1, 125, తంబుచెట్టివీధి, ఫోన్ : 22348

అంబత్తూర్ : యిండస్ట్రియల్ ఎస్టేట్.

వాల్టాక్స్ రోడ్ : 98, రాసప్పశెట్టి వీధి.

బొంబాయి : 20, ఓల్డు బెంగాలిపుర వీధి, ఫోన్ : 338837.

మరియు బ్రాంచీలు : బెంగుళూరు, మైసూరు, ఎర్నాకుళం

మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని 41 వాణిజ్యకేంద్రములు

30. అక్షిక్కరూసణం ఖణపసిజ్జణం అలిఅవఅణసిబ్బంధో
ఉమ్మచ్చరసంతావో పుత్తఅపఅవీ సిణేహస్స 7-75

(అకస్మికరోషకరణం క్షణప్రసాదో హ్యళీక నిర్బంధః,
ఉన్మత్సరసంతాపః పుత్రక పదవీ స్నేహస్య)

ప్రేమగాని, స్నేహంగాని తెలియాలంటే మార్గాలు విచిత్రమైనవి. అవిసూటిగా ఉండవు. వంకరగా వుంటాయి. ఈ విషయంలో పండితుడొకడు ఒక నవయువకునికి ఇలా చెబుతున్నాడు: "అబ్బాయ్ స్నేహమార్గం విచిత్రం. అకస్మాత్తుగా కోపగించుకోడం, క్షణంలో సంతోషం ప్రకటించడం, మచ్చరంతో బాధపడడం-ఇవన్నీ స్నేహ సూచకాలు." స్నేహంగాని, ప్రేమగాని ఎక్కువయితే, ప్రేమపాత్రమైన వ్యక్తిపై ఎక్కడలేని స్వాతంత్ర్యం వస్తుంది ప్రేమించే వ్యక్తికి. కనుక ఊరికినే రుసరుసలాడడం, అంతలోనే చల్లబడడం, మరికొంతలోనే బాధపడడం వంటి చిత్రవిచిత్ర చేష్టలు పుట్టుకు వస్తాయి. స్నేహాతిశయం అలా చేస్తుంది. అందువల్లనే ప్రేమ పట్టిన వాడికి, దయ్యం పట్టినవాడికి, భేదం లేదన్నాడొక కవి. స్నేహప్రేమలకు ప్రభుత్వానికి ఉన్నన్ని అధికారాలు అబ్బుతాయి.

31. ధణ్ణా బహిరా అంధా తే చ్చిఅ జీఅంతి మాణుసేలోఏ,
ణ సుణంతి పిసుణవఅణం ఖలాణం ఋద్ధిం ణ పేక్ఖంతి 7-95

(ధన్యా బధిరా అంధాస్త ఏవ జీవంతిమానుషేలోకే,
న శృణ్వంతి పిశునవచనం ఖలానామృద్ధిం న ప్రేక్షంతే)

ఈ గాథ చెప్పిన అజ్ఞాత కవి ఈ ప్రపంచంలోని గుడ్డివారిని, చెవిటివారిని "మీరే ధన్యులయ్యా!" అని అభినందిస్తున్నాడు. ఈ మానవలోకంలో వసించే చెవిటివారు, గుడ్డివారు ధన్యులు. వారే ఈ మానవలోకంలో సుఖంగా మనగలుగుతున్నారు. ఎందుకంటే, చెవిటివారికేమో కొండెగాళ్ళ కొండేలు వినే దురవస్థ లేదు. గుడ్డివారికేమో దుర్మార్గుల అభ్యుదయాన్ని చూసే దుర్భాగ్యంలేదు, ఈ ప్రపంచంలో దుష్టులే ఐశ్వర్యవంతులవుతున్నారు. అలాటివారిని చూడవలసి వస్తున్నది. దుర్మార్గులు మంచివారిపైన ఏవేవో, లేనిపోనివి చెప్పి అందరికీ దురభిప్రాయాలు కలిగించి తమ పబ్బం గడుపుకొని పోతున్నారు. అలాటివారి మాటలు విన వలసివస్తున్నది. ఎందుకంటే, అలాటివారే అధికారంలో వుంటున్నారు: అలాటివారికే సంఘంలో పలుకుబడి మరి ఏం చేస్తాం, వినక తప్పదు.

గాదాసప్తశతి ఎంతో లోకవృత్తం తెలిసిన హాల సాతవాహనుడు గుచ్చిన అపూర్వ పుష్పమాల, మణిమాల, ముక్తాహారం కదా! ప్రపంచానుభవం వడబోసి తేర్చిన, గాథలు అసంఖ్యాకంగా వున్నాయి దీనిలో అనడం చర్విత చర్వణం. వాటిని ఇక్కడ దిఙ్మాత్రంగా చూపాను.

గాథాసప్తశతిలో మనస్తత్వ మాధుర్యం

గాథాసప్తశతిలో వివిధ మనస్తత్వాలు మనకు దర్శన మిస్తూ ముచ్చటగొలుపుతాయి. జానపద కవులు నిరంతరం గ్రామీణులను; వారి జీవితాలను పరిశీలించడంవల్ల వారి మనస్తత్వాన్ని గూడ బాగా చిత్రించగలిగారు. కర్షకుల మనస్తత్వం, జారిణుల మనస్తత్వం, విటుల మనస్తత్వం, కులస్త్రీల మనస్తత్వం- వీరేమిటి వారేమిటి, అందరి మనస్తత్వం చిత్రించారు కవులు, కవయిత్రులు.

సుఖమే ప్రధానమన్నవారి సంగతిచెప్ప నక్కరలేదు. ప్రియురాలు అలిగింది. ప్రియుడు అనునయిస్తున్నాడు. రాత్రి నిరర్థకంగా గడచిపోతుందని అతని భయం. కనుక 'ఋణంకృత్వా ఘృతంపిబేత్' తత్త్వంబోధించడం ప్రారంభించాడు:

1. జీవిఅం అస్సాసఅం విఅ ణ జీవత్తఇ జోవ్వణం అతిక్కంతమ్,
దిఅహా దిఅహేహిం సమా ణ హోంతి కిం ణిట్ఠురోలోఓ. 3-47

(జీవితమశాశ్వతమేవ న నివర్తతేయౌవనమతిక్రాంతమ్
దివసా దివసైస్సమా న భవంతి కిం నిష్ఠురో లోకః

"ప్రియురాలా! ఈ జీవితం శాశ్వతమయింది కాదు గడిచిపోయిన యౌవనం తిరిగిరాదు. ఒక దినం మరుసటి దినంతో సమానంగా వుండదు. అలాంటప్పుడు జనం సుఖం అనుభవించడానికి ఎందుకు జ కుతుందో!" అని భార్యను అభిముఖిని చేసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాడు ప్రియుడు.

ఎంతో కష్టపడి సంపాదించిన వస్తువు అనుకూలంగా లేకపోతేనే ఎంతో కష్టం కలుగుతుంది. అలాంటప్పుడు కష్టంతో సంపాదించుకొన్న ప్రియుడు అనుకూలంగా లేనప్పుడు, తన మనసెరిగి ప్రవర్తించినప్పుడు ఎలా వుంటుంది మహిళల మనస్సు?

2. దుక్ఖేహిం లంభఇ పిఓ లద్ధో దుక్ఖేహిం హోఇ సాహీణో,
లద్ధో హి అలద్ధో వ్విఅ జఇ జహ హిఅఅం తహ ణ హోఇ
4-5

(దుఃఖైర్లభ్యతే ప్రియో లబ్ధో దుఃఖైర్భవతి స్వాధీనః
లబ్ధోప్యలబ్ధ ఏవ యది యథా హృదయం తథా న భవతి)

ఎంతో కష్టంతో ప్రియుణ్ని సంపాదిస్తాము. అతడు ఎంతో కష్టంమీద స్వాధీను డవుతాడు. కాని మన మనసు ఎరిగి ప్రవర్తించకపోతే ఆ ప్రియుడు లభించినా లభించనట్టే- అంటుంది ఒక విదగ్ధనాయిక. భర్తగాని, యజమానుడు గాని సులభంగా లభిస్తాడు. దయితుడు- ప్రియుడు ఎంతో శ్రమతోగాని లభించడు. అంతగా ఎంతో శ్రమతో సంపాదించుకొని ఆత్మీయుణ్ని చేసుకొన్న ప్రియుడు మనసెరిగి మెలగకపోతే ఎలా?

3. దృఢరోసకలుసి అస్స వి సుఅణస్స ముహాహిం విప్పిఅం కంతో?
రాహుముహమ్మి వి ససిణో కిరణా అమఅం విఅ ముఅంత
4-19

(దృఢరోషకలుషిస్యాపి సుజనస్య ముఖాదప్రియం కుతః?
రాహుముఖేపి శశినః కిరణాః అమృతమేవ ముంచంతి.)

ఒక వ్యక్తి తన మిత్రుని విషయంలోనే పొరపాటు చేశాడు. అందువల్ల మిత్రుని చూడడానికే భయపడుతున్నాడు. అలాటి వాడి భయం పోగొట్టడానికి ఉత్తముని చరిత్రను ఉదాహరిస్తుంది ఒక దూతికి సజ్జనుని మనస్సు ఎంత రోషకలుషితమయినా, అతని ముఖం నుంచి చెడు మాట వెలువడదు. రాహువు మింగుతున్నా చంద్రుడు అమృతమేకురిపిస్తాడు గదా! కనుక నీవేమీ భయపడవద్దు నీ మిత్రుడు ఉత్తముడు అని భయం పోగొడుతుంది దూతి చంద్రుడు శత్రువు మింగుతున్నా అమృతం కురిపిస్తున్నట్టే నీ మిత్రుడుకూడ నీ అపరాధాన్ని సరకుచెయడు-అంటున్నది దూతి.

4. ది అహం ఖుడక్కిఆఏ తీఏ కాఊణ గేహవావారమ్,
గరుఏ వి మణ్ణుదుక్ఖే భరిమో పాఅంతసుత్తస్య. 4-26

(ది వసం రోషమూ కాయాస్తస్యాః కృత్వా గేహ వ్యాపారమ్,
గురుక్వేవి మన్యుదుఃఖే స్మరామః పాదాంతసుప్తస్య.)

భర్త ప్రవాసంలో వున్నాడు. ఊరిలోని భార్య చెయిదాలు జ్ఞాపకం వస్తున్నవి ఒక్కొక్కటే. ఒక నాటి సంగతి ఇది. తనేదో అపరాధం చేశాడు. భార్యకు చాల కోపం వచ్చింది. కాని ఒక్కమాటకూడ పలుకలేదు. పగలెల్లా ఇంటి పనులు చేసింది నోరు విప్పకుండా. కోపం చల్లారలేదు. చీకటి పడింది. పనులన్నీ ముగిసిన పిదప పడక గదిలోకి వచ్చింది. ఇంకా కోపం చల్లారలేదు. తన పాదాల కడ ముడుచుకొని పడుకుంది. ఆ పడుకోడం జ్ఞాపకం వస్తున్నది- అంటాడు నాయకుడు ఒక్కమాటా పలుకూలేక కోపం ప్రకటించడం, చివరకు భర్తపాదాల వద్ద పడుకోడం ఇల్లాలి మనస్తత్త్వానికి నిదర్శనాలు.

5. పంకమయిలేణ చీరేక్క పాఇణా దిణ్ణజాణు వడణేణ,
ఆనందిజ్జఇ హలిఓ పుత్తేణ వ సాలిఛేత్తేణ. 6-67

(పంకమలనేన, క్షీరైకపాయినా దత్తాజానుపతనేన,
ఆనంద్యతే హాలికః పుత్రేణేవ శాలిక్షేత్రేణ.)

కర్షకులు పంటలను పుత్రులతో సమానంగా చూచుకుంటారు. వారి పరిశ్రమ ఫలితంకదా మరి! కొడుకులను

పెంచినట్లే శ్రద్ధగా చూసుకుంటారు పొలాలనువారు. చేను ఎదుగుతున్నకొద్దీ పిల్లవాడు ఎదిగి వస్తున్నంతగా సంతోషిస్తారు ఈ గాదలో కవిశ్లేషతో వరిచేను దోగాడుతున్న పసిపాపడితో పోల్చాడు. వరిచేనికి పాలుపట్టింది. కాడలు బలపడి కింద బురద. పాలుపట్టుగానే కంపులు కిందికి వంగడం మొదలవుతుంది. ఆ చేను ఎలా వుందంటే బురదలో దోగాడే పాలుతాగే పసిపాపడిలాగ వుందట. వానిని చూచి హాలికుడు ఆనందిస్తున్నాడు.

శరత్కాలం కొత్త బియ్యప్పిండి ఆరబోసినట్టుగా వెన్నెల. వరిచేను పూటుగా పండింది. కర్షకుడు ఆనందం పట్టలేకపోయాడు. గొంతెత్తి ఝామ్మని పాడేస్తున్నాడు.

ణిప్పణ్ణ సస్సరిద్ధీ సచ్ఛందం గాఇ పామరో సరఏ;
దలిఅ ణవసాలి తండుల ధవల మియంకాసు రాఈసు.
7-89

(నిష్పన్నసస్యబుద్ధిః స్వచ్ఛందం గాయతి పామరః శరది.
దలిత నవశాలితండుల ధవలమృగాంకాసు రాత్రిషు)

6. మా వచ్చహ వీసంభం ఇమాణ బహుచాటుకమ్మణిఉణాణమ్,
ణివ్వత్తిఅ కజ్జ పరమ్ముహాణ సుణఆణ వ ఖలాణమ్
7-86

(మా వ్రజత విస్రంభమేషాం బహుచాటుకర్మనిపుణానామ్.
నిర్వర్తిత కార్య పరాఙ్ముఖానాం శునకానామివ ఖలానామ్)

దుర్మార్గుల మనస్తత్త్వం కుక్కల మనస్తత్త్వం ఒక్కటే నంటాడు ఈ గాథా రచయిత. దుర్మార్గులు ఏవేవో తియ్యని అల్లిబొల్లి మాటలు చెప్పతంలో నిపుణులు. అలా చెప్పి తమ పనులు చేసుకొని వెళ్ళిపోతాను. మళ్ళీ కనిపించరు. కుక్కలు కూడ తమ పని అయ్యేవరకూ తోక ఆడిస్తూ చుట్టూ తిరుగుతాయి. ఏదో తిండి దొరకగానే వెళ్ళిపోతాయి. మళ్ళీ పనిబడితేగాని కనిపించవు.

గాథాసప్తశతిలో దాదాపు ప్రతి గాథా ఏదో మనో విశ్లేషణకు సంబంధించిదే గనుక జానపదకవుల పరిశీలన పాండితికీ ప్రబల ప్రమాణంగా వెలుగొందుతుంది.

నీ రా జ న ం

సా ం ధ్యశ్రీ

పాట పాడుదునన్న తలపొక్కటేగాని
  పాట తానెదనుండి బైట పడదు
భావమెదలోన బంగరు తీగసాగి
చేయితాకని వీణగ చిన్నవోయె.....

ఏ గాలి కొనగోటి కొసతాకెనో ఇట
కదులుచున్నది కమ్మని బాణి యొకటి
మదివీడి కలనైన మాటగా రాదేమి
మూగవోయిన కంఠశోషగా భాషగా...

పూర్వజన్మ ప్రథా పూర్ణకలశ
దివ్యామృతచ్ఛాయ బంపి
ప్రాక్తనాభోగ పరితవ్య
భాగ్య మయ్యె ప్రేమ. .

దివసాంత సాంద్రతమః పటలీ
కుటీర మొక దివ్యకాంతి నరయ
అరుక్కడిందు రేఖాభ్యుదయము చేసె
పశ్చిమాంగణ వీధికి పరుగులిడుచు ..

వెడద కన్నుల వెలిగెడి వెన్నెల
ఆగియాగి విరతిగా తేలిశోపిల్లె
పులిన సీమల విపలిత రాగాలు
గాలు లందున తేలెడిగానమందు....

పలుకు కిన్నెర వలపు లొలక బోసిన
జాలు; ప్రవహించి ఎదలోన పరిఢవిల్లె
వలపు తూపులు కరసానవాడి చేసి
పెరిమంబు జతచేసి పెనవేసె ...

ప్రోయించగా నైతి నీమహతి నెపుడు
రవళించు భావాల రాయంచ లెగుర
నాళాల లీలాఽలాప క్రియా లీనమందు
ప్రోగుచున్నవి రాగముల్ మోహమార...

భావాతిరేక సంజనిత ప్రేమవారాశిలో
రాయంచ మలయికల్ రాణకెక్క
రాగాతిశయముచే రవళించుగానాని
పదము భావముపెంట పరుగుతీసె....

ఇంత వలపు తలపునెంతదనుక
మోసి మోసి మనసు వేగవలయు
ఆగామిజన్మలో ననుభవించుట యన్న
సంశ యాకుల చిత్త వృత్తి శంకరేపు....

ఎవియోతలంపుల నారతమ్ము
వికచ నవ వసంత మల్లికాసూనమై
ఎదపొదలందున సురభిళశ్రీలనుంచె
గంధ మొక జన్మాను బంధమ్ముగాగ

మృదు మధురపుల మొక యొరపుగా
మై విరువుగా తానలముకొనియె
భావమొదవని రీతిని
బాహిరిల్లి.. .

ఈ రీతి వలపునెంత వరకు
భరియింతు... ? తలపుతనియుదాక
తలపుకాలీల ఏమికలదన్న
నవ్వుకొన్నది మనసు మోమాటపడుచు.....

చిరుగాలి సైదోడు మనసులో చెలరేగి
కదులాడు భావాల కమ్మతెమ్మెరవీచె

తలపు కలదన్న సుంతలేదు—కాని
లేదనంగ వలపు నిదుర లేచు....

ఇంతకింత గాఢతరమూ ప్రేమలో
కొట్టు మిట్టాడుచుంటిని కుదురని ఎడ
తలపు కలదన్న సుంతలేదు—కాని
లేదనంగ వలపు తలుపుతీయు....

ఫల మొక్కటే కాదు; పృథివిలో వాదము
విరహ భరమందు వై విధ్య మొదవి
రుచులుపచరించి రూపభేదముచెందు
మనసు దరులొరసి ఈ ప్రేమసరసి....

పరిచయానుద్రిక్త ప్రాపంచికాపరిధి
వాయులీనవృత్తమై విస్తరిల్లె
విధురభావ రాగ విప్రలంభము నేడు
వీధి వీధుల మధుర యోగమయ్యె....

విరాళి వింత చింత నాగ్నికీల
తమితీరని భావముల్ సమిధలవగ
యజ్ఞ ఫలముకొరకు ఎదురుచూచు....

పూవ ప్రాయాన పూవులపొంగులచూచి
ఆత్మలో నద్వైత చింత లెగసె
మొదట వాసన లేని మొగ్గ మొగసాల
రేకువిచ్చిన చోట రేకెత్తె గంధము

తా వకీన ప్రేమ భావాను రాగమ్ము
తప్తహృత్ సీమలో తృప్తి హిమపాతమవగ
దీవన పున్నమ రేయి తవిరుచున్నది హాయి
తావి గాలులు పెనగొన్న చోచూలెపేమలో....

వింత సృష్టినేమొగాని భావ వనధి
యందనురాగ కెరటముల్ కెరలుచు
జఘనసీమకు కట్టిన జవరాలి
కటి సూత్రమై తోచె....

మనసునందరలేని కూరిమి సెలంగ
చెలియొసంగిన విరుల సరమ్మును దాల్చితి
ప్రేమరూపమిది యనంగ యౌనో
కాదో—తెలియదీనాటి వరకు....

చెలియచిరునగవు చంద్రాతీపముగాగ
జలక మాడగనెంచిన జలజమూదు
సఖియహృదయాంత తొలికారుకాలమైన
జలక మొలికించ నెంచిన జలజమూదు....

ఎలదేటిపాటలో వలపంత పచరించి
వలపుకెరటాల వెల్లువల్ తేల్చి తేల్చి
ఊగి ఊయలలూగించి తూలిపడు
కమ్మతెమ్మెర కౌగిలిన్ కరిగిపోతి....

అంతకంతకు గాఢతర మౌయూహ
యొక్కటి విహాయసమ్ము నంటియున్న
చుక్కల గుంపులోన చిక్కు వడియె
ఏతార రాలునో కడకు నీమ్రోల....

కురంగ లోచన లోచనే స్ఫురద్రస
వీక్షణా కైవల్య పథముదాటని
సంధా నైక వైవశ్యముల్ గని
తలపోతురేమొ నన్నొక వెర్రిగ....

ప్రేమ పూరితమైన నాఎద ప్రమిద
చెలిమివత్తి తలపుచమురీవడిపి
ఎంత యత్నించి నాలోన వెలిగించి చూడ
నీడు రాగ మొకండెతోచు నెల్లెడల....

మలయచందన మైత్రీ కషాయ
మాధురుక మోహన మార్మ్మరించి
సాంధ్యశీతల పవకరాంగుళీచ్ఛాయ
చిత్తాన నీతలపు బలాకరించ....

లలిత శృంగార రస వితర్దిపైన
రమ్యవిలాస హేవాకమతిశయిల్ల
నీరూపలావణ్య నిస్తులతేజమునకు
నీ రాజనమ్మిచ్చి అస్మదీయభావప్రమద....

తల్లీకొడుకుల అనుబంధం

కలర్

దర్శకత్వం కె.యస్.ఆర్.దాసు నిర్మాత R.M.సుబ్రమణియన్ లక్ష్మీఫిలింస్

సీడెడ్: నవయుగపిక్చర్స్, నెల్లూరు. కళ్యాణీఫిలింస్ కర్నాటక: ఉమాశంకర్‌పిక్చర్స్ బెంగుళూరు

శ్రీ ఏ. శ్రీరామచంద్ర

వ ర్ష ము

1. నిశా తమసం నడుమనిదురిస్తున్న ప్రపంచంలోకనులు విచ్చి అవలోకించిన స్వతంత్రభారతదేశం తన మూడున్నర దశాబ్దాల పయనాన్ని వెనుదిరిగి చూచుకుంటే ఏ ప్రశ్నలు మోసులెత్తుతాయి? పయనించినమార్గం, వేగం, సహపథికులు విరామసమయాలు, ప్రయాణసాధనాలు తగినవేనా? తదితరమైనవాటికి అవకాశం వున్నదా? వుంటే, అవి ఎందుకు వుపయుక్తంకాలేదు? భవిష్యంలోసరిదిద్దుకునే అవకాశంవున్నదా? తన సమస్యలను అవలోకించిన తీరు, అవలంబించిన వైఖరి సరైనవేనా? ఇవిసాధారణప్రశ్నలుకావు, తాత్వికచింతనతో కాలయాపనకూ అవకాశంలేదు. తిండీ నిద్రలే బ్రతుక్కి పరమావధిఅనుకునే తామస ప్రవృత్తిప్రకోపించనక్కరలేదు, కడుపుకాల్చుకుని కళ్ళెదుట వికృత తారతమ్యాలను చూచి చిరునవ్వు నవ్వుకునే పరమసాత్విక ప్రవృత్తీ అక్కరలేదు. అయితే ఆముష్మికసాధనకు, అలౌకికానందస్థాయికి ప్రస్తుతం వ్యావహారికంగా కొలమానం లేదుగనుకఆర్థికవ్యవస్థదృష్ట్యా, కొంతవరకు సామాజిక స్థితిగతులననుసరించి ఈ ప్రశ్నలను పరిశీలించి చూద్దాం. అభ్యుదయానికి దోహదం చేసే ఆర్థికేతరవిషయాలు కొంతవరకు స్థూలప్రగతి మీద, వైయక్తికఆదాయవిభజనమీద, కొంతసామాజికశక్తులపరస్పరసమన్వయం మీద ఆధారపడి వుంటాయి అనేది తర్కానికి అతీతమైన సంగతి కాదు.

2. ప్రణాళికావ్యవస్థ వున్నదేశాలు లేనివీ కూడా వున్నాయి. అన్నీ కొద్దోగొప్పో ప్రగతి పొందుతునే వున్నాయి. మరి భేదమేమిటి? సాధనసంపత్తిని సమీకరించి పూర్వనిర్ధారిత లక్ష్యాలను సిద్ధింపజెయ్యడానికి నియత వ్యవధిలో చేసే ప్రయత్నం ప్రణాళికావిధానం. బాహిరదృష్టికి ప్రణాళికాయంత్రాంగం లేకున్నా అంతర్భూతంగా కొన్ని లక్ష్యాలకు అనుగుణంగానూ, కొన్ని నియమనిబంధనల కింద లోబడి పని చెయ్యక తప్పదు ఏ ఆర్థికవ్యవస్థకైనా. ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క అంతిమ నియంత్రణాశక్తి ప్రభుత్వపరమై వుండటం ఆధునిక రాజ్యస్వభావం. ప్రపంచవ్యవస్థ పరిణమిస్తున్నతీరు, ఆర్థికవ్యవస్థల వైరుధ్యానికి అతీతంగా ఒక్క సారూప్యతను నెలకొల్పుతున్నది. పశ్చిమఖండదే ప్రాచ్యవ్యవస్థలు, సోవియట్‌వర్గప్రణాళికాబద్ధవ్య మిశ్రమఆర్థికవ్యవస్థలు–అన్నిటిపట్లా యిదిసత్యం. అం సాధారణ పరిస్థితులలో అవిపని చేస్తున్నతీరులో వున దాలను పురస్కరించుకుని ఒకవిషయం చెప్పకతప్పదు పెత్తందారీ విధానంనుంచి విముక్తిపొంది సాం కంగా సిద్ధించిన ఆర్థికవ్యవస్థను ఆధునిక మార్గాన ప ర్మాణంగావించుకోవాలంటే వెనుకబడినదేశాలకు ప్రణాళి విధానం తప్ప అన్యమార్గంలేదు. పెరుగుతున్న జనన అవసరాలను, అంతర్జాతీయ ఆంతరంగిక శక్తులవలన రంగంలో కలిగేవైపరీత్యాలను దృష్టిలో వుంచుకుంటే వ్యవస్థలను ప్రణాళికామార్గంలోనియంత్రితంచేయడం సరి అని తోస్తుంది.

3. 1951 లో ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు ప్రారం నాటికి స్థితిగతులు ఎలావున్నాయి? మూడుదశాబ్దాల అనంతరం ఎటువంటి మార్పుచూడగలుగుతున్నాం అనుసరించి, మనం ఎక్కడ పొరపాట్లు చెయ్య వచ్చింది, ఎందువలన, ఏవిధంగా సవరించుకోవా ప్రశ్నలకు సమాధానం నిర్ణయించవచ్చు. అసలుప్ర వ్యవస్థనే ఎత్తివేస్తే సరిపోతుంది అనేవాళ్ళు వుండ మొత్తంమీద ఫర్వాలేదు అనేవాళ్ళు వుండవచ్చు, మార్గంగా సవరణలతో సరిబుచ్చేవారు వుండవచ్చు. పరిజ్ఞానం, ప్రభుత్వలక్ష్యాలు, ప్రజాభాగస్వామ్యం స్థాయి మొదలైన అంశాలలో తేడాలవలన ఆంగ్లే త్వకాలానికి, స్వాతంత్ర్యానంతరస్థితికినడుమ ఎంతో గోచరిస్తుంది. దేశవిభజన వలన ఆర్థికవ్యవస్థలోనే తీ మార్పువచ్చింది. తన్మూలంగా ఏర్పడిన క్షోభను, వై లను సరిదిద్దుకోడానికి బృహత్ప్రయత్నం చెయ్య వచ్చింది. స్వాతంత్ర్యం అనే చారిత్రక ఘట్టం డంతోమనం ఆర్థికవిధానాలలోని మార్పులుదేశవిభజన ఏర్పడిన ఆర్థికపరమైన తదితరమైన ఉపద్రవాలను

రించడంకోసం మరొకరకమైన మార్పులకులోనయ్యాయి. కొంతవరకు యీ రెండు ప్రభావాలు (స్వాతంత్ర్యం,విభజన) ఏకదిశాభిముఖంగానే సాగిపోయాయి. తర్వాత కొంత వైరుధ్యానికి ప్రోవతీశాయి కొంత, దీర్ఘకాలికమైన వైకల్పిక ప్రగతిపథాన్ని నిర్దేశించాయి. ముప్పదిసంవత్సరాల ఎగుడుదిగుళ్ళు, ఆర్థిక అసమానతలు, భవిష్యన్మార్గాలను పరిశీలిస్తున్నప్పుడు ఆరంభదశలోనికొన్ని అనివార్యపరిణామాలను దృష్టిలో వుంచుకోవడం తప్పనిసరి అవుతుంది. అందుచేత, స్వతంత్ర ప్రజాస్వామిక ప్రణాళికాబద్ధవ్యవస్థ, దేశవిభజన వలన ఏర్పడిన ఉపద్రవ, అత్యవసరస్థితిగతుల నెదుర్కొనడానికి ఎలాంటి ఒత్తిడులకు గురయింది, అందుకోసం తీసుకున్న చర్యలు ఎటువంటి దీర్ఘకాలికప్రభావాన్ని చూపెట్టాయి; నేటి ఆర్థికవిషమపరిస్థితికి అవి ఏమన్నా కారణం అని అనుకోవలసి వస్తుందా? ఈ ప్రశ్నలను నేటి ఆర్థికశాస్త్రవిద్యార్థి ఎదుర్కొనకతప్పదు.

4. ప్రణాళికాలక్ష్యాలు ఏవిధంగా నిర్ధారితమవుతాయి? ప్రజలఅవసరాలను,మనోభావాలను అవిప్రతిబింబిస్తున్నవా? ఇలాంటి ప్రశ్నలు చిరకాలంనుంచీ ఆలోచనాప్రేరకాలుగా వుంటూవచ్చాయి. సరైనసమాధానం యింతవరకూ దొరికిందని గానీ అది నిజమైన సమాధానం అని గానీ చెప్పడం కష్టం. అయితే,స్థూలంగా ప్రణాళికాలక్ష్యాలను యథాతథంగా అంగీకరించి వాటిని సాధించడంలో మనం విఫలురం కావడానికి కారణాలు వెతుక్కుంటేకొంత ఉపయోగకరమైనప్రయత్నం అవుతుంది. కొంత ప్రణాళికారచనలో సాంకేతికమైనపరిజ్ఞానం యొక్క లోటుపాట్లవలన,కొంత వ్యవస్థలోని అనివార్యమైన ఒత్తిడులవలన, మరికొంత ప్రముఖంగా పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన అంశాలను విస్మరించడంవలన యీ వైఫల్యాలు పునః పునః అనుభవంలోకి వస్తున్నాయి. అటువంటికొన్ని ముఖ్యాంశాలను గురించి పరామర్శ యీ రచన.

5. మనం చేరుకున్న స్థితి ఏమిటో వివరంగా పరిశీలించి స్వభావనిర్ణయంచేసే వరకూ అందుకు కారణభూతము విస్మృతము అయిన అంశాలప్రస్తావనకుతూహలజనకమైన నేపథ్యంలోనేవుంచడం ఏవేం. ప్రతిప్రణాళిక అనేక వేలకోట్ల రూపాయలచొప్పున ఖర్చు చేసుకొంటూ అయిదుప్రణాళికలు చిల్లర,మూడుసంవత్సరాలు ప్రణాళికలులేనిసమయందాటుకుని ఆరవప్రణాళికలో రెండుసంవత్సరాలు భుక్తం చేసుకుంది మనఆర్థికవ్యవస్థ. సుమారు రు.2800 కోట్లు ఖర్చుతో మొదటి

ప్రణాళిక (1951-52 నుంచి 1956-57వరకు) అమలు జరిగింది. ఇప్పటి ఆరవ ప్రణాళిక (1980-81 నుంచీ 1985-86 వరకూ) లో తలపెట్టిన ఖర్చు రు. 1,72,000 కోట్లరూపాయలు. ప్రతిప్రణాళికలోనూ పూర్వపు ప్రణాళికకు రెట్టింపు ఖర్చులో కొనసాగింది వ్యవహారం.

6. 1951-57 ఆర్థికప్రణాళికలో కన్న నేడు 60 రెట్లు ఎక్కువడబ్బు ప్రణాళికా వినియయం కింద కేటాయించాం. అయితే జాతీయాదాయంలో పెరుగుదల రేటు, రెండవ ప్రణాళికాసమయంలో ఎలావున్నదో (మొదటిప్రణాళికలో తలపెట్టినప్రగతిరేటు 3.5శాతం మాత్రమే, నేడు కూడాఅలాగే వున్నది. మరెందుకిన్ని రూపాయలు? జనసంఖ్య పెరిగిందని **తెలుసుకుంటున్నాం, అనుకుంటున్నాం.** 35కోట్లమంది నుంచీ 72కోట్లకుపెరిగింది. **నూరుశాతం** కన్నకొంచెంతక్కువ. తలఒక్కింటికి, ప్రణాళికాఖర్చు మొత్తాన్నిప్రజలకువంచి పెట్టే, మొదటిప్రణాళికలోసాలుకు 16 రూపాయల సుమారు వచ్చేది. ప్రస్తుతం ఆరవప్రణాళికలో మొత్తం పంచిపెట్టే ప్రతిమనిషికీ సగటున సాలుకు 500 రూపాయలమొత్తం లభ్యమవుతుంది. సగటు తెలివిగల మనిషి అనుకుంటాడు, ప్రణాళికాకార్యక్రమాల క్రింద ఖర్చుబెట్టే బదులు తలకి రు. 500 చొప్పున జనాభా లెక్కల సేకరణ ప్రకారం జనానికివంచి పెట్టిస్తే బతుకులు బాగుపడిపోనుగదా అని. ఆ విధంగా వంచిపెట్టడానికీ ప్రణాళికకూతేడాలేకకాదు. కానీ ఆ విధంగా అనుకోవలసి వచ్చేస్థితికి తెచ్చింది ప్రణాళికావ్యవస్థ అని విజ్ఞులు విచారిస్తున్నారు.

7. ఇక్కడ యింకొక చిన్న తిరకాసు వున్నది. 1951లో రూపాయబిళ్ళకూ 1982లో రూపాయబిళ్ళకూ అంతరంలేదనుకుంటే విడ్డూరమైనమనిషే. బిళ్ళలోసరుకూ, విలువా అటుంచి దాంతో కొనుక్కునే వస్తువుల పరిమాణం ఎంత తగ్గిందో ధరలు ఎంతగా పెరిగినయ్యో ప్రతిమనిషికీ అనుభవంలోని విషయమే. అందుచేత రూపాయికి కొనుక్కోగలిగిన వస్తువుల మొత్తం లెక్కనచూస్తే 16 రూపాయలకు 500 రూపాయలకు ఎంత తేడా వుంటుందంటారు. టోకుధరల సూచిక 92 యూనిట్లనుంచీ 335యూనిట్లకు పెరిగింది. యీ **మధ్యకాలంలో** అంటే ఒకరూపాయివిలువ 1/3.5 రూపాయలకు (30 పైసలు) పడిపోయింది. ఈ లెక్కన చూదాం. **1980-81లోని 500 రూపాయలు, 1951-52 లోని 150** రూపాయలకుసమానం. **ధరల గణాంకాలమదింపు** మొదలైన విషయాలలో పొరపొచ్చాలుండకతప్పదు. అవన్నీ లెక్కతీసుకు చూసినాగూడా, తలఒక్కింటికి అప్పటి ధరలను బట్టి సుమారు 8 రెట్లు ప్రణాళికపేరుతో ఖర్చు చేసుకుంటున్నాం. ఫలం ఎక్కడికి పోతున్నది? సగటున తల ఒక్కింటి జాతీయాదాయం పెరుగుదల దాదాపు అట్లానే వున్నది. సాలుకు ఒకటిన్నర శాతం మించి పెరగడం లేదు. ఎందువలన?

8. ధరలు పెరిగితేనేమండీ ! మన వస్తువులకు ఎక్కువ ముడుతుందిగదా! మరింత మదుపుపెట్టి వుత్పత్తి పెంచడానికి ఆకర్షణీయంగా వుంటుంది. అని ఆర్థికశాస్త్రంలో ప్రథమ పాఠాలు చదివేవిద్యార్థికూడ వల్లెవేస్తున్నాడు. ఒప్పుకున్నాం కానీ వుత్పత్తి పెరుగుతున్నదా? ప్రభుత్వ గణాంకశాఖ వారి ఉత్పత్తుల అంచనాలను **నమ్మడానికి వీలున్నదా!** ఆహార పదార్థాలవుత్పత్తుల అంచనాలలో గణాంకనిపుణులు అనుసరిస్తున్న విధానాలు లోపభూయిష్ఠమైనవన్న విషయం యిప్పటిప్పుడే ప్రస్తావనకు వస్తునది. అసలు ధరలేప్రగతికి సూచిక అనేవాదం కూడా లేకపోలేదు. తక్కువ కష్టంతో తగిన ఆదాయం సమకూర్చుకోడానికి ధరలు పెరగడం అవసరం. ధరలు పెరిగినంత మాత్రాన వుత్పత్తి పెరగనక్కరలేదు. అయినా ధరలపెరుగుదలను లెక్కలోకి తీసుకున్నా కూడా తలకు 8 రెట్లు ఎక్కువఖర్చుచేస్తున్నప్పుడు జాతీయ ఆదాయం పెరుగుదల అంతే ఎందుకున్నది?

9. ఒక్కొక్క రూపాయి విలువగల వస్తువులను వుత్పత్తి చెయ్యడానికి ప్రస్తుతం ఎక్కువఖర్చుపెట్టవలసి వస్తుంది. అసలువిషయంఅది. మొత్తం జాతీయాదాయందృష్ట్యా చెబుతున్న విషయంయిది. ఎందువలనఆవిధంగా చెయ్యవలసివస్తున్నది? దీనికి రెండు కారణాలున్నాయి. ఒకరూపాయివిలువగల విద్యుచ్ఛక్తి వుత్పత్తికి, అదేవిలువగల గోధుమలు లేక బియ్యం వుత్పత్తికయ్యేఖర్చుకన్న ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టవలసి వస్తుంది కనుక విద్యుదుత్పత్తికి కావలసిన పెట్టుబడిఖర్చు అదే విలువగల ఆహారధాన్యాల వుత్పత్తి కయ్యే ఖర్చు కన్న ఎక్కువవుంటుంది. కాబట్టి, విద్యుదుత్పత్తికి ప్రాధాన్యమిస్తే ఎక్కువ ఖర్చుతో కొద్దిమాత్రపు పెరుగుదల మాత్రమే గోచరిస్తుంది. ఈ **విధంగా ఎక్కువ** వుత్పత్తి ఖర్చుతో

కూడుకున్న వస్తువులకు ప్రణాళికలు కేటాయింపులలో ఎక్కువ ప్రాధాన్యమిస్తే సహజంగా పెరుగుదలరేటు ఎక్కువవుండదు. ఇది మొదటి కారణం. ఒకే వస్తువు యొక్క అదే మొత్తాన్ని వుత్పత్తి చెయ్యడానికయ్యే ఖర్చుకూడా ఎంతో పెరిగింది. ఈ పెరగడం ధరల పెరుగుదలవలన మాత్రమేకాదు; వుత్పాదన విధానాలలో ఎక్కువ ఖర్చుతోగూడిన విధానాలను అవలంబించడం వలనకూడా యిలా జరుగుతున్నదన్న విషయం ప్రకృతం. కాలువలో నీరు ఏతాయేసి విత్తులుజల్లి పిల్లాపాపాకలిసి నూర్పిడిచేసి ఎద్దుబండిలో యింటికి ధాన్యం మళ్ళించే రోజులు పోయినయ్యనో పోవాలనో అంటున్నారు. ఆయిలింజనో, ట్యూబువెల్లో వుండాలి, విత్తుల్తో బాటు, ఎరువులు, కీటక సంహారులు, తొందరగా వంటనిచ్చేవి నేవళంగా రంగు దిద్దేవి, రకరకాల మందురసాయనాలుండాలి. పిల్లలు పొలంలో దిగకుండా చదువుకుని వుద్యోగాలు చేసుకుంటుండాలి గనక బజారుకూలిబెట్టి వాళ్ళమీద తనిఖీని నూపరువైజర్లనుపెట్టి అవిచేసే రంధ్రాలు పూడ్చడానికి యింకొకరకమైన అజమాయిషీ ఏర్పాట్లు చేసుకోవాలి. ట్రాక్టరులోనో ట్రక్కులోనో పంటయింటికి కాకుండా గోదాముకు, మధ్య దళారికీ,మిల్లుకూ,మార్కెట్‌కూ, వీలయితే యితరదేశాలకు వెళ్ళిపోవాలి. చివరకు వస్తువు తినేవాడు సహజంగా ఎక్కువచెల్లించాలి. వస్తువు అదేఅయినా ఎక్కువ విలువగల వస్తువు తింటున్నాడని అనుకోవాలి. అక్కడికి ఫర్వాలేదు. అదేప్రగతిలే, ఎక్కువ మాత్రంఎందుకు, ఎక్కువ వస్తువులెందుకు అనుకుంటే కొంచెం ఆలోచించ వలసి వస్తుంది? కనుక ఒకే విలువ, ఉపయోగము వస్తువును ఆధునిక విధానాల ద్వారా వుత్పత్తి చెయ్యడం వలన, అత్యధికంగా పెట్టుబడి సాధనాలు సమకూర్చుకున్నప్పటికీ, వుత్పత్తి మాత్రం అంతగా పెరగడంలేదు. ఇది రెండవ కారణం.

10. మొదటి కారణం చూదాం. 1951-56లో వ్యవసాయ రంగానికి. ముఖ్యంగా ఆహారధాన్యాల వుత్పత్తికి ఎక్కువ ప్రాధాన్య మిచ్చాం. భాక్రానంగల్ ప్రాజెక్టు త్వరలో పూర్తి చేసుకున్నాం. లోపాలు భర్తీ చేసుకున్నాం. అన్నీ అనుకూలించి పంటలు పండినై, మొత్తంజాతీయాదాయపు పెరుగుదలరేటు నిర్దేశించినరేటుకంటె ఎక్కువగానే తేలింది. నెమ్మది నెమ్మదిగా యితర అంశాలవైపు చూపు మళ్ళించాం. ఉక్కు, బొగ్గు, విద్యుచ్ఛక్తి, రసాయనాలు, రవాణా, సాధనాలు, వైజ్ఞానిక పరిశోధన - వీటికి ప్రాధాన్యమిచ్చాం. సహజంగా వీటికి ఎక్కువ కేటాయింపులు చెయ్యబడుతున్నవి. అంటే యింకొక రకమైన వస్తువులు ఎక్కువ మాత్రంలోవుత్పత్తిఅవుతున్నయనుకోవాలి. మంచిదే. జీవన స్థాయి పెరుగుదలకు ఒక సూచిక ఎక్కువ రకం వస్తువుల ఉత్పత్తీ వినియోగమూ, ఎలక్ట్రానిక్‌యంత్రాలు, గృహోపకరణాలు, మోటారువాహనాలు, తప్పనిసరి అవుతున్నట్లనిపిస్తున్నది. విద్యుదీకృత ప్రాంతాలు విస్తరిస్తున్నాయి, సాంకేతిక విజ్ఞానం ప్రాచుర్యంలోకి వస్తున్న అయితే ప్రాథమికావసరాలు తగిన పాళంలో తీరుతున్నాయా? తెలుసుకుంటే మంచిది. 951-1980 మధ్యకాలంలో తలసరి సగటు జాతీయాదాయం (స్థిరమైన ధరలలెక్కన) 65 శాతం పెరిగింది. తల ఒక్కింటికి స్థిరమైన ధరల లెక్కన పెట్టుబడిని సాలుకు 18 నుంచీ 150 రూపాయలకు పెంచితే తలకు ఆదాయం 456 రూపాయల నుంచి 712 రూపాయలకు పెరిగింది (1970-71 ధరలలో). నిజానికి 1979-80లో తలసరి జాతీయాదాయం 6.8 శాతం అంతకు పూర్వపు సంవత్సరం కన్న తగ్గిపోయింది. ఇదేమంత చెప్పుకోదగ్గ ప్రగతి కాదు. ప్రణాళికారంభంలో, అంటే 1950-51లో, జాతీయాదాయంలో 13.7శాతం ఖర్చుచెయ్యకుండాపొదుపుచేసేవాళ్ళం ప్రస్తుతం 24 శాతం పొదుపుచేస్తున్నాం వర్తమాన వినియోగాన్ని తగ్గించుకుని ఎక్కువభాగం పొదుపు చేస్తున్నామంటే భవిష్యంలో మంచిరోజుకోసం ఎక్కువ శ్రమ పడుతున్నామని అర్థం. అయితే నెలకు నూరు రూపాయలు ఆదాయం కలవాడు 24 రూపాయలు పొదుపు చెయ్యటంలోనూ, పది వేల రూపాయిలు ఆదాయం కలవాడు 2400 రూపాయలు పొదుపు చెయ్యడంలోనూ వున్న కష్టం ఒకటే అనే ఆర్థిక విజ్ఞాని ఎవడూ వుండడు. అయితే వినియోగపు పరిస్థితి ఎలా వున్నది?

11. కాయధాన్యాలు 1951లో తలకు రోజుకు 360గ్రాములు లభిస్తుంటే 1979 లో 434 గ్రాములుమాత్రంలభిస్తున్నాయి.

రోజుకు 74 గ్రాములు 23 సంవత్సరాల ప్రగతి తర్వాత చెప్పుకోదగ్గ విషయమే అనుకుందాం మొత్తానికి. పప్పు ధాన్యాల వసతి చూడండి. 1953లో తలకు రోజుకు 70.4 గ్రాములుంటే 1973లో 41.8 గ్రాములకు తగ్గింది. మొత్తం కలుపుకు చూచుకుంటే, పోషక పదార్థాలదృష్ట్యా మంచి పోయినా, ఎంత ప్రగతితేలుతుంది. రోజుకు మనిషికి 47 గ్రాముల పెరుగుదల. వంటనూనెలు సాలుకు సగటున తల ఒక్కంటికి 1952-53లో 2.5 కిలోగ్రాములుంటే 1978-79లో 4.0 కిలోలకు పెరిగింది. పంచదార అదేలెక్కన 5.0 కిలోల నుంచీ 9.7 కిలోలకు పెరిగింది నూలుగుడ్డ వుత్పత్తిసాలుకు తల ఒక్కంటి నిమిత్తం 14.4 మీటర్ల నుంచీ 12.3మీటర్లకు తగ్గిపోయింది. టీ 257 గ్రాములనుంచీ 498 గ్రాములకు పెరిగింది కాఫీ 67 గ్రాములనుంచీ 76 గ్రాములకు పెరిగింది.

పాదరక్షణకు పలసిన చర్మవస్తువుల వుత్పత్తి సూచిక ననుసరించి, 1971లో 99 నుంచీ 1979లో 76స్థాయికి పడిపోయింది. యంత్రసామగ్రి, అల్యూమినియం, ఉక్కు వంటి లోహాలు, యాంత్రికవాహనాలు, ఎలక్ట్రిక్ వస్తువులు, రసాయనాల వుత్పత్తి పెరిగింది. విచిత్రమైన విషయమేమిటంటే భూమి ఆవురావురని ఎరువులు, మందులు మింగేస్తుంటే మనిషి కడుపుకు దొరికే తిండి ఎక్కువగా పెరగడం లేదు. 1955-56 లో పొటాషియం, నైట్రోజన్, ఫాస్పరస్ ఎరువులు అన్నీ కలుపుకుని 1 లక్ష 55వేల టన్నులు వాడుకుంటే 1978-79లో సుమారు 5000 టన్నులు (అంటే 50 లక్షల టన్నులు) వాడుకున్నాం. ఇది తప్పకుండా ఆలోచించవలసిన విషయం. ఆర్థిక కార్యక్రమాలలో ఒకతార్కిక క్రమం, నిశ్చితత్వం, ప్రజాబాహుళ్యపుదీర్ఘకాలిక సంక్షేమం కోరేవారందరూ తప్పనిసరిగా ఆలోచించవలసిన విషయం. ఆర్థికవ్యవస్థ అస్తవ్యస్తమై వికృత లక్షణాలు పొడజూపకుండా నిర్వహించే బాధ్యులు పరిగణించవలసిన విషయం.

12. ఇక వుత్పత్తి విధానాల సంగతి చూదాం. వ్యవసాయరంగం మిగిలిన అన్ని రంగాలకన్న తక్కువపెట్టుబడితో ఎక్కువ వుత్పత్తిని తయారుచేస్తున్నది. రవాణా, విద్యుదుత్పత్తి వంటి రంగాలు మరొకవైపు నున్నాయి. అయితే వ్యవసాయ రంగంలోని పెట్టుబడితీరు, వుత్పాదన విధానాలు 1951 కి 1981 కి నడుమ ఎంతగానో మారిపోయాయి తక్కువ భూమిలో ఎక్కువ పంటపండించడానికి తక్కువ శ్రమతో ఎక్కువ పంట పండించడానికి అనేక సాధనాలు లభ్యమవుతున్నాయి. నీటి పారుదల, మురుగునీటి సౌకర్యాలు, ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే విత్తులు, కొంతవరకు ఎరువులు, స్వల్పకాలంలోనే రాలుబడినిచ్చే రకాలు మొదలైనవి తక్కువభూమిలోనే ఎక్కువమార్లు ఎక్కువ పంటనిచ్చేవి ఆయిలు ఇంజన్లు, ట్రాక్టర్లు, హార్వెస్ట్‌కంబైన్లు తదితర యాంత్రిక పరికరాలు తక్కువ మానవశ్రమతోనూ పశుశక్తితోనూ పంటనిచ్చేవి భూమి కొరత వున్నచోట మొదటి విధానాలను, శ్రామికులకొరత (రైతు ఎద్దడి) వున్నచోట రెండవరకం విధానాలను అవలంబించటం ఆర్థికవ్యవహార రీత్యా వుచితమైన పని అయితే రెండు విధానాలకు పెట్టుబడి ఖర్చు అధికంగా వుంటుంది. మొదటి రకంలో, స్వంత కమతపు నీటి సరఫరా ఏర్పాట్లు లేకుంటే, సాలుసాలుకూ అయ్యే ఖర్చు వెంటనే దిగుబడి నిస్తుంటుంది. ట్యూబ్‌వెల్స్ యితర ఏర్పాట్లలో ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టవలసి వస్తుంది. రెండవరకం విధానాలలో అరంభంలోనే అధికమైన స్థిర పెట్టుబడి ఖర్చు పెట్టవలసి వుంటుంది. మొదటిరకం విధానాలు చిన్నకమతాలలో కూడా లాభదాయకంగా అమలు జరపవచ్చు. రెండవరకం విధానాలు పెద్ద కమతాలలో తప్ప లాభదాయకంగా అనుసరణీయం కావు. ప్రస్తుతం సగటున వ్యవసాయరంగంలో 1 రూపాయి విలువగల వుత్పత్తికయ్యే పెట్టుబడివిలువ (భూమివిలువతోసహా) మొత్తం 2.0 రూపాయలనుంచి రు 3.2 రూపాయలవరకూ పెరిగింది. 1950-51 నుంచీ 1978-79 మధ్యకాలంలో పంజాబు, పశ్చిమ ఉత్తర ప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, హర్యానా, తమిళనాడు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లలో కొన్ని ప్రాంతాలలో వ్యవసాయం తక్కువ శ్రమశక్తితో అధిక పెట్టుబడితో రాలుబడితో లాభదాయకంగా కొనసాగుతున్నది. అయితే పెట్టుబడి ఎక్కువగా ఎక్కువ మార్లు అవసరం కావడంచేత అదే స్థాయి వుత్పత్తికి ఎక్కువ ప్రణాళికల కేటాయింపు జరగవలసి వస్తున్నది. ఇటీవల కొంత కాలంగా పబ్లిక్ యిరిగేషన్ ప్రాజెక్టుల పని చాలా మందకొడిగా సాగుతున్నది. కాలయాపన వలన, వృథాపోవడం వలన, ధరల పెరుగుదలవల్ల ప్రాజక్టులు ఆదిలో అనుకున్న డబ్బు ఖర్చుకంటె ఎన్నోరెట్లు కేటాయింపు జరిగితే తప్ప యిప్పుడు పూర్తికాని స్థితిలో వున్నాయి.

అయితే వాటివల్ల లభించే ఉత్పాదన వస్తువుల మొత్తం పరిమాణం అనుకున్న రీతికన్నా పెద్దభిన్నంగా లేదు. శ్రామికులకు కొరతలేదు, సాంకేతిక విజ్ఞానానికి లోటులేదు. ఉత్పాదనానికి కొదువలేదు అవసరం అలాగే వున్నది. అయినా ప్రాజక్టుల నిర్మాణంలో ఎందుకు విలంబన జరుగుతుంది? ఒకవేళ తాత్కాలికోత్సాహంతో ప్రాజక్టుల ఎన్నిక జరిగితే వాటినుంచి త్వరలోనే తప్పించుకునేందుకు ప్రయత్నించాలి.

12. అదే విధంగా యంత్ర సామగ్రి నిర్మాణం అధిక ఖర్చుతో కూడుకుని వున్నది. విద్యుదుత్పత్తి యంత్రాల తయారీమీద ఖర్చు రోజురోజుకీ పెరిగిపోతున్నది. ఆర్డర్లు యిచ్చి డెలివరీ తీసుకునే సమయంలో అనేక క్షేత్రాలలో యంత్రపరికరాల విలువ పెరిగిపోతున్నది. నిత్యావసర వస్తువులనేకం ఆధునిక పద్ధతులతో ఎక్కువఖర్చుతో తక్కువ విలువగల వుత్పత్తినిచ్చే తీరులో వున్నాయి. పాదరక్షలు, సిగరెట్లు, వస్త్రాలు, అగ్గిపెట్టెలు, కాగితం అనేకవస్తువులు యీ విధంగా రూపొందుతున్నాయి. వస్తువుల వుత్పత్తి విధానాలమీద కొన్ని నిర్బంధాలు వున్నమాట వాస్తవమే; వాటికి అనువుగా లేకపోతే లైసెన్సులను యివ్వడం నిరాకరించవచ్చు. అయితే యివన్నీ ఎంతవరకూ వుపయుక్తమవుతున్నాయనిచూస్తే నామమాత్రంగానేనని తెలుస్తుంది.

13. ఏమయితే నేమి, జాతీయాదాయపు పెరుగుదల రేటులో నిర్దిష్ట లక్ష్యాలు, ఒక్క మొదటి ప్రణాళికలో మినహా ఎప్పుడూ నెరవేరలేదు. వివరాలు క్రింద చూడండి.

పట్టిక 1

ప్రణాళికలు ప్రగతిరేట్లు	నిర్దేశించబడిన లక్ష్యం	స్థిరమైనధరలలో సగటుపెరుగుదల
మొదటి ప్రణాళిక (1952-56)		3.6
రెండవ ప్రణాళిక (1957-61)		4.0
మూడవ ,, (1962-66)		2.5
3 సంవత్సరాల వ్యవధి (1967-69)		4.1
నాల్గు ,, (1970-74)		3.1
అయిదు ,, (1975-79)		4.9
1977-78		8.1
1978-79		4.2
1979-80		-5.0

ఈ వైఫల్యానికి కొంత వివరణ యింతకు ముందే జరిగింది. ఇప్పుడు మరొక విషయం చూద్దాం. ప్రణాళిక ఖర్చు అంచనాలు ఆరంభ సంవత్సరంలోవున్న ధరలననుసరించి తయారవుతాయి. అయిదు సంవత్సరాల వ్యవధిలో ధరలు పెరగడం తప్పనిసరి అని గత అనుభవం రూఢిగా తెల్పుతున్నది. ధరలు పెరిగితే అనుకున్నంత మాత్రంలో వస్తువుల వుత్పత్తి సాధించాలంటే ముందు నిర్ణయించుకున్న మొత్తం కంటె ఎక్కువ వ్యయం జరిగితే తప్ప సాధ్యంకాదు. ఎక్కువ వ్యయం చెయ్యడానికి ఎక్కువగా ధన సేకరణ జరగాలి. జరక్కపోతే అనుకున్న లక్ష్యాలు నెరవేరవు. ఉదాహరణకు ఆరవ ప్రణాళికలో మొత్తం రు 172000 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుకింద అంచనా వేశాం. సంవత్సరానికి జాతీయాదాయంలో 5.2 శాతం పెరుగుదల లక్ష్యంగా నిర్ణయించుకున్నాం. సంవత్సరానికి సుమారు 5 శాతం ధరలు పెరుగుతున్నయనుకుందాం. 5 సంవత్సరాలలో మొత్తం 26-27 శాతం పెరుగుతాయి, అదిలో అనుకున్న ధనరాశి యొక్క విలువ 26-27 శాతం తరిగి పోతుందని అర్థం. అనగా, అదనంగా సుమారు 44,000 కోట్ల రూపాయలు సేకరిస్తే తప్ప అనుకున్నట్లు 5.2 శాతం జాతీయాదాయపు పెరుగుదల లభించదు. అంటే సాలుకు 5 శాతం ధరలు పెరిగితేనే రు 1,72,000 కోట్ల రూపాయలు రు. 2,16,000 కోట్లకు పెరగవలసి వస్తున్నది, ధరలు మరింత పెరిగితే మరింత

సంప్రదాయ సౌందర్యంతో ఉగాదికి ఆహ్వానం

అందమైన ఆప్కో చేనేతలతో

ఆప్కో చేనేతల నిత్యనూతన సౌందర్యాలతో నూత్న సంవత్సరానికి స్వాగతం చెప్పండి సంప్రదాయ సిద్ధమైన ప్రింట్లు, కళాత్మకమయిన డిజైన్లు. చూడముచ్చట గొలిపేవీ నిరాడంబరంగా కనిపించేవీ రమ్యమైన కలబోతలతో పోచంపల్లి, నారాయణపేట, ధర్మవరం చీరలు ప్రత్యేక జరీతో గద్వాల, వెంకటగిరి చీరలు కలంకారి లేపాక్షి హస్తకళలతో నూలుదుస్తులు

ఆప్కో
చేనేతలు

KIRON/APCO/824

ధనం పెట్టుబడిపెట్టాలి. పెట్టలేకుంటే, లభించే తక్కువ ప్రగతి రేటుతోనే సంతృప్తిచెందాలి. ధరలు పెరిగినంత తేలికగానూ ఎక్కువగానూ పెట్టుబడికి ధనసేకరణ జరగడం చాలా అసాధ్యం. ప్రైవేటు రంగంలో కానివ్వండి, ప్రభుత్వ రంగంలో కానివ్వండి యిది నిజము. అందుకే మన లక్ష్యాలు చాలా కాలంగా అసాధ్యాలుగానే పరిణమిస్తునే వచ్చాయి. అయినా ఆశాభావం విడనాడకుండా ముందుచూపుతో సాగిపోతునే వున్నాం. కొంత వెను జూచుకుని యీ విషయాన్ని నెమరు వేసుకుంటే ప్రణాళికారచన మరింత ప్రయోజనకరంగా కొనసాగుతుంది. ప్రజలను మభ్యపెట్టి మరేవో వివరాలు వుగ్గడించడం అనుచితం, విజ్ఞుల ఎదుట అవివేకం.

15. ఉత్పత్తి చెయ్యడానికి నిర్ణయించబడిన వస్తుసముదాయపు స్వరూపస్వభావాలు మారడంవలన, ఉత్పాదక విధానాలు మారడంవలన ఏటేటా ఎక్కువ శ్రమపడి పొదుపుచేసిన మొత్తంలో తక్కువ ఫలం సిద్ధిస్తున్నదని చెప్పడం జరిగింది. ఆదే విధముగా ధరలు పెరగడం అనివార్యం అని తెలిసివున్నప్పుడు కూడా లక్ష్యాలనిర్ణయంలోగానీ వనరుల సేకరణలోగానీ యితరఅంచనాలలో అందుకు తగినఏర్పాట్లు చెయ్యలేక పోవడం ప్రణాళికావైఫల్యానికి త్రోవ తీసింది. ప్రణాళికా రచయితల పాండిత్య లోపమనీ చెప్పలేము, పాలనా నిర్వాహకుల నిజాయితీలేని తనమనీ అనలేము మొత్తంమీద ఎక్కువ జాగ్రత్త తీసుకోవలసిన అంశాలపట్ల వుపేక్ష జరిగింది. ఎక్కువ వుక్కు, శక్తి, సిమెంటు, అల్యూమినియము ఎరువులు వుంటే ఎక్కువ పంటలు పండుతవా? ఎప్పుడు ? ఇవన్నీ అయిన తర్వాత వచ్చే పంటలకోసం ఎదురు చూడటం మంచిదా? ముందే మరికాస్త కడుపునింపుకుని మిగిలిన వాటి సంగతి చూడటం మంచిదా ? అసలు మన పంటల లెక్కలు సరైనవేనా అని ఎవరన్నా అడిగితే అజ్ఞుడా అని తలపంకించే రోజులు కావని కొంతమంది పండితుల అభిప్రాయం. గోధుమ, వరి యితర ఆహార ధాన్యాల వుత్పత్తి అంచనాలు అసలు కంటె కొంచెం ఎక్కువ పాళంలోనే వున్నాయని తెలుసుకోడం కొంచెం కష్టంతో కూడిన పనే అయినా అసాధ్యం కాదు. మనకున్న గణాంక విధానాలను చూస్తే వ్యవసాయ రంగంలోని అంచనాలు అత్యంత స్వాభావికంగా తప్పు పోవడానికి అవకాశం వున్నది. ఎక్కువ ఆదాయం వస్తున్నప్పుడు ఎక్కువ వుత్పత్తి చెయ్యవలసిన అవసరం ఏమీలేదు. తక్కువ వుత్పత్తిలో వ్యక్తిగతమైన శ్రమ తగ్గుతుంది; పెట్టుబడి ఖర్చు తగ్గుతుంది అదాయానికి ఆదాయమూ వుంటుంది. అందువలన ధరలు పెంచినంతమాత్రాన పంటలు తప్పనిసరిగా ఎక్కువ పండిస్తారని అనుకోవడంకష్టం, పారిశ్రామికోత్పత్తి ఎక్కువగా జరుగుతుందని చెప్పడమూకష్టమే ఇవన్నీ తెరవెనుక మామూలుగానే మిగిలిపోకుండా ప్రజాబాహుళ్యం ముందుకు, చైతన్యపూరితులైన వివేకులముందుకుచర్చకురాగలిగినాడు కొంత మేలుజరగడానికి ఆస్కారం వున్నది.

16. ప్రణాళికా లక్ష్యాలు వగైరాలను గురించికాక ప్రణాళికా నిర్మాణాన్ని గురించి, ఆమలు జరపడానికి అనుసరించే విధానాలను గురించి అభిప్రాయ భేదాలుండవచ్చు. పన్నులరూపంలో ధనం సేకరించాలనీ అప్పుల రూపంలో సేకరించాలనీ, వేతనాలు వడ్డీలు వగైరాలు యిలా అలా వుండాలనీ అనుకోవచ్చు. విదేశాలనుంచీ దిగుమతులు చేసుకోవాలనీ దేశంలోపలనే వుత్పత్తి చేసుకోవాలనీ అని వాదించుకునేవారు వుండవచ్చు అదంతా సమస్యను గురించి వారి అవగాహనమీద ఆధారపడి వుంటుంది. ఈ అవగాహన వారి విద్య, అనుభవం, మేధస్సు ఇతర వ్యక్తిగతమైన సామాజికమైనశక్తులవలన ఏర్పడి కొన్ని మానవ సహజమైన పొరపాట్లవలన కూడా ప్రభావిత మవుతుంటుంది. అయితే, అభిప్రాయభేదానికి తావులేకుండా, తెలుసుకోకుండా వుండటానికి వీలులేకుండా ప్రణాళికాలక్ష్యసిద్ధి మీద దుష్ప్రభావం నెరపుతున్న కొన్ని అంశాలున్నాయి. ఇంత కాలం యింతమంది నాయకులు, విజ్ఞానులు, విద్యావంతులు యితరులు ఎలా విస్మరించారా అని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది అది వాతావరణము. వాతావరణంలోనిఒడిదుడుకులుమార్పుల వలన మన ఆర్థిక వ్యవస్థలోనూ సామాజిక జీవనంలోనూ ఒక లయ కనిపిస్తుంది. అది విశృంఖలమూ స్థిరమూ కానిది వాతావరణంయొక్క ప్రభావాన్ని ప్రణాళికా రచనలో ఏ విధంగా ఎందుకు పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి అనేది ప్రకృతం.

17. వసంతానికి మోసులెత్తే నవతా, మలయానిలపు తాకిడికి సొక్కిపోయే నీటి తరగలు, తొలిమొయిళ్ళ నడుమ తళుకారే మెరుపు తీగలు, మిన్నూమన్నూ ఏకంగా కురిసే జడివానలు, శరత్తు జగమంతా నింపే వెండి వెన్నెలలూ, మంచు తెరలమాటున నిస్తబ్ధంగా కుంచించుకునే శీతా

కాలమూ, కావ్యములలో వర్ణించబడినరీతి పాఠకులకు అపరిచితంకాదు. సంప్రదాయమూ, లాక్షణిక పరంపర యీనాటివికావు. ప్రకృతికి ప్రతిస్పందించే ప్రతి మానవుడికీ, రసగ్రహణ పారణతగల ప్రతి వ్యక్తికీ అనుభవైక వేద్యం. ఋతుక్రమం యొక్క లయ అనాదినుంచీ నిశ్చితంగా నియమబద్ధంగా వున్నది. ఈ విషయం విదితమే. మానవుడి ప్రాథమిక విజ్ఞానానికి అంకురార్పణ ప్రకృతి క్రమంతో ఆరంభమయిందన్న విషయం ఇప్పటికి అందుబాటులో వున్న తర్క సిద్ధాంత రీత్యా విప్రతిపత్తి రహితము.

18. వాతావరణంలో ఋతు లక్షణాలు ముఖ్యము. కొన్ని ప్రాంతాలలో ఋతువులు కుదించుకుని వుంటాయి విస్తరించుకుని వుంటాయి, కొన్నిచోట్ల కొన్ని ఋతువులు నామమాత్రంగానే వుంటాయి. భూసారం, పంటలతీరు ఆహారపు అలవాట్లు, జనసాంద్రత, భూమియొక్క యితరవాడకపు విధములు మొదలైన అంశాలు ఋతులక్షణాల తీవ్రత, విస్తరణలమీద ఆధారపడి వుంటాయి. ప్రతి సంవత్సరమూ ఋతుక్రమం దాదాపు ఒకే రీతిగా వుంటుందని కొంతవరకూ నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చు. అయితే కొన్ని సంవత్సరాలకొక పర్యాయం ఒక్కొక్క ఋతువుయొక్క తీవ్రత విస్తరణ మారుతూవుంటాయి. వడగాడ్పులు, వరదలు, చలిగాలులు మూడు సంవత్సరాలకో నాలుగు సంవత్సరాలకో ఒక పర్యాయం రావడం అనుభవం. అదే విధంగా అనేక దశాబ్దాల కాలంలో ఋతువుల తీరులో పరిగణించ దగిన మార్పు రావడం కొంతమంది ఎరికలోని విషయమేగాక వాతావరణ గణాంక వివరాలుకూడా కొంతవరకు పుష్టినిస్తున్న విషయం. ఇటీవల ఆధునిక సాధనాలు ప్రయోగించి వాతావరణాంశాలను కొలుస్తున్నాం. ఇదివరలో శారీరక మానసిక అనుభవపు స్థితిగతులను బట్టి కొన్ని స్థూల సూచికలద్వారా తెలుసుకునేవాళ్ళం.

19. అదిమవృత్తి వ్యవసాయం. ప్రకృతిమీద ఆధారపడి వున్నది. వెలుగు, ఉష్ణోగ్రత, గాలి, తేమ, దుమ్ము మొదలైన అంశాలు తగుమాత్రంలో వుండటమే కాక వ్యవసాయానికి నీటియొక్క అవసరం కొంతైనా వున్నది. బావులు, చెరువులు, నదులు, కాలువలు—ఎటువంటి నీటివసతి వున్నా అన్నీ చివరకు వర్షపాతం మీద ఆధారపడి వుండేవే. భూగర్భ జలసంపదకూడా వర్షపాతం ఎక్కువగా వున్న చోట్ల తక్కువ లోతునుంచీ ఎక్కువ మేరలో విస్తరించుకుని వుంటుందని తెలుస్తుంది. నదుల పారుదల ప్రాంతం, కాలువలు వర్షపాతం హెచ్చుగా వుండే చోట్లనే విస్తరించుకుని వున్నాయి. జనసాంద్రత నీటి వసతులున్న చోట అత్యధికంగా వున్నది. ఆనకట్టలు, ప్రాజక్టులు కట్టి నీటిని నిలవచెయ్యడం నేర్చుకున్నా ఒకటి రెండు సంవత్సరాలకైనా వర్షంమీద ఆధారపడక తప్పదు. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో కురిసేవర్షం యితర వాతావరణాంశాలను బట్టి అక్కడి పంటల తీరు, పరిమాణము నిర్ణయమవుతుంటాయి.

20 మనది ఎప్పుడో కాదు యిప్పుడుకూడా వ్యవసాయమే ప్రధాన ఉత్పాదనరంగంగా వున్న దేశం. మొత్తం జాతీయాదాయంలో 45 శాతం పైచిలుకు వ్యవసాయం నుంచే లభిస్తున్నది. ప్రణాళికారంభకాలంలో, 1951-52 లో, 55 శాతం వుండేది. క్రమేపీ కొంత తగ్గింది. 70 శాతంపైగా జనాభా వ్యవసాయం దాని ఉపాంగాలు ప్రధాన వృత్తిగా జీవిస్తున్నారు. పెట్టుబడికి వలసిన పొదుపు మొత్తంలో అత్యధికభాగం వ్యవసాయరంగంనుంచే ఏదో ఒక రూపంలో సంక్రమిస్తున్నది. వ్యవసాయరంగంలో వుత్పత్తి 1951-52 లో రు. 5320 కోట్ల రూపాయలనుంచీ 1979-80లో రు. 8800 కోట్లకు పెరిగింది (1960-61 ధరల ప్రకారం). 28 సంవత్సరాల వ్యవధిలో 75 శాతం కన్న కొంచెం ఎక్కువగామాత్రం పెరిగింది. చెప్పుకోదగ్గ విషయం కాదు. అయినా అంత కన్న ముఖ్యమైన విషయం యింకొకటున్నది. ఈ పెరుగుదల నిలకడగా లేదన్న విషయం స్పష్టం చేసుకోవలసిన అవసరం వున్నది. వ్యవసాయోత్పత్తిలోని ఎగుడు దిగుళ్ళు తెలుసుకోటానికి క్రింది పట్టికలోని వివరాలు తోడ్పడతాయి.

పట్టిక 2

ప్రణాళికా కాలంలో వ్యవసాయోత్పత్తి (1960-61 ధరలలో)

సంవత్సరము	ఉత్పత్తి	సంవత్సరము	ఉత్పత్తి
1950-51	5242	1963-64	7112
51-52	5316	64-65	7747
52-53	5492	65-66	6693
53-54	5940	1966-67	6675
54-55	5975	67-68	7791
1955 56	6028	68-69	7803
56-57	6273	69,70	8195
57-58	6050	1970-71	8793
58-59	6707	71-72	8643
59-60	6613	72-73	7900
1960-61	7010	73-74	8480
616-2	7079	74-75	8280
62-63	6709	.1975-76	9320
		76-77	8800
		77-78	9750
		78-79	9960
		1979-80	8775

1957-58, 1962-63, 1965-66, 1966-67, 1972-73, 1974-75, 1976-77 చివరకు 1979-80 సంవత్సరాలలో అంతకు క్రితం అందుకున్నస్థాయి కన్న వుత్పత్తి పడిపోయినట్లు తెలుస్తుంది. మొత్తం 30 సంవత్సరాలలోనూ 8 సంవత్సరాలు వ్యవసాయోత్పత్తి స్థాయి తరిగిపోయింది. అంటే సగటున 3-4 సంవత్సరాల కొకసారి వ్యవసాయోత్పత్తి క్షీణించక తప్పదు అని తెలుస్తుంది. ఇటీవలి కాలంలో సంవత్సరం విడిచి సంవత్సరం వ్యవసాయోత్పత్తి పడిపోయింది ఇదివరలో అయిదారు సంవత్సరాల కొకసారి మాత్రమే అలా జరిగింది. ఎందువలన? ఇది మన సాంకేతిక ప్రగతికి సూచన అనుకోవాలా, వ్యవసాయ రంగాన్ని నిర్లక్ష్యంచేసి పెట్టుబడిని యితరరంగాలలో కేంద్రీకరించడం వల్లనా? ఇంకేమైనా మనకు తెలియని మన అధీనంలోలేని కారణాలవల్లనా? ఈ ఎగుడు దిగుళ్ళు ఆహార పదార్థాల వుత్పత్తి విషయంలో ఎక్కువగా వుండటం గమనించ వలసిన విషయం. నూనెగింజలు, ప్రత్తి జనుము వంటి నారపదార్థాలు, కాఫీ, టీ, రబ్బరువంటి పంటల వుత్పత్తిలో ఎగుడుదిగుళ్లు అంతగా పరిగణించవలసిన స్థాయిలో లేవు. చెరకు, పొగాకు యితరాల వుత్పత్తికూడా స్థిరంగా ఎదుగుతూనే వున్నది. ఆహారధాన్యాల వినియోగం తలసరికి ఎదుగూ బొదుగూలేకుండా అలాగే నిల్చి వున్నది. కొద్దో గొప్పో ఎగుమతి దిగుమతులుకూడా జరుగుతున్నాయి. ఇతర వస్తువుల వినియోగమూ పెరుగుతున్నది, ఎగుమతులు కూడా జరుగుతున్నాయి. చపాతీలు, అన్నం బదులు కాఫీ తాగి సిగరెట్లు కాల్చుకునే కన్న అవి తిని, తర్వాత తాగడం జరిగితే మేలు అంటే ఎవరా వీరు అని పరిహాసించి చూసే వాళ్ళు కొందరున్నారు. ఇది అర్థశాస్త్రమా, సామాన్య పరిజ్ఞానమా- మన ఒత్తిడులా - ఏమిటి అనే ప్రశ్న రానక్కర లేదు.

21. వ్యవసాయోత్పత్తి చంక్రమణాల ప్రభావం ఇతర రంగాలకు కూడా వ్యాపిస్తుంది. ముఖ్యంగా పారిశ్రామికోత్పత్తిలో ముడిపదార్థాలుగా వినియుక్తం అయ్యే వస్తువుల వుత్పత్తిలో మార్పులు ఇందుకు దోహదం చేస్తాయి. పంచదార, వస్త్రాలు, అగ్గిపెట్టెలు, రంగులు, గోనెలు, సిగరెట్లు, యితర వస్తువుల వుత్పత్తి వ్యవసాయరంగంనుంచీ లభించే ముడిపదార్థాల వుత్పత్తిమీద ఆధారపడి వున్నది. మొత్తం పారిశ్రామికోత్పత్తిలో యిలాంటి వస్తువుల పరిమాణం 3 శాతంవరకూ వున్నది. అయితే యింతకు ముందు చెప్పినట్లు యీ రకపు ముడిపదార్థాల వుత్పత్తి చంక్రమణాల కన్న పరిమితంగావున్నాయి. కనుక పారిశ్రామికోత్పత్తిలో వచ్చే ఎగుడు దిగుళ్ళు ముడిపదార్థాల కొంతవలన కాదు; పారిశ్రామికరంగంలోనే వుండే యితర ఇబ్బందులవలన అని చెప్పుకోవాలి. అయితే సరఫరాలఅవసరాన్ని ముడిపదార్థాల కంటె గిరాకీ ఎక్కువగావుండే రీతిలో ఆయా పారిశ్రామిక రంగాలు విస్తరించిన మాట కొంతవరకు నిజం. మేలురకం ప్రత్తి దిగుమతి చేసుకుంటున్నాం, వంట నూనెలు దిగుమతి చేసుకుంటున్నాం, ముడి కాగితం వగైరాకూడా దిగుమతి చేసుకుంటున్నాం. కనుక దిగుమతి అయ్యే ఆవశ్యక ముడి పదార్థాల పరిమాణంలో ఒడిదుడుకులవలన, ఉత్పత్తి నిర్ణయాలు, సరుకునిల్వలు వంటి అంశాలవలన పారిశ్రామికోత్పత్తిలో ఎక్కువగా చైక్రికవైపరీత్యాలు సంభవిస్తున్నాయి. అయితే యితర రంగాలమీదకంటె వ్యావసాయికోత్పత్తి చక్రాలు మొత్తం జాతీయాదాయంమీద ఎక్కువ ప్రత్యక్ష ప్రభావం నెరపుతున్నాయి. ఉదాహరణకు వ్యవసాయోత్పత్తి 10శాతం పడిపోయిందనుకోండి, జాతీయాదాయంలో 5శాతంభాగంలో10శాతంతగ్గిందంటే,మొత్తంలో4.5 శాతం తగ్గిందని అర్థం. సాలుకు సగటున 5 శాతం జాతీయాదాయపు పెరుగుదల లక్ష్యంగా నిర్ణయించుకున్నప్పుడు వ్యవసాయోత్పత్తిలో 10 శాతం తరుగుదల వస్తే మొత్తం 5 శాతం పెరగడానికి బదులు 4.5 శాతం తరుగుతుంది. మన లక్ష్యాలు నెరవేరక పోవడానికి కారణం వ్యవసాయోత్పత్తి మార్పులలో వెతుక్కుంటే కనిపిస్తుంది. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు వ్యవసాయోత్పత్తి వాతావరణపు సహజలక్షణాల క్రమంమీద నిర్ణయించబడుతుంది. వ్యావసాయిక చక్రాల లోని పల్లపులవలన మొత్తం జాతీయాదాయం 1957-58, 1965-67, ఇటీవలి 1979-80లలో మొక్కపోయింది. మిగిలిన సంవత్సరాలలో (20వ పేరాలో యిచ్చిన వివరములు) వ్యవసాయంలో వచ్చిన లోటు యితరరంగాల పెరుగుదల వలన భర్తీ అయింది కనుక మొత్తం ఆదాయం యధాతథంగానో కొద్దోగొప్పో ఎదుగుదలతోనో సాగిపోయింది.

22. పంటల వుత్పత్తిలో హెచ్చుతగ్గులెందువలన వస్తున్నాయి గిరాకీ బట్టి లాభాన్ని బట్టి ఒక్కొక్క సంవత్సరం ఒక పంట హెచ్చు మాత్రం భూమిలోనూ మరొక పంట తక్కువ భూమిలోనూ సాగుబడికి రావచ్చు. కొంత భూసారంలో లోటుపాట్లవలన తగిన నేలకు తగిన పంట వెన్ను

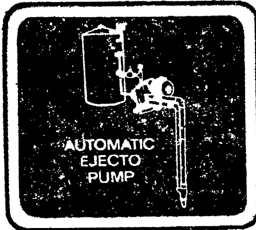
కోవడంవలన కూడా కావచ్చు. కానీ మొత్తం సాగుబడిలో వున్న భూమిమేర విస్తరిస్తున్నప్పుడు, అన్నిరకాల పంటలు పత్పత్తి కలిసి తరుచుగా తగ్గుతుండటం ఎందువలన? వ్యవసాయోత్పత్తి భూమితీరు, విత్తులు, ఎరువులు, శ్రమ అన్నింటికి మించి తగిన సమయంలో కృషి మొదలైన అనేకాంశాల సమీకృత ప్రయత్నఫలం ఇవన్నీవున్నా ప్రకృతి అనుకూలించకపోతే అంతా వ్యర్థమే. వాతావరణానికి తగిన పంటను తగిన సమయంలో ఎన్నుకోకుంటే అది రైతు లోపం. అంతా అయి వాతావరణంలో విపరీతమైనమార్పులు సంభవిస్తే అది అతని అధీనంలోలేని విషయం. ప్రతి ఋతువుకూ సహజమైన వాతావరణలక్షణాలలో అప్పుడప్పుడూ వైపరీత్యం పొడసూపటం కద్దు. వేసవి ఎండలు ఎక్కువ వుష్ణోగ్రత స్థాయినందుకోవచ్చు. వర్షాకాలంలో ఎరదలూ రావచ్చు, వర్షాభావం వుండవచ్చు. అంటే ప్రతి ఋతువు యొక్క ముఖ్య వాతావరణాంశానికి ఒక సహజ స్థితి వుంటుంది. ఆ సహజ స్థితిలోకూడా ఎగుడుదిగుళ్ళు వస్తే అనుకూల వాతావరణం క్రింద పరిగణించాలి. ప్రాంతీయ విభేదాలనుకూడా మనం జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే యీవిషయం స్పష్టమవుతుంది. ఢిల్లీ పరిసర ప్రాంతాలలో చలికాలం కనిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత రెండు లేక యింకా తక్కువకు పడిపోతుంది. అదే కోస్తా ఆంధ్ర తమిళనాడు ప్రాంతాలలో 10 డిగ్రీలదాకా వుండవచ్చు, చిరపుంజి ప్రాంతంలో సగటున 3000 సెం. మీ. వర్షం పడితే ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 1025 సెం.మీ మించదు. గాలి తీవ్రత, తేమ, వెలుతురు, రోజులో వెలుతురుగల సమయపునిడివి యిలాంటి వాతావరణ అంశాలలో ఋతుభేదాలుతోబాటు ప్రాంతీయ భేదాలుకూడా అధికంగా గోచరిస్తాయి.

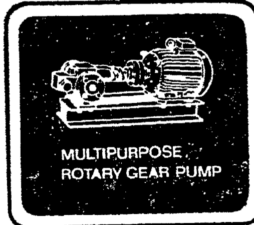
3. వాతావరణం మన వ్యవసాయ కార్యక్రమంమీద ప్రభావం నెరపుతున్నప్పుడు దానిని ఏ విధంగా కొలుస్తాం, అవసరమైన ప్రజావర్గాలకు కొలతల సమాచారం ఏ రూపంలో అందిస్తాం అనేవి ముఖ్యమైన ప్రశ్నలు. వాతావరణం పైన చెప్పినట్లు అనేక అంశాల సముదాయం. అందులో ఏ ఒక్క అంశమూ వాతావరణస్థితిని సమగ్రంగా నిర్దేశింపజాలదు. అయితే యీ అంశాలమధ్య ఒక సమన్వయి స్థితి గోచరిస్తుంది. చలికాలంలో వెలుతురు సమయపునిడివి. కనిష్ట, గరిష్ట ఉష్ణోగ్రతలు గాలితీవ్రతలమధ్య ఒకనిశ్చిత సంబంధం చూడవచ్చు. వాటిని విడివిడిగా కొల్చి పలురోజుల గణాంకములను కూర్చిచూస్తేవచ్చే "correlation coefficient" పరిగణనీయంగా వుంటుంది. వేసవిలో రోజునిడివి, అత్యధిక అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రతలమధ్య యిలాంటి సంబంధం చూడవచ్చు. వర్షఋతువులో వర్షపాతము, గాలిలో తేమ, వెలుగు సమయాల మధ్య తప్పనిసరిగా గణాంక సంబంధమైన correlation coefficientహెచ్చుగా వుంటుంది. ఇంతే కాదు ఇంకొంచెం ఆసక్తికరమైన అంశాలువున్నాయి. వేసవిలో వుష్ణోగ్రత సగటుస్థాయికి, వర్షాకాలంలో పడేవానల స్థితికి సంబంధం వుంటుంది. వానల సగటు పరిమాణానికి చలికాలపు చలికి సంబంధం వుంటుంది. మళ్ళీ చలి తర్వాత వచ్చే వేడికి సంబంధం చూడవచ్చు. ఇదంతా ఒక విచిత్రమైన ఋతు చక్రాలకు వార్షిక చక్రాలకు ఆధారభూతమైన ప్రవృత్తియు అంతేకాక ఒకే తాపమాన స్థితిలో వున్న భిన్న ప్రాంతాలమధ్య, వర్షమాపక రేఖలలోవున్న ప్రాంతాల మధ్య యిటువంటి సంబంధం చూడవచ్చు. కొన్ని అంశాలు ఒకే దోరణిలోనూ మరికొన్ని విరుద్ధ దోరణులలోనూ ప్రవర్తిస్తుంటాయి (వీటిని పాజిటివ్, నెగిటివ్ రిలేషన్‌షిప్ అంటారు. దేశంలోని భిన్న భిన్న వాతావరణ కేంద్ర ప్రాంతాలలో 13 అంశాలకు చెందిన అత్యల్ప అత్యధిక స్థాయి గణాంకాలను సేకరించి ప్రభుత్వం వాతావరణం పట్టికలు ప్రచురించింది. (అయితే వాటి మధ్య అన్వయపు సూచికలు అంచనాలుగానీ,విశ్లేషణ గానీ యీ వ్యాసరచయిత దృష్టికి ఇంకనూ రాలేదు.) వాటినిబట్టి తెలుస్తున్న దేమిటంటే ఎక్కడైనా ఏ ఋతువులో నైనా ఒక్క ప్రముఖ వాతావరణాంశం యొక్క కొలతను మొత్తం వాతావరణానికి స్థూలసూచికగా వాడటం సబబు గానే వుంటుంది. మిగిలిన అంశాలు దానిలో మార్పులకు నిమమిత సంబంధపు పరిమితిలో అనువర్తిస్తుంటవి గనుక ఎక్కువ బాధలేదు. పైపెచ్చు, వ్యవసాయోత్పత్తిలో చక్రీయ భ్రమణాలను విశ్లేషించేటప్పుడు ముఖ్యంగా కావల్సింది వర్షపాతంయొక్క స్థాయి. సారవా దాళవా పంటలు ఖరీఫ్, రబీ పంటలనికూడా అంటారు) యొక్కనాట్లు ఎల్పు కకోతల సమయాలు-వాటికీ ఋతువుల మార్పుకూ గల సంబంధమూ తెలిసినదే. వర్షపాతానికీ జలాశయాలలో నీటి చేరువకూ, నీటి సరఫరాకు పంటల స్థాయికి సంబంధం తెలిసినదే. నేలతీరు, విస్తారము పంటను బట్టి కావల్సిన నీటి

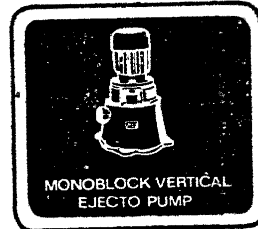
P. E. C. PUMPS

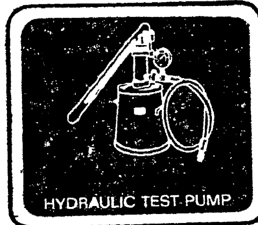

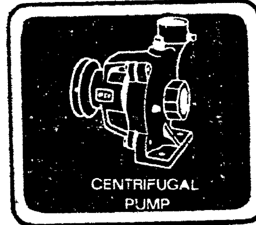
Offers a wide range of Pumps for Domestic Rural water Supply and Industrial uses

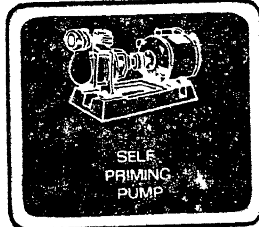

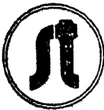

Due to (scarcity of water above) more drawing of water subsoil water column has gone below ground level beyond 20 ft Suction Capacity of Centrifugal Pump Hence necessity to go in for some type of Deep Well Pump has become inevitable Out of Deep Well Pumps, Ejecto Pumps are of Trouble free operation as there are no concealed moving parts Expenditure on Wear and Tear of parts is negligible Hence Deep well Ejecto Pumps are advantageously been used

SOLE DISTRIBUTORS FOR SOUTH INDIA AND ORISSA
SUPER TRADERS
OPP, CENTRAL BLOOD BANK NARAYANAGUDA
HYDERABAD - 500 029 PHONE 53545

Manufacturers
THE PUMP ENGINEERING CO.
C-39 GIDE, ODHAV AHMEDABAD - PHONE 88157

Sold & Serviced in South India and Orissa State by

Super Traders
Opposite Blood Bank,
Narayanguda, HYDERABAD-500 029

Pumps & Allied Trade
Near Diamond Park,
Dwarakanagar, VISAKHAPATNA

మీరు సంపాదించేదంతా మీ ధనం కాదు!

మీరు పొదుపు చేసేదే మీ ధనం !

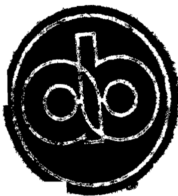
ఆ పొదుపు ధనాన్ని పెంచి మీ జీవితం సుఖమయం
చేసేందుకు ఆంధ్రా బ్యాంక్ అనేక పథకాలు చేపట్టింది.
భవిష్యత్తును భద్రపరచే ఆ పథకాలు అన్నివర్గాల వారికి
అందుబాటులో వున్నాయి.

కిడ్డీ బ్యాంక్	–	బాలలకు పొదుపు నేర్పడం కోసం
కల్పతరువు	–	మీ భవిష్యత్ అవసరాల కోసం
కర్షక సహాయ	–	రైతు సోదరుల సంక్షేమం కోసం
గృహకల్ప	–	మీకంటూ ఒక ఇంటి కోసం
సంరక్ష	–	వృద్ధాప్యంలో రక్షణ కోసం
సంక్షేమ	–	ప్రమాదల వల్ల రక్షణ కోసం
మహిళా సంక్షేమ	–	వనితలకు భవిష్యత్తులో భద్రతకోసం
ఆంధ్రా బ్యాంకార్డ్	–	మీ అవసరాలకు తోడ్పడే కార్డ్
ట్రావెలర్స్ చెక్స్	–	పౌండ్లు, డాలర్లలో మీ సొమ్ముకు భద్రత, సౌకర్యం కల్పించే చెక్

ఇంకా ఎన్నెన్నో పథకాలు.........

ప్రజావసరాలకై పాటుపడేదే–ఆంధ్రా బ్యాంక్

ఉగాది శుభాకాంక్షలతో

ఆంధ్రా బ్యాంక్

(భారత ప్రభుత్వ సంస్థ)

కేంద్ర కార్యాలయం :: సుల్తాన్‌బజార్

హైదరాబాద్-500 001. (ఆం. ప్ర.)

ప్రమాణము నిర్ణయమవుతుంది. అయితే నీరు వాడినకొద్దీ పంట పెరగదు అలా చెప్తే, ఎవరికి తెలియదు అనుకోవచ్చు అనుభవజ్ఞులు. అలాటి అనుభవజ్ఞులు ఎక్కువున్నకొద్దీ గణాంకాలు, కంప్యూటర్లు, ఫలితాలు విశ్లేషణ అనవసరమే అవుతాయేమో అట్లాగే నీరు తరిగిన కొద్దీ పంట తరిగి పోతూ వుంటుంది అన్ని అంశాలు అనువుగా వున్నప్పుడు ఎక్కువ వర్షపాతం తక్కువ వర్షపాతం రెండూ పంటను అత్యధికస్థాయినుంచీ దించివేస్తాయి. వరదలూ కరువులూ, ఒకవైపు వర్షాభావం కాటకం, మరొకవైపు మన వ్యవసాయానికి తప్పనిసరి దుష్ప్రభావం యాభైయేళ్ల సంగతి తెలుసు.

24. వర్షపాతాన్ని గురించిన గణాంకవివరాలు పందొమ్మిదవ శతాబ్దపు ఆదినుంచీ లభ్యమవుతున్నాయి. ఇవి ముఖ్యంగా బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ ప్రాంతాలకు సంబంధించినవి ఈ శతాబ్దపు మొదటి భాగం నుంచీ దేశంలోని అనేక ప్రాంతాలనుంచీ వివరాలు లభ్యం కాసాగాయి. సం. 1901 నుంచీ 1950 వరకూ దేశం మొత్తంలోని కేంద్రాలను సేకరించిన సమాచారం నెలవారీగా సాలు వారీగా కేంద్ర మెటీరియోలాజికల్ శాఖ వారు; 1961-62 ఒక గ్రంథాన్ని Monthly and Annual Normals of Rainfall and Rainy Days, 1901-50" అనే పేరుతో ప్రకటించారు. "నార్మల్" వర్షపాతం అనేది కేవలం అనేక సమయాల సగటుస్థాయి అని నిర్ణయించారు. పంటలకుగానీ యితర వుపయోగాలకుగానీ "నార్మల్" వర్షపాతానికి స్థూలస్థాయిలో సంబంధం వుండడానికి అవకాశం లేదు. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో 'నార్మల్" ఒక్కొక్కరకంగా వుంటుంది. అదే విధంగా హెచ్చుపంట పండటానికి ఎంత వర్షపాతం కావాలి అనేది పంటమీద, ప్రాంతంమీద, యితర విషయాలమీద ఆధారపడి వుంటుంది. పంటలేగాక వాతావరణం మన జీవితంలోని అనేకకార్యక్రమాలమీద ప్రభావం నెరపుతుంది. విమానయానానికి, శారీరికోల్లాసానికి, సముద్రయానానికి, యింకా అనేకఉపయోగాలకు కావలసిన "నార్మల్" లేక "ఆప్టిమమ్" స్థాయివేరుగా వుంటుంది. నేడు దేశంలో 550 వాతావరణ పరిశోధనా కేంద్రాలు, కేంద్ర వర్షమాపక స్టేషన్లూ వున్నాయి. 3000 పైగా రాష్ట్రప్రభుత్వాల ఆధీనంలోని వర్షమాపక కేంద్రాలున్నాయి. అయితే దేశంలో వివిధ ప్రాంతాలలోని వర్షపాతాన్ని ఎన్ని విధాలుగా వర్గీకరించవచ్చు అనే విషయంలో స్పష్టంగా సమాధానానికి రావడం కష్టము. అనేక పరిశోధనా సంఘాలుడిపార్టుమెంట్లు కమిషన్లు, వ్యక్తులు, రకరకాలుగా వర్గీకరించారు. ఒక విధమైన స్థూలవర్గీకరణ యీ క్రింద యివ్వబడింది.

పట్టిక - 3

వర్షపాత ప్రాంతాలు - సగటు వార్షిక వర్షస్థాయి

అరుణాచల్ ప్రదేశ్	3858
కోస్తా కర్ణాటక	3170
	2858
హిమాలయ ఉప ప్రాంత పశ్చిమబెంగాలు	2797
కేరళ	2670
దక్షిణ అస్సాం	2523
ఉత్తర అస్సాం	2430
గోవా కొంకణ తీరము	2202
హిమాచల్ప్రదేశ్	1841
ఉత్తరప్రదేశ్ పశ్చిమ పర్వత ప్రాంతం	1769
లక్షద్వీపములు	1612
ఒరిస్సా	1478
గంగాప్రాంతపు పశ్చిమబెంగాలు	1461
తూర్పు మధ్యప్రదేశ్	1401
బీహారు పీఠభూమి	1357
బీహారు మైదానం	1269
తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్	1077
పశ్చిమ మధ్యప్రదేశ్	1075
పశ్చిమ ఉత్తరప్రదేశ్	1062
విదర్భ	1060
కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్	1017
తమిళనాడు, పాండిచ్చేరి	1013
తెలంగాణా	903
గుజరాత్	842
మరఠ్వాడా	797
ఉత్తర అంతర్ కర్ణాటక	760
హర్యానా	756
దక్షిణ అంతర్ కర్ణాటక	740
మహరాష్ట్ర	707
పంజాబు	696

[illegible]	620
తూర్పు రాజస్థాన్	668
రాయలసీమ	672
జమ్ము కాశ్మీరు	533
కచ్ సౌరాష్ట్ర	465
పశ్చిమ రాజస్థాన్	319

[సంవత్సరంలో "నార్మల్" వర్షమానం సగటున 50 సెం.మీ. దాటిన ప్రాంతాలను, 750 సెం.మీ.–1150 సెం.మీ. మధ్య ప్రాంతాలను, 750 సెం.మీ. ప్రాంతాలను విభజించడం జరిగింది. దీనివివరాలను నేషనల్ కమీషన్ ఆన్ అగ్రికల్చర్ వారి రిపోర్టులోనూ ఇండియన్ క్రాప్ కాలెండర్ (సంవత్సరాది సంచిక) లోనూ ముఖ్యంగా చూడవచ్చు. వర్షపాతం ప్రాంతీయ భేదాల పరామర్శ రెయిన్‌ఫాల్ ఇన్ ఇండియా అన్న రిజర్వుబ్యాంకు ఆఫ్ యిండియా వారి ప్రచురణలోనూ చూడవచ్చు. ఇండియన్ మెటిరియోలాజికల్ డిపార్టుమెంట్, పూనావారి ప్రచురణలుకూడా అనేకం వున్నాయి] వర్షపాతం కొలిచే పద్ధతులలోనూ, వర్షపు తీరు తెన్నులను నిర్ధారించే విధానాలలోనూ అనేక మార్పులు వచ్చాయి. విశ్లేషణ విధానాలలో ఆధునికతతోబాటు ప్రాథమిక గణాంక వివరాల సేకరణలో వీలైనంత వరకు పొల్లు పోకుండా వుండేటట్లు చూడటం కూడా అవసరం. సంవత్సరపు సగటు విలువలు 3–4 సంవత్సరాల కొకసారి పల్లపు హెచ్చుతులకు మారుతూ వుంటాయనీ (వరదలు, కాటకాలవలన) మొత్తం మీద దీర్ఘకాలంమీద సగటు స్థాయికి సూచికలుగానే వుంటాయని చెప్పుకున్నాం. అయితే వర్షపాతం 90–100 సంవత్సరాల కొకసారి విస్తృతమైన చక్రభ్రమణానికి లోనవుతుంటుందని కొలాబా (బొంబాయి), త్రివేంద్రం (కేరళ) కేంద్రాలలో గత శతాబ్దకాలపు వర్షపాత వివరాలను పరిశీలించిన కొన్ని పరిశోధనలు తెలుపుతున్నాయి అంటే 40–50 సంవత్సరాల తర్వాత వర్షపుస్థాయి అత్యున్నతస్థాయికి చేరుకుని తిరిగి అదే వ్యవధిలో పూర్వస్థాయికి రావడం జరుగుతున్నదని తెలుస్తున్నది. కొన్ని చోట్ల యీ భ్రమణ సమయం వేరుగా వుండవచ్చు.

27. ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంబంధించినంత వరకూ దేశం మొత్తానికి ఒక వర్షపాతపు సూచికను అనువైన పద్ధతిలో తయారుచేసి ప్రణాళికా కాలపు ప్రగతిరేట్ల ఎగుళ్ళు దిగుళ్ళతో పోల్చి చూడటం జరిగింది ఒక పరిశోధనలో. ★ జాతీయాదాయపు పెరుగుదలరేటు పెట్టుబడిస్థాయిమీద ఆధారపడివుంటుంది అనేది శాస్త్ర సమ్మతమైన విషయం. జాతీయాదాయంలో ఎంత ఎక్కువ భాగం పెట్టుబడికి కేటాయిస్తే పెరుగుదలరేట్లు అంత హెచ్చుగా వుంటాయని యింతకు పూర్వం చెప్పుకున్నాం అయితే 24 శాతం జాతీయాదాయం సాలుకు పెట్టుబడి మొత్తం క్రింద కేటాయిస్తూ కూడా మనసగటు సాలు పెరుగుదలరేటు మూడున్నర శాతం మించి లేకుండటానికి కారణమేమిటి అనే విషయాన్ని విశ్లేషిస్తున్నప్పుడు వాతావరణ ప్రభావం ఒక ప్రముఖ పిస్మృతాంశం అని తెలుసుకోడం జరిగింది అందుచేత సహజ వర్షపాతపు స్థితిలోని ఒడిదుడుకులను, పెట్టుబడి శాతాన్ని కలిపి మన ప్రగతిని పరామర్శించి చూస్తే యీకింది విషయాలు తెల్లమయ్యాయి. పెట్టుబడిశాతం స్థిరముగా వుంచినప్పటికీ, అధిక వర్షపాతం వలన, అల్పవర్షపాతం వలన పెరుగుదలరేటు తరిగి పోతున్నది. అయితే ఒకపాయింటు అధికవర్షానికి ఒకపాయింటు తక్కువ వర్షపాతానికి కలిగే ప్రభావం ఒకటిగా వుండదు. సాధారణంగా అధిక వర్షపాతాన్ని అనుకూలంగా మలుచుకోడానికి అవకాశం వున్నది. భూసారము పంటల విషయంలో కూడా కావలసిన పాళంకంటె వర్షం ఎక్కువైనా తట్టుకునే శక్తి ఎక్కువగా వుంటుంది. తక్కువ వర్షపాతం వలన నష్టం త్వరలోనే సంభవిస్తూ వుంటుంది. కాబట్టి తేలేదేమిటంటే వరదలూ, వానలు ఎక్కువకావడంవలన జరిగే నష్టం కన్న అదేమాత్రపు మోతాదులో సహజ స్థాయినుంచీ వర్షపాతం తగ్గిపోతే జరిగేనష్టం చాలా ఎక్కువ. ఒక్కొక్క స్థాయిని మించినా తరిగినా, జాతీయాదాయంలో ఎంత ఎక్కువ శాతం పెట్టుబడికి వినియోగించినా ప్రగతిరేటు శూన్యమే అవుతుంది.

28. మన ఆర్థిక ప్రణాళికాలక్ష్యాల నిర్ణయంలోనూ, విధానాల స్వీకరణలోనూ ప్రాకృతిశక్తులలో వచ్చే మార్పుల ప్రభావాన్ని పరిగణింపడం ఎంత అవసరమో తెలుస్తుంది. దురదృష్టవశాత్తు యింతవరకూ మన ప్రణాళికల తయారీలో ఇందులకు ఎటువంటి ఏర్పాటూ చెయ్యబడలేదు లక్ష్యాలు నిర్ణయించడమూ విఫలంగావడమూ తప్పనిసరిఅవుతున్నది.

★ "ఇన్‌వెస్ట్‌మెంట్ గ్రోత్ ఎండ్ వెదర్ ఫ్లక్చువేషన్స్ ఇన్ ఇండియా" అన్న పేరుతో వ్యాసరచయిత తయారు చేసిన పరిశోధనాపత్రం త్వరలోనే ప్రచురితం కాబోతున్నది.

ఈ పరిస్థితిని నివారించి వాతావరణ ప్రభావాన్ని కూడా ప్రణాళికా రచనలో ఒక అంశంగా చేర్చాలంటే రెండు ముఖ్యమైన ప్రాథమిక ఆవశ్యకతలను పూర్తిచెయ్యాలి. ఒకటి ప్రకృతి శక్తుల విజృంభణ, స్థలకాలాల పంటలకు, పశువులకూ, నివాసాలకూ, రవాణా, ఉత్పత్తి సాధనాలకు కలిగే నష్టాన్ని గురించి సరిగా లెక్కవేసే విధానాలను తయారు చెయ్యడం. రెండవది వర్షపాతాన్ని గురించి సకాలంలో వీలైనంత స్పష్టమైన సమాచారం అందించడానికి తక్కువ ఖర్చుతో తగిన ఏర్పాట్లు చెయ్యడం. వరదల, ఎండలు, జడి గాల్పుల వల్ల ప్రతి సంవత్సరమూ కలిగే నష్టం అనేక వందల కోట్ల రూపాయలలో వుంటుందని స్థూలమైన మదింపు. అయినా, వాటిని తట్టుకోడానికి తగిన ఏర్పాట్లు లేకుండా సంక్షేమ కార్యక్రమాల కిందనే కోట్ల రూపాయల ఖర్చు అవుతున్నది. కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వర్షాలను గురించి వివరాలను ప్రకటించడం కూడా కొంత విచిత్రమైన పరిస్థితిలోనే వున్నది. సాధారణంగా ఋతుపవనాల ప్రారంభానికి మూడు వారాలు రెండు వారాల కన్న ఎక్కువ వ్యవధిలో వాటి తేదీని గురించి స్థూలమైన అంచనాలు కూడా ప్రకటితం కావడం లేదు. పూర్వ సంవత్సరాల గణాంక వివరాలను సరిగా విశ్లేషించి ఋతు, వార్షిక దీర్ఘ చక్రీయ క్రమాలను నిర్ణయించి వర్తమాన సంవత్సరంపు వర్షపాతపు స్థితిగతులను కొద్దిపాటి పొరపాట్లకు మాత్రమే అవకాశం యిస్తూ అంచనా వెయ్యడం రెండు మూడు నెలల ముందే జరగవచ్చు. రైతులు ఆలోచించుకుని పంటల నిర్ణయం వనరుల సేకరణ, యితర వ్యవసాయపు పనులకు తగిన వ్యవధి లభిస్తుంది. వర్తమాన వివరాలను సాంకేతికంగా సేకరించి విశ్లేషించి ప్రకటించడం ఎలాగూ ఋతువుల మార్పులకు సమీపంలోనే జరక్క తప్పదు. ఈ రెండు విధానాల ద్వారా తగిన సమయంలో వాతావరణంతో పని కలిగే ప్రతివానికి సమాచారం అందింపజెయ్యడం మన ప్రణాళికల సాఫల్యానికి చాలా అవసరం.

27. వాతావరణ స్వభావాలను గురించి అనుకోకుండానూ పెద్ద పెట్టున వచ్చే మార్పులను గురించి ప్రపంచవ్యాప్తంగా పరిశోధనలు సాగుతున్నాయి. జెనీవాలోని వరల్డ్ మెటిరియోలాజికల్ ఆర్గనైజేషన్ ఆధ్వర్యాన, విడివిడిగా ప్రభుత్వాలమధ్య సహకారంతోనూ, యీ పరిశోధనా కార్యక్రమాలు కొనసాగుతున్నాయి. 1967 లో ఒక గ్లోబల్ అట్మాస్ఫియర్ రిసర్చి ప్రోగ్రామ్ ప్రారంభించబడింది. దీనిలో ఒక భాగంగా

ఫ్రెంచి నార్వేజియన్, రష్యన్, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాల సహకారంతో మాన్‌సూన్ ఎక్స్‌పెరిమెంట్ (II) జనవరి-మే 1979 లో బంగాళాఖాతం అరేబియా సముద్రాలలో జరుపబడింది భారత ఉపఖండం ప్రాంతంలోని ఋతుపవనాల ఆవిర్భావము, దిశలు, ఒత్తిడి, వర్షపాతము మొదలైన విషయాలను సాకల్యంగా పరిశీలించేందుకు జరిగినఏర్పాటు యిది. విదేశ సహకారంతో కొనసాగింపబడిన యీ భారీ ప్రయోగం ఎంతవరకూ ఫలితాలనిచ్చిందో చెప్పడం కష్టం. గణాంక వివరములను విశ్లేషించి ప్రకటించడంకూడా జరిగింది. అంతకు పూర్వం 1962-5 లోనూ 1973 లోనూ 1977 లోనూ మనదేశాన్ని పర్యవేక్షించి వున్న మహాసముద్రాలను గురించి విశేషంగా తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి. 1963-65 లోని ఇంటర్నేషనల్ ఇండియన్ రిసర్చ్ ఎక్స్‌పెడిషన్ కార్యక్రమం కొద్దిపాటి వనరులతో దీర్ఘకాలం కొనసాగింది. చెప్పుకోదగిన ఫలితాల నిచ్చింది. 1973 లో రష్యన్ల సహకారంతో మాన్‌సూన్ ఎక్స్‌పెరిమెంట్ (I) జరుపబడింది. వాతావరణ పరిశోధనలకు ప్రగతిచెందిన దేశాలు ఎంతో ప్రాముఖ్యమిస్తున్నాయి. రోదసీయానం, నౌకరవాణాలు, విమానయానం, యుద్ధ తంత్రం రీత్యా ఎంతో కీలకమైన వివరాలు లభ్యమయ్యే ప్రయోగాలు జరుపబడ్డాయి. సాధారణంగా ఆదేశాలు యితరదేశాల పొత్తు లేకుండానే యిటువంటి కార్యక్రమాలు చేబడుతుంటాయి ప్రత్యక్ష ఆర్థిక ప్రయోజనాల కన్న యితర వుపయోగాలు వాతావరణ పరిశోధనల వల్ల ఎక్కువగా సిద్ధిస్తున్నాయి.

23. అయితే యీ పరిశోధనల వలన ప్రకృతిని గురించి అవగాహన పెరిగినప్పటికీ అవాంతరాలను నివారించడంలో మానవుని కృషి సఫలం కాలేదనే చెప్పాలి. హరికేన్లు, తుఫాన్లు, టోర్నడోలు, విరివిగా తరుచుగా సంభవిస్తునే వున్నాయి, నష్టం కలుగజేస్తునే వున్నాయి. అవగాహన పెరిగిన తర్వాత రెండవ ఎత్తు ప్రకృతిని నిబద్ధం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించడం. ప్రకృతిమార్పులు సహజమైనవి. ప్రజల ఆచార వ్యవహారాలు అలవాట్లు ఆర్థిక స్వరూపం అన్నీ ప్రకృతి లక్షణాలను ప్రయత్న పూర్వకంగా మార్చాలని అనుకోవడం అవివేకం. వాతావరణ పరిశోధనల వలన లభ్యమయిన జ్ఞానం పూర్తిగా ప్రజల సంక్షేమానికే వినియోగింపబడుతున్నదని చెప్పడానికి వీలులేదు. యుద్ధాలలో, సముద్రపు గ్లేజర్లను కలిగించి తుఫాను భీభత్సాలు సృష్టించడానికి, రోదసిలో ఓజోన్ పొరల మధ్య రంధ్రాలు చేసి భూమిమీద అగ్ని గుండాలు సృష్టించడానికి, టోర్నడోల వంటి భీభత్సాలను నియంత్రించగా అనేకమైన ప్రమాదాలను సృష్టించడానికి, ఇంకా ఏవి విధములుగా ప్రకృతిని మానవ వినాశనానికి వాడుకోవచ్చునో ఇప్పుడిప్పుడే సాధారణ ప్రజానీకానికి కూడా తెలియవస్తున్నవి. ఎక్కువగా వాతావరణ పరిశోధనా ఫలితాలు రక్షణ వ్యవస్థలకు వినియుక్తం అవుతున్నాయి. రక్షణ ఒడంబడికలు, ప్రచ్ఛన్న యుద్ధాలు వాతావరణాన్ని గురించిన సమగ్ర పరిజ్ఞానానికి అవసరమైన కృషికి వనరుల కేటాయింపుకూ దోహదం చేస్తున్నాయి. ప్రపంచ ఆహార పరిస్థితులు సక్రమంగా లేవని రాబోయే కొన్ని సంవత్సరములలో మరింత తీవ్రమైన కాటకముల నెదుర్కోవలసి వస్తుందని హెచ్చరికలు వెల్లువెత్తుతున్నాయి. ఎందువలన ప్రాథమిక అవసరముల విషయంలో కూడా మన ప్రయత్నం మన విజ్ఞానము కొరవడుతున్నాయి?ఒక విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. వాతావరణంలో వచ్చే ఆకస్మాత్‌తక్షణ పరివర్తనలను నివారించడం యిప్పటి వరకే కాదు వచ్చే కొన్ని దశాబ్దాలవరకూ అసాధ్యం అన్న విషయం అంగీకరించక తప్పదు. అటువంటి సంఘటనలను వాటి ప్రభావాలను విశ్లేషించి వాటిని ఏ విధంగా మానవ ప్రయత్నంతో సృష్టించవచ్చును అనే విషయం మీద విపరీతమైన స్థాయిలో ప్రయోగాలు జరుగుతున్నాయి. అందువలన, ఎప్పటికైనా ముమ్మందు రాకుండా ప్రకృతి నరకట్టడానికి కావలసిన విజ్ఞానం లభ్యమయ్యే అవకాశం వున్నదా? లేకుంటే వాతావరణ ప్రయోగాలు మానవ వినాశనానికి మరొక యుద్ధ తంత్ర విజ్ఞానానికి మాత్రమేనా? అనే అనుమానం రాక తప్పదు. నియంత్రిత వాతావరణ పరిస్థితులలో పంటలను పండించడానికి కొన్ని ప్రయోగాలు జరిగాయి. ప్రయోగాల స్థాయిని దాటి వుత్పత్తి విధానాలుగా కూడా అనుసరింపబడినట్లు తెలుస్తుంది. వెలుతురు, తేమ, వర్షపాతం లేక యితర విధములుగా నీటి సంఘరాలను నిర్ణీతమైన స్థాయికి నియమబద్ధంచేసి కూరలు, పండ్లు పండించడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి. పెద్దపెట్టున యిటువంటి పద్ధతులు అనుసరించడానికి అవసరమూలేదు, అవకాశమూలేదు. ప్రతి ప్రాంతంలోనూవ్యవసాయకార్యక్రమం అక్కడిసహజపరిస్థితులనుబట్టినిర్ణయింపబడివుంటుంది ఎప్పుడో అరుదుగాతటస్థించే వికృతమైన మార్పుల ప్రభావం నిరోధించడానికి గాని, సహజ స్థితిగతులకు అనువుగాని ఆర్థిక కార్యక్రమాలు తలపెట్టడం గానీ ఊహాతీతమైన వ్యయప్రయాసలతో కూడిన పని. ఏటువంటి ఆర్థిక వ్యవస్థకైనా తలపెట్టలేని భారం. అయితే ఆటు

వంటి మార్పులను గురించిన సక్రమ సమాచారం ముందుగానే లభ్యమైతే కొన్ని రకాల నష్టాన్ని నివారించవచ్చు. వంటకొచ్చిన పైరులుంటే యింటికి చేర్చవేయవచ్చు. మనుషులు, పశువులు బతుకులు గట్టున వేసుకోవచ్చు. ఇతర వస్తువులూ వంటివా రక్షించుకోవచ్చు. అంతకన్న మరేమీ సాధ్యం కాదు. విచిత్రమేమిటంటే మనదేశంలో ఒరిస్సా, కోస్తా ఆంధ్రప్రాంతాలు తరచుగా తీవ్రమైన తఫానల కిడికి లోనవుతున్న ప్రాంతాలు. వాతావరణ విజ్ఞానంవలన యీ వుపద్రవాలేమీ తగ్గినట్లు తోచడంలేదు సరిగదా మరింత తరుచుగానూ ఉధృతంగానూ వస్తున్నట్లు తెలుసు. 1977 నవంబరు నుంచీ మూడు సంవత్సరాలు వరుసగా ప్రళయోత్పాతం సంభవించినట్లు తెలుసుకున్నాం. చూచినవాళ్ళను చెప్పమని కూడా అడగలేని స్థితిలో వుంచి నవీ వుత్పాతాలు. మానెక్స్(II) తర్వాతి వేసవిలో(1979)తుఫానువచ్చిన విషయంకూడా ఆంధ్ర ప్రజలు యింకా మరువలేదు. ఒరిస్సా తీరంలో, కటకం బాలశౌర్ జిల్లాలలో, తరుణంలో హెచ్చరికలు చేసేందుకు తగినపరికరాలుకూడాలేవు యిటీవలి వరకూ. అక్కడి సముద్రం చొచ్చుకుని భూమిమీదకు వస్తున్నట్లు మరి కొన్ని పరిశోధనా ఫలితాలవలన వెల్లడవుతున్నది. రక్షణ దృష్ట్యా చూచినాకూడా, ఆర్థిక పరిస్థితుల సంగతి ఎలా వున్నా, మన విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు దేశ సమస్యలపట్ల తమ అవగాహనలో సరైన అంగీకారానికి రాలేదని అనుకోవచ్చును.

23. బృహత్తర వథకాల, ప్రాజక్టులవలన సమిత ప్రాంతాలు పరిసరాలు కొద్దిపాటి మార్పులు చెందే అవకాశం వున్నది. నదీలోయ ప్రాజెక్టుల వద్ద విశాలమైన నీటి రిజర్వాయర్ల వలన; లోహకర్మాగారాలు విద్యుదుత్పత్తి కర్మాగారాలు నెలకొల్పినచోట్ల పగటి వుష్ణోగ్రత, గాలిలో తేమ కొన్ని దీర్ఘకాలిక మార్పులకులోనయినట్లు ప్రజల అనుభవం తెలుపుతున్నది. అయితే యీ కార్యక్రమాలు వాతావరణాంశాలను దృష్టిలో వుంచుకుని నిర్ణయించడానికి అవకాశం తక్కువ. జనసాంద్రత హెచ్చుగా గల పెద్ద పెద్ద పట్టణాల సమీపంలో భారీ పరిశ్రమలు నెలకొల్పడం మీద ఆంక్షలున్నాయి. ప్రజల ఆరోగ్యం దృష్ట్యా పరిసరాల శుభ్రత దృష్ట్యా తీసుకునే చర్యలు అవి మనం విశ్లేషిస్తున్న వాతావరణాంశాలలో ఒక స్వల్ప భాగానికి చెందిన విషయం అది నదులున్న చోట, గనులున్న చోట ప్రాజక్టులు చేరక తప్పదంటేము. అదే విధంగా సాలు పొడుగునా పైరులుండే భూముల పరిసరాలలోకూడా "సహజ" వాతావరణ లక్షణాలలో కొన్ని మార్పులు వస్తున్న విషయంగోచరం. వ్యవసాయోత్పత్తి విధానాలు కార్యక్రమాల వలన, అనుషంగికంగా అనండి, పరోక్షంగా అనండి సిద్ధించిన ఒక రకమైన మార్పు యిది. సామాజిక సంబంధాలు, ప్రజల జీవన విధానాలలో వచ్చిన మార్పులు ప్రత్యక్షగోచరములే వాతావరణ కాలుష్యానికి, దోహదకరంగా సహజ జీవసంపత్తి సమతౌల్యానికి వ్యతిరేకంగా రూపొందే కార్యక్రమాలు తప్ప స్వల్పమైన దీర్ఘకాలిక పరిణామానికి లోనయ్యే విషయాలను గురించి ఆర్థిక విధానాల నిర్ణయంలో పరిగణన యీయవలసిన అవసరం లేదు,

0. ప్రకృతి తన లయతో తాను సాగుతూ వుంటుంది. ప్రజల యిష్టానిష్టాలతో దానికి ప్రమేయంలేదు. సరైన అవగాహన వుంటే మానవుని మనుగడను భోగంతో రసవత్తరంగా క్షేమంగా మలుచుకోవచ్చు. పూర్వం ఖగోళ శాస్త్ర విజ్ఞానంతో మీనమేషాలుగుణించివర్షపాతవువివరాలు దాదాపు ఖచ్చితంగానే నిర్ణయించగలిగాం. ఇప్పుడుకూడా నిజాయితీతో గుణించే పంచాంగాలలో వర్షపాతం, వుష్ణోగ్రత వంటి వాతావరణ వివరాలను ఎన్నో నెలలు ముందుగానే ప్రకటించగలుగుతున్నాం ఉపగ్రహాలు, వాతావరణ పరిశోధనా కేంద్రాలు సమీకరించే వివరాలలో వర్షపాతం వుష్ణోగ్రత లక్షణాలు ప్రకటించడం సహజ పరిస్థితులకు ఎక్కువ పూర్వం సాధ్యం కాకపోయినా, పూర్వదీర్ఘ కాలిక గణాంక వివరాల విశ్లేషణలోనైనా మన విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు ఎందుకు ప్రకటించడంలేదు? వర్షపాతం గురించి సిద్ధాంతుల అంచనాలు వాతావారణ శాస్త్రజ్ఞుల అంచనాల కంటె ఎక్కువ పొరపాట్లకు ఆస్కారం యివ్వడం లేదంటే ఏమనుకోవాలి? వైజ్ఞానిక కృషిమీద పరిశోధనలమీద మనం చేస్తున్న ఖర్చు నిరర్థకమనా, ప్రాచీన విజ్ఞానాన్ని నిర్లక్ష్యం చెయ్యకుండా పరిపంచేసి తరతరాల సక్రమింప జెయ్యాలనా, రెండునా? అవకాశాలు, జీవన విధానాల మీద ఆసక్తుల దృష్ట్యా రెండు పద్ధతులమధ్య వైరుధ్యం వుండవచ్చు. తాత్కాలికంగా, సాంప్రదాయిక విజ్ఞానాన్ని ఆధునిక వ్యవస్థలోకి నాటడం

లతకు పందిరే అందం. మహిళకు ఆభరణములే అందం

22 ct. బంగారు కవరింగ్ చేయబడినవి

TRADE MARK

PHONES 785 RESI 785

nirmala

మా సేల్స్ బ్రాంచీలు:

1 ... మార్కెట్, ...
2 ... విజయవాడ—1
3 ట్రంక్ రోడ్ నెల్లూరు
4 ... స్ట్రీట్, తిరుపతి
5 గాంధీ రోడ్, తిరుపతి

6. ... రోడ్, అనంతపురం. 7. ... రోడ్, బెంగుళూరు, 8 గాంధీ ..., బెంగుళూరు 9, జయంతి బిల్డింగ్స్, బెంగుళూరు 10 ... మార్కెట్, కర్నూలు 11 గాంధీ బజారు, షిమోగా 12 మద్రాసు రోడ్, కడప 13 ... స్ట్రీట్, చిత్తూరు 14. ... రోడ్, నంద్యాల 15 గాంధీ విగ్రహం వద్ద, నర్సరావుపేట 16 ... వద్ద ... పురం 17 ఏలూరు రోడ్, విజయవాడ-2 18 బళేపేట్, బెంగుళూరు 19, చిన్న బజారు, నెల్లూరు

With best Compliments from :

SHANTHI METALLOYS

AND

SHANTHI BATTERIES

No 3, Margo Street, Alandur

MADRAS-600 016

Phones: 432942 & 432810

Manufacturers of

High quality printing Metals of all Specifications White Metal, Bearing Metal, Solder etc.

And

Automobile Batteries for Cars, Trucks

Tractors etc

With Best Compliments From :

Phone : 74525

BEST PRESS

Museum Road, VIJAYAWADA-2

ఎంత కొంత సమాజ ఔన్నత్యాన్ని సాధించే అవకాశము వున్నది. కానీ క్రమేణా దాని విలువనది నిలుపుకో గలుగుతుంది. దశాబ్దాల జీవితపు అనుభవప్రయోగాలని నెమరు వేసుకుని ప్రకృతి బీభత్సాల క్రమాన్ని ఊటంకించగలుగుతున్నారు నిజమైన రైతులు.

31. ఆర్థిక ప్రణాళికలను ఎంత శాస్త్రీయంగా ఎంత ఖర్చుతో రూపొందించుకున్నా వాతావరణ పరిస్థితులలో అనివార్యంగానూ, కొంతవరకూ క్రమబద్ధంగానూ వచ్చే వైపరీత్యాలను వాటి ప్రభావాలను దృష్టిలో వుంచుకుని తగిన ఏర్పాట్లు చెయ్యకపోతే అనుకున్న అంచనాలు తారుమారవుతాయి. ఇది 31 సంవత్సరాల అనుభవం నేర్పిన పాఠం పొరపాట్లు ఎక్కడ జరిగాయా అని అంకెలు తిరగవేయడం వల్ల, విదేశ సహాయాల కోసం ఆశించడం వల్ల నిజాన్ని మరిచిపోయి మరింత పొరపాట్లు చెయ్యడమే అవుతుంది.

కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షమ్

*"వర్షం" అన్న శీర్షికను సూచించిన శ్రీ ఇలపావులూరి పాండురంగారావుగారికి నా కృతజ్ఞతలు.

పాడుదాం రండి ఉగాది పాట

శ్రీ తిరునగరి

నిన్న మొన్న వణికించిన నృశంస శైశిరం
నేడు చిత్తగించింది చెప్పకుండా పలాయనం
ఈనాడెక్కడిదీ గుండెలో ఆనందం
ఇదిగో కేపిస్తోంది ప్రకృతిలో నవ్యసౌందర్యం
పరిశీమస్తోంది పూలగుత్తులతో ప్రతిరసాలం
అరుణారుణంగా పూస్తోంది అడవిలో ప్రతిపలాశం
ఎలుగెత్తుతోంది కొమ్మకొమ్మకో పుంస్కోకిలం
కిలకిలారావంచేస్తోంది చెట్టుచెట్టుకో కీరం
పచ్చని మధువనాల్లోకి
అక్షల పక్షులుస్వాగతగీతాలుపాడగా
ఆగమిస్తున్నాడు
చైత్రరధస్వామి
వెంట తెస్తున్నాడు జనావళికి
సౌఖ్యామృతాన్ని
దుందుభిధ్వానాలు చేస్తూరండి
'దుందుభి' వత్సరాన్ని అవనికి తెస్తున్న
శ్రీ వసంతస్వామికి స్వాగతార్చన చేద్దాంరండి
ఈ ఉగాదివేళ
ద్వేషాల్ని, దోషాల్ని పాతేయండి
కక్షలనూకార్పణ్యాలనూ కాల్చేయండి
నవయుగానికి వేద్దాంరండి నేడేవెలుగుబాట
నవోత్సాహంతోమనమంతాపాడుకుందాం
రండి ఉగాదిపాట!

వీడ్కోలు పలుకు

కీ. శే. బుర్రా శేషగిరిరావుగారు

I

త్రొల్లి చదువుల కెల్ల మొదలై
కల్ల చదువులకెల్ల పులియై
తల్లి భారతియుల్ల మల్లుక
తనయులను బ్రోవన్-
మ్రొక్కి-
-చక్కగ మనసుకెక్కిన,
సాహితీసాధననిధానము,
నక్కరగ నిరు-వత్సరంబులు!
నేమముగనేర్చి-
స్నాతకులరై చాలశుభముల
సాంప్రతముసాధింపసాగెడు
సాహితీ సుకుమారవరులకు
వీడుకో ల్పలుకు॥

II

విజయనగరపు వింత యొజ్జల,
వజ్జనుంటిరి వినయముగనే!
విసుగు లేకను రెండు పంటలు,
వింత మనుషులు వీరలై నను,
నాటకములాడింపజాలరు!
వాటముగవాదింప జాలరు,
గోటుగా నధికారగర్వము!
గోచరింపగనై ననేర్వరు!
ఆటతేటల నారితేరరు!
వీరి వెర్రులు వీరివేను!
వెర్రులై తేనేమిపోయెను?
వెర్రిమొర్రివేషములకై-వెదుకులాడగవేళలేనా!
కవితనుశునుల్లు గాంచవలెనోయి!
కావ్య పట్టంగట్టవలెనోయి!
సాహితీసుకుమారతకు నిది!
సార్థకంబోయీ,

III

దేశకాలముసంప్రదాయము-దీక్షభేదము కవి
మనంబును!
హావభావము రసావేశము-కవితలను ప్రత్యేక
పరచును!
రంగురంగులగాజుగోళము-తెలివెలుంగును తీ
ర్చులాగున॥
రంగురంగులగాజుచక్రము-తిరిగితిరిగితిరిగిమరలగ,
రంగులన్నీ కలిసి తెలుపై-వెలుగురీతినికవితచిత్ప్రభ,
నిత్య ధావళ్యము వెలుంగును-కాలచక్రము తిరుగగా॥

IV

భారతికి పలుతొడవులున్నవి
రాగరంజితసుతకృతంబులు
పాట పద్యము పటముప్రతిమలు
పెద్దపిన్నలనీ॥
భావములు హృదయమున మెరయగ,
మెరుపులోనే మలచునొకకవి,
ధారణకు ధృతిచాలమని జీ
వితపు చీకటిలో,
మెరుపుసొమ్ము లివంచు నిరసన
జేయబోదా భారతీసతి
విమల మణి మంజీరములుగా,
నెంచునేగాని॥
చదువులొకవిధి సాగిపోగా
సాముగరిడీలాగిపోగా,
నిండుసంసారముల నిల్పగ,
నిలువనీడయు బలముకొరగా,
ధృతులుచెదరగ-కలత లలలై
యిరులవారిధి-వెల్లివిరయగ
తొల్లిధారణ చేసియుంచిన
మెఱుపు కవితలె మెరుక మెరయును,

డీలర్లకు ముఖ్య సూచన : స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ క్రోకరి, జనరల్ కిరాణా వస్తువులు, ఎలక్ట్రికల్ మరియు డిపా
మెంటల్ స్టోర్స్-ఆసక్తి గలవారు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని అన్ని జిల్లాలలో డీలర్‌షిప్‌వివరాలకోసం వ్రాయం

MAJESTIC® PRESSURE COOKER

Devidayal MIXER-GRINDER

భారతదేశపు
మిక్కిలి ప్రతిష్టమైన
వంటపరికరములు ప్రెజెంటేషన్
సావనీలు మరియు ఇంటిసామానులు
అన్నీ ఒకచోట లభ్యమగు స్థలము

MAJESTIC Kitchen Companions

ANJALI Kitchenware

Kitchenmate cook n serve ware

Hawkins® PRESSURE COOKER

Flora

Ajanta KWALITY KITCHENWARE

EQUITY SNACK 'N' SANDWICH TOASTER

amar GASLITER ELECTRONIC

NIRLEP NON-STICK COOKWARE

Supercook GAS TANDOOR

Priya ICE PAIL

SWAN ELECTRICAL APPLIANCES

Vaishali WALL FRAME FLOWER VASE

ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు డిస్ట్రిబ్యూటరు మరియు హోల్‌సేలర్లు Ph: 121198 34819

మహావీర్ ఎంటర్‌ప్రైజెస్, తిలక్‌రోడ్, హైద్రాబాద్

డా॥ యమ్. ప్రభాకరరెడ్డి

సమర్పించు

శ్రీ విఘ్నేశ్వర ఆర్ట్ పిక్చర్స్

గృహప్రవేశం

నిర్మాత.

యడవల్లి విజయేంద్రరెడ్డి

స్క్రీన్‌ప్లే- దర్శకత్వం.

బి.భాస్కరరావు

డిజైం ఉషాఫిలింస్

మెఱుపు దేడుట బాట బయలా!
మెఱుపు కవితల నెరుగ దగదా
సాహితీపరులు?

V

జీవికిహపర జన్మములలో
కాలవాహిని తీరములలో
మదిని నిలిచిన హావభావపు
చిత్రప్రకాశము విందులై
పాట పద్యం పటం ప్రతిమలు
పలుతెరంగుల ప్రబలియుండును
కాలపరిమితిలో॥
పటము పాటల ప్రతిమశోభల
మాట కూటము లందు మలచును
సాటికవులకు చుట్టు గీటగు
మేటికవియొకడు॥
పిన్నవాడా కన్నవాడా!
జాతివాడా సాటివాడా!
చిన్నముదియా యన్నమిన్నా!
సాజకవియా-యోజగలడా!
విభవవిభుడా-వినుతయశుడా!
మూలమూలల-ముతుకువాడా!
వివిధవిద్యల-వల్లభుండా!
విద్యనేర్వని-లాలసుండా!
ఎవ్వడైతేనేమియాయెను?-ఎన్నిక్లై
తేనతని శిల్పము
శిల్పమందలి చిత్రప్రకాశము-
చిత్తమరికడితే॥
శిల్పవిరహితమైన కల్పన-చిల్లిగవ్వకునైన
చెల్లదు!
శిల్పమనగా చిద్విభాసము
చికిలి కాదోయీ॥
మాటమీదను మాటపేర్చితె
యిటికెపోగై విరిగిపోదా?
రంగుమీదను రంగుపులిమితె,
రమణీకాగలదా?
సరస విరసము లరయకుండా
స్వరముతోడను స్వరముకూర్చితె
పాటగాకది చెవికిపోటై
విరసమై పోదా?
మాటనీటుల మాయమర్మము
వాక్యసుమమాలికలపరిమళ
మరసి పదవాక్యప్రమాణము
తెలిసి రూపుల మలచి మనముల
కింద్ర జాలపు దివ్యసౌఖ్యము
లింతలో గలిగించు కవితా

పట్టి భద్రుల కట్టులోంట
రెండు పర్వములుంద్రదీక్షర
నింద్ర జాలపు కట్టు విడెనిక
స్నాతకులుకాఁగడువు వచ్చెను।
కోరినపుడీ యింద్రజాలపు
కవులమంత్రములుండు మీకుది।
యెంతగాదీ దీక్ష పలితము।
లిదియె గురికాదా॥
తెరగానీ యింద్రజాలము
కోరగానీ విద్యవిభవము
జీవితములో పరు ఎవారికి
మెరయ బోదయ్యా॥
సాహితీసుకుమార—
యిహమున
మోహజలధిని—శోకతరగల।
కష్ట వీచీపరంపరలను
కలయదాటగ కలంబిదియే।
కంటివా లేదా?
పిన్న భిన్నునికీట్సుబ్రోచెను।
మారుతాత్ముని షెల్లిదేల్చెను।
ముదితెలో మినిసనుని గాచెను।
ముక్తి జూపెను బైరనునికై
దినమువెన్నముతేర నేరని-ధీరుశ్రీనాథార్యునిలిపెను।
బ్రహ్మతేజముగన్న మిల్టను-బాహ్యదృష్టికివెలితిదీర్చెను।
హాళికత్వవుస్ఫూర్తితో నిజ—గౌరవము గాపాడు
కొనగా!
పోతనార్యుని భుక్తిముక్తికి—దారితానై నిలిచితేర్చెను!
లలితకవితాకళాస్థానికి
...మునిని ప్రభువుచేసెను।

సహితీ సుకుమార నీవటు
భారతి భక్తుడవు కావోయి।
సాహితీ తత్వార్థపరుడయి
యిహపరంబుల లావు గనవోయి

VI

కవితతెరవుల దిట్టదెరిసి
పలంపడితే రాసుకరువా?
కవితలెంపులదిట్టదెరిసి
ఎలుకుపలికితె మాట తిరుగా?
కవితశాఖానియతిగల్గిన।
పలుకులే యస్త్రములుగావా?
కవితమర్మం తెలియవోయి
కావ్య పట్టం గట్టవోయి
కాసులేమనుగడయుటంటే
కాలమర్మముగాంచకుండుట।
అర్థమే పురుషార్థ మంటే।
ఆర్య ధర్మంబాదిగలుపుట।
కవితతత్వముగానవోయి।
కలి విజృంభణ కడరకోయి।
ఆర్థికాంబుధి వీచికలలో
నడిగిమడిగి యంతరింపక
నాకసములో నెగిరియెగిరి
యెగిరిపారెడు పికము నీవై
జీవితావధి చేరవోయి
చిత్త శాంతిని చెందవోయి.
శుభములలరగ—విభవమమరగ।
గురుల యాశీర్వచన బలముగ
సాహితీసుకుమార నీవిక
వీరస్నాతక మందవోయి॥

[...కవన...కి. శే. బుర్రా శేషగిరిరావు గారి కుమారుడు డా॥ ప్రసాదరావుగారు శ్రీ ఆర్. పద్మనాభరావు గారికి ఇవ్వగా వారు మాకు పంపారు.—సంపాదకుడు]

మా ఖాతాదారులకు శ్రేయోభిలాషులకు ఉగాది శుభాకాంక్షలు

Greetings and All Best Wishes on Happy UGADI

Phones : 551672, 554406. FROM Grams : BARGAIN

M. L. Pujara

Raw Material Suppliers to Paper Mills.

"PAPER HOUSE"

Post Box No: 557, 36, East Kalamandapam Road, Royapuram,

M A D R A S - 600 013.

ASSOCIATES

Phones : 77199, 76888 Grams : "PUJARA",

Pujara & Company

23-18-14, Vyakaranam Vari Street, Satyanarayana Puram,

VIJAYAWADA 520011.

Phone , 25450 Grams : "PUJARA",

Sanat Kumar & Company

Post Box No. 182, 1781-B. New Road,

COCHIN-682 002

MeenuMix
the engineer at your kitchen service

MULTI PURPOSE
MIXER AND GRINDER

*సాటిలేని పనితనం
*పోటీలులేని నాణ్యత
*మన్నికలో, దీనికి మించినది లేదు
*చక్కని మెరుపు, దృఢత్వము,
కలిగిన స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్
జార్, లోపలి పదార్థాలు
చూడటానికి తగిన ఏర్పాటు
తక్కువ శక్తిని వినియోగించి
అత్యంతవేగంగా తిరిగే మోటారు
*అదనంగా మరొక స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ జారు

ప్రీమియర్ ఆటో సర్వీస్
ప్రకాశంరోడ్, గవర్నరుపేట
విజయవాడ-520 002 (A.P) ఫోన్: 62159

మా ఖాతాదారులకు, శ్రేయోభిలాషులకు ఉగాది శుభాకాంక్షలు

Grand 1982 Offer!
PREMIER
Lucky Buyer Scheme
Buy a
Leonard
refrigerator now!
Win over Rs.15000 in prizes
PREMIER Ads
ఇతర వివరములకు దయచేసి సంప్రదించండి!
ప్రీమియర్ ఆటో సర్వీసు
బిసెంటురోడ్ విజయవాడ-2 (A.P.)
PHONE: 62159

“శాస్త్రుల్లు”

ఉత్తమాసశషభిషలు

ఇంద్రకంటి, పిడపర్తి పంచాంగ కర్తల ఘర్షణ

-నూరేళ్ళ నాటి ఉదంతం

“ఉత్తమా సమును వమ్ము న్ జేయ బోరాడ.... విశ్వపతి హాడా రాస్....”

-తిరుపతి వెంకటేశ్వరులు

నూరేళ్ళ క్రితం మాట !

గోదావరి జిల్లాలోని రామచంద్రపురం తాలూకాకు చెందినది కోట గ్రామం. ఆ గ్రామంలో ఇంద్రకంటి విశ్వపతిశాస్త్రిగారు సకలవిద్యా సంపన్నులూ, సదాశిష్యపరివృతులూను. ఒకనాటి సాయంకాలం గోధూళివేళ శాస్త్రిగారు, శిష్యులు సంధ్యావందనాదికాలు నిర్వర్తించుకుంటున్నారు. “విశ్వపతి శాస్త్రిగారూ !” అని జలద గంభీర స్వరంతో ఒక పిలుపు వినవచ్చింది శాస్త్రిగారి నయనాలనుంచి ఆజ్ఞ తీసుకొన్న శిష్యుడు, బ్రహ్మ తేజోసంపన్నుడైన ఆ బ్రాహ్మణోత్త ముని లోనికి ప్రవేశపెట్టాడు. ఆయనను చూచిన తక్షణం శాస్త్రిగారు సంతోషముతో “ఓహో, సీతారామశాస్త్రిగారా ! ఎంతటి అదృష్టవంతులం ! మీ దర్శనం దొరికిన ఈరోజు చాలా సుదినం. దయచేయండి. ఎక్కడనుంచి రాక?” అన్నారు.

“బూరాడపేట అగ్రహారంనుంచేనండి” అని సీతారామ శాస్త్రిగారు సమాధానమిచ్చారు.

శాస్త్రిగారి సతీమణి తెచ్చిన దోసకాయ చెంబులోని ఉదకంతో పాద ప్రక్షాళన గావించి దంపతుల కుశల ప్రశ్నాదికములకు సమాధానము యిచ్చి అరుగుపైనున్న చాప మీద కూర్చున్నారు, పిడపర్తి సీతారామశాస్త్రిగారు. జ్యోతిష సిద్ధాంతభాగంలో అసమాన ప్రజ్ఞావంతులూ వంశపరంపరాగత విద్యా సంపన్నులూను వారు. సిద్ధాంత భాగంలో వరాహమిహిర, భాస్కరాచార్య, గణేశదైవజ్ఞులకేమాత్రమూ తీసిపోరని దేశంలో పేరుగాంచిన అనుపమ విద్యావంతులు, అఖండకీర్తి సముపార్జితులూనైన పిడపర్తి చలమయ్య శాస్త్రిగారికి వీరు అనుజన్ములు.

ఆ రాత్రి భోజనానంతరం విశ్వపతి శాస్త్రిగారూ సీతారామ శాస్త్రిగారు కూర్చుని మాట్లాడుకున్న విషయాల్లో మన కథకు సంబంధించినవి ఈ క్రింది రెండు.

మొదటిది: సీతారామశాస్త్రిగారు వచ్చే సంవత్సరం పంచాంగం పూర్తిచేసి కొన్ని ధర్మశాస్త్ర విషయాలను చర్చించి నిర్ణయం చేయడానికని సోదరుడు చలమయ్యశాస్త్రిని కలుసుకోడానికి దువ్వ గ్రామం వెడుతున్నారన్నది.

రెండవది: రామచంద్రపురం రాజావారు వచ్చే సంవత్సరం పంచాంగం వ్రాసి ఇమ్మని విశ్వపతి శాస్త్రిగారిని కోరారని, అందుకు ఆయన తన కుమారుడైన రామశాస్త్రినీ, శిష్యుడైన వెంకటశాస్త్రినీ నియమించారన్నది.

ఈ సంభాషణంతా వింటూన్న రామశాస్త్రికీ, వెంకటశాస్త్రికీ ఒకేవిధమైన ఆలోచన తట్టింది. ఇద్దరూ ఆలోచించుకున్నారు. రెండుమూడు మాసాలు కష్టపడ నవసరంలేకుండా వారికివప్పచెప్పిన కార్యం పూర్తిచేయడానికి ఒక ఉపాయం తోచింది. చిన్న వయస్సుకలవారవడంచేత గ్రంథ చౌర్యంలోని దోషాతిశయాన్ని వారుగుర్తించలేకపోయారు.

మరునాడు ఉదయం విశ్వపతిశాస్త్రిగారు, సీతారామ శాస్త్రిగారు గోదావరి స్నానానికి కోటిపల్లి రేవుకు వెళ్ళివచ్చి దేవతార్చనాదికాలు ముగించి భోజనం పూర్తిచేసేప్పటికి, సీతారామశాస్త్రిగారి అంగవస్త్రంలో చుట్టివున్న పంచాంగానికి పూర్తినకలు తయారుచేశారు రహస్యంగా, ఇద్దరు ముగ్గురు ఇతర శిష్యుల సహాయంతో రామశాస్త్రి, వెంకటశాస్త్రి.

భోజనానంతరం కొంచెంసేపు విశ్రమించి సీతారామ శాస్త్రిగారు అందరివద్దా సెలవు తీసుకొని కోట గ్రామంనుంచి బయలుదేరి వెళ్ళారు.

2

భద్రాచల రాముని దర్శనం చేసుకుని రెండుమాసాలలో తిరిగివచ్చిన విశ్వపతి శాస్త్రిగారు తన కుమారుడు, శిష్యుడు తయారుచేసిన పంచాంగం చూచి వారి ప్రజ్ఞకు చాలా సంతోషించారు. ఏదో తిథుల వరకూ పూర్తి చేసి ఉంటారేమోనని అనుకొన్న శాస్త్రిగారికి గ్రహస్ఫుటాలు, సుముహూర్తాలు వగైరా యావత్తు గ్రంథం సిద్ధం కావడం చూచే సరికి ఆనందం పట్టలేక కుమారుణ్ణీ, శిష్యుణ్ణీ చాలా అభినందించారు.

వెంటనే ఒకశుభముహూర్తాన ఆ పంచాంగం తీసుకొని పోయి రామచంద్రపురంలో రాజా వారికి సమర్పించేరు శాస్త్రిగారు నిండుదర్బారులో. రాజావారు చాలా సంతోషించి శాస్త్రిగారిని ఉచితరీతిని సత్కరించారు. ఆ సత్కారాలందుకొని సంతోషంతో తన్మయులై వున్న శాస్త్రిగారితో దివానుగారు: "శాస్త్రిగారూ! వచ్చే సంవత్సరం విశేషాలేమైనా కొంచెం రాజావారికి వివరించండి" అన్నారు.

"ఆ! ఏమున్నయ్యండీ మామూలే" అంటూ విశ్వపతిశాస్త్రిగారు వర్షయోగాలూ, పంటల పరిమితీ, ధరవరలూ వగైరా వివరిస్తూ ఒక్క అర్ధగంటసేపు ప్రస్తావించారు.

అప్పటికే రాజావారి ఆస్థానానికిపిడపర్తి చలమయ్య శాస్త్రిగారువ్రాసిన పంచాంగం ప్రతి చేరింది. ఆస్థాన జ్యోతిష్కులు ఆ పంచాంగాన్ని చూచి అందలి విశేషాలను ఇదివరకే రాజావారికి సమగ్రంగా తెలియపరచి ఉన్నారు.

అందువల్ల విశ్వపతిశాస్త్రిగారు చెప్పినదంతా విన్న రాజావారికి అందులో లుప్తమాసం ప్రస్తావన రాకపోవడం చాలా వింతగా తోచింది. వెంటనే శాస్త్రిగారిని ఉద్దేశించి వారిట్లా అన్నారు:

"ఏమండీ శాస్త్రిగారూ! వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమాసమున్నదట కదా?"

"ప్రభువులు మన్నించాలి. తమకెవరో తప్పుగా విన్నవించారు" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

కాదండీ. వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమాసమున్నదట. శాస్త్రప్రకారం అదిసమ్మతం కూడానట."

"అది శుద్ధ అబద్ధం మీకు ఎవరు మనవి చేశారోకాని, అది శాస్త్ర విరుద్ధమైనది. శాస్త్రప్రకారం చూచినట్లయితే వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమాసం లేదు," అన్నారు శాస్త్రిగారు.

"అదేమండి అల్లా అంటారు! పిడపర్తి చలమయ్య శాస్త్రిగారే లుప్తమాసమున్నదని వ్రాశారు మీరుకాదంటే పోతుందా?" అన్నారు ఆస్థాన జ్యోతిష్కులలో ఒకరు.

శాస్త్రిగారికి గుండెల్లో రాయి పడింది. అయినాధైర్యంగా ఇల్లా అన్నారు:

"చాల్లెండి. మహా తెలిసినట్లు చెపుతారేమిటి? మీకేమితెలుసు సిద్ధాంత భాగం? సూర్యసిద్ధాంత ప్రకారం పంచాంగం చేస్తే లుప్తమాసం రానేరాదు. చలమయ్యశాస్త్రి తప్పుడుత్రోవ త్రొక్కాడు. అందువల్ల అతనికి లుప్తమాసం వచ్చిందేమో!"

"చలమయ్య శాస్త్రిగారు త్రొక్కిన తప్పుడు త్రోవ ఏమిటండీ?" అన్నారురాజావారుఆశ్చర్యంగా.

"చిత్తం, మనవి చేస్తా. సూర్యునిచేత మయుని కుపదేశించబడినదే సూర్యసిద్ధాంతం. ఇదిమూడువేల సంవత్సరాలకు పూర్వమే వాడుకలో వుండేదని ప్రతీతి. అటువంటి అతి విచిత్రమైన గ్రంథాన్ని బట్టే మనం పంచాంగం చేసుకుంటున్నాము. మనది కర్మభూమి. మనకుకర్మప్రధానం. అందువల్ల మనం సూర్యోపదిష్టమైన గ్రంథరీత్యా

తయారయిన పంచాంగమునే అనుసరించాలి. చలమయ్య శాస్త్రి సంస్కర్త. ఈ సూర్య సిద్ధాంతంలోని పధకాలను తనకు ఇష్టము వచ్చినట్లు సంస్కరించి పంచాంగం చేస్తాడు. అవి శాస్త్ర సమ్మతము లెట్లా అవుతాయి? ఎవరికి ఇష్ట మొచ్చినట్లు వారు సూర్య సిద్ధాంత పధకాలను సంస్కరించేయడమే? దానికి తాహతు ఉండవద్దా? పూర్వం కొంతమంది సంస్కరించారంటే, వారి ప్రతిభముందు మన ప్రజ్ఞ ఏ మాత్రం? అందువలన చలమయ్యశాస్త్రి వ్రాసినది శాస్త్ర సమ్మతం కాదని మనవి చేస్తున్నాను," అన్నారు శాస్త్రి గారు గంభీరంగా.

"శాస్త్ర సమ్మతం కాని సంస్కారం చలమయ్య శాస్త్రి గారు మాత్రం ఎందుకు చేస్తారండి? అయినా యీ విషయాలలో అభిప్రాయం వెలిబుచ్చడానికి మేమూ మా బోంట్లు అర్హులం కాము." అన్నారు రాజా వారు చిరునవ్వుతో.

ఆ నవ్వు చూచి ధైర్యం కలిగి, "ప్రభువువారు మన్నించాలి. ఎప్పటి కప్పటికి గ్రహాలను దృక్సిద్ధం చేయడానికి సంస్కారం చేయవచ్చుననీ, అది శాస్త్ర సమ్మతమైనదేననీ పూర్వ గ్రంథాలనుంచి ప్రమాణాలను ఇతోధికంగా చూపిస్తూ చలమయ్య శాస్త్రిగారు ఒకసారి రాజమహేంద్రవరంలో ఉపన్యసించారు. ఏమి పాండిత్యము! ఏమి వాగ్ధాటి! సాక్షాత్తూ సూర్యాంశ సంభూతులు ఆయన. ఆ సభకు కాకతాళీయంగా నేనూ వెళ్ళడం జరిగింది. అది నా అదృష్టం. సంస్కరించడమే శాస్త్ర సమ్మతం కాదనడం భావ్యంకాదని నా మనవి," అని ఆస్థాన జ్యోతిష్కులలో ఒకరు కొంచెం ధైర్యంగా అన్నారు.

రాజావారు చిరునవ్వుతో విని, విశ్వపతిశాస్త్రిగారి వైపు దృష్టి మరల్చారు. విశ్వపతిశాస్త్రిగారికి సమాధానం చెప్పక తప్పింది కాదు.

"ప్రభువు వారికి నే విన్నవించేది ఒక్కటే విషయం. మనది కర్మభూమి మనం సూర్య సిద్ధాంతప్రకారం చేసిన పంచాంగాన్ననుసరించి కర్మ నాచరిస్తేనే దాని ఫలితాన్ని పొందగలం అంతే కాని ఎవరికి తోచినట్లు వారు పంచాంగాలు చేసే వాటిననుసరించినవాళ్ళు కర్మభ్రష్టులుకావడం తథ్యం. గ్రహాలలో ఏ సంస్కారాలు చేసినా సూర్యచంద్రుల్లో చేసిన సంస్కారం మాత్రం పూర్తిగా తిథులను మార్చేస్తుంది. చలమయ్యశాస్త్రి చంద్రుడికికూడా సంస్కారమవలంబిస్తారు. ఇది బొత్తిగా శాస్త్ర విరుద్ధమని మనవి చేస్తున్నాను," అని సమాధానం చెప్పారు శాస్త్రిగారు.

"ఏమో ఈ ధర్మశాస్త్ర విషయాలు మాకు అవగాహన కావు అయినా చలమయ్యశాస్త్రిగారిలాంటిపండితులు మన దేశంలో చాలా అరుదు. అటువంటివారు అవలంబించిన తీర్పు శాస్త్ర సమ్మతం కాదనడం కొంచెం సాహసమేమోనని నా ఊహ" అన్నారు రాజావారు.

"ప్రభువులు తమ ఆస్థాన విద్వాంసులనూ వారి విద్వత్తునూ కించ పరుస్తున్నారు. ఏ విషయంలోనైనా సరే చలమయ్యశాస్త్రితోసమాన పాండిత్యంగలవారమని ఋజువు చేసుకోగలం" అన్నారు విశ్వపతిశాస్త్రిగారు.

ఏ విషయంలోనో ఎందుకు? ప్రస్తుతం ఈ విషయం లోనే ఇదమిత్థమని తేలకపోతే వచ్చే సంవత్సరం ఏ పంచాంగాన్ని అవలంబించడానికి సందేహంలో పడిపోతాం."

"చిత్తం. ప్రభువువారు ఈ విషయం పూర్తిగా విమర్శించి, తగిన ఏర్పాట్లు చేయించి ఒక నిర్ణయానికి వస్తే అందులకు చాలా అనుకూలంగా ఉంటుంది. అవసరమైతే చలమయ్యశాస్త్రి గారిని ఇక్కడికే పిలిపిద్దాం," అన్నారు దివానుగారు ఇంతవరకూ మౌనంగా ఉండి.

'ఆ ఏర్పాటు చాలా బాగుంది. ఏమండీ విశ్వపతి శాస్త్రిగారూ! చలమయ్యశాస్త్రిగారిని ఇక్కడకు పిలిపించి సభ ఏర్పాటు చేస్తాం. మీకు సమ్మతమేనా?" అన్నారు రాజావారు.

"చిత్తం. ప్రభువుల ఆజ్ఞ శిరసా వహిస్తాను."

అంతటితో ఆ రోజుకు ఆ ప్రస్తావన ముగిసింది.

3

తణుకు దగ్గరున్న దువ్వగ్రామంలో ఉంటూన్న చలమయ్యశాస్త్రిగారు రామచంద్రపురం రాజావారు రమ్మన్నారని తెలియగానే శిష్య సమేతంగా బయల్దేరి రామచంద్రపురం చేరుకున్నారు. జరగబోయే సభను చూడడానికి అనేక మంది అనేక ఊళ్ళనుంచి వచ్చారు. పండితులూ సిద్ధాంతులూ చాలామంది రామచంద్రపురంలో చేరారు. నిర్ణీత సమయానికి సభఏర్పాటయింది పిడకర్తి చలమయ్యశాస్త్రి గారు వచ్చే సంవత్సరం లుప్తమాసం ఉన్నదన్న వాదాన్ని సమర్థిస్తే, విశ్వపతిశాస్త్రిగారు దాన్ని ఖండిస్తున్నారు. ఇరువురూ మహా పండితులు. ఆ రోజులలో పాండిత్యం ఏ ఒక్క విషయానికీ చెందివుండేది కాదు. సర్వతోముఖ పాండిత్యం వారిది. అందువలన చలమయ్యశాస్త్రి గారితో సమానమైన పాండిత్యాన్ని సిద్ధాంత భాగంలో చూపిస్తున్నారు విశ్వపతిశాస్త్రిగారు ఈ విధంగా మూడు రోజులు కేసరీద్వయం హోరాహోరిని వాద ప్రతివాదాలతో పోరుసాగించారు. ఇందులోచలమయ్య శాస్త్రిగారు అయన స్వయంగా చేసిన పంచాంగాన్ని సమర్థించుకుంటున్నారు. విశ్వపతి శాస్త్రిగారు తాము తయారుచేయని పంచాంగాన్ని సమర్థించుకోవలసి వచ్చింది. రాజావారి దర్బారులో మాను షోని కన్న మాటలేకాని, చలమయ్యశాస్త్రిగారి ప్రతిభ, పాండిత్యం విశ్వపతిశాస్త్రిగారికితెలియకపోలేదు. అందువల్ల ఆయన వాదంలో బాగా వెలితి కన్పడుతూనే ఉంది. అది చలమయ్య శాస్త్రిగారు కనిపెట్టారు. కాని ఇతరు లెవ్వరూ తెలుసుకోలేక పోయారు. వీరిద్దరూవాదించుకుంటూ ఉంటే విని తీర్పు ఇచ్చే సామర్థ్యం కలవారెవ్వరూ అక్కడ లేక పోయారు. అందువల్ల ఎవరో ఒకరు రెండవవారి వాదం

ఒప్పుకోవాలి. అంతవరకూ వివాదం సాగవలసిందే! విశ్వపతి శాస్త్రిగారు తనమాటబీరుపోకుండా ఉండడానికి మాత్రమే వాదిస్తున్నారు. కాని వాదనలో పటుత్వం ఎప్పుడో తగ్గిపోయినట్లు చలమయ్యశాస్త్రిగారు గ్రహించారు. అందువల్ల విశ్వపతిశాస్త్రి తనఓటమిని తనంతటతాను అంగీకరించనీ అంతవరకు సభికులు తన వాదం శాస్త్రసమ్మతమైనదని నిర్ధారణ చేయరనీ తెలుసుకున్నారు.

మూడవనాడు సాయంకాలం సభ ముగిసే సమయానికి చలమయ్యశాస్త్రిగారు సభికులవైపు తిరిగి ఈ విధంగా ఉపన్యసించారు:

"పండితోత్తములారా! ఈ మూడు రోజుల్నుంచీ మా ఇరువురి వాదప్రతివాదాలూ మీరు వింటూనే ఉన్నారు. ఇందులో ఏది శాస్త్రసమ్మతమో నిర్ధారణ చేసే సామర్థ్యం గలవారు లేనికారణంచేత ఈ విషయం ఇల్లా ముగియవలసి వస్తోంది. ఒక నిర్ణయం జరుగలేదు; కాని ఒక్క మనవి. మా వాదములలోని సత్యాన్ని నిరూపించే సమర్థులు ఈ సభలో లేకపోవచ్చును, ఈ దేశంలోనూ లేకపోవచ్చును. మానవుల్లోనే లేకపోవచ్చును. కాని భగవంతుడు లేడా? ఆయనకా సామర్థ్యం లేదా? ఆయన సర్వాంతర్యామికదా? ఆయన నిర్ణయించడానికి శక్తి కలవాడే కదా! ఆయన నిర్ణయించి తీర్పునిచ్చినట్లైతే, అది అందరికీ ఆచరణీయమే కదా? ఇందుకు సభికులు, రాజావారూ అంగీకరిస్తే దైవం చేత దీనికి తీర్పుచెప్పిస్తాను. అంతకన్నా వేరే మార్గ లేదు. మీరు అనుమతి ఇవ్వాలి"

దానితో సభలో కలకలం బయల్దేరింది అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు? "దైవమే నిర్ణయం చేస్తాడన్నది వట్టి మాట!" అని కొందరన్నారు. "ఏమో వారి శక్తి మీకేం తెలుసు? భగవంతుడిని ఇక్కడికి రప్పించి పలికించగలరు వారు." అన్నారు కొందరు. ఈ విధంగా సభలోసంచలనం కలిగింది. దివానుగారు రాజావారితో సంప్రతించి లేచారు.

"చలమయ్యశాస్త్రిగారూ! మీరు దైవంచేత నిర్ణయం చేయిస్తామన్నారు. దైవనిర్ణయం తప్పక ఆచరణీయమే! దాన్ని ఎవరూ కాదనరు. అందుకు మీరు సమర్థులవడానికి కూడా మాకు ఏ విధమైన సందేహమూ లేదు. కాబట్టి మీరు ఈ మహాసభ సమక్షమందే దైవ నిర్ణయం చేయించండి" అన్నారు.

"రాజావారికి నాదొక మనవి. విశ్వపతి శాస్త్రికూడా దీనికంగీకరించాలి కదా?" అన్నారు చలమయ్యశాస్త్రిగారు.

విశ్వపతి శాస్త్రిగారు వెంటనే తమ అంగీకారాన్ని తెలియపర్చారు

"అల్లాగైతే త్వరలో ఒక శుభ ముహూర్తం ఏర్పాటు చేయండి. ఆరోజు మనమంతా ఇక్కడే మళ్ళీ కలుసుకుందాం." అన్నారు చలమయ్య శాస్త్రిగారు.

ఆనాటికి సభ ముగిసింది.

4

త్వరలో ఒక శుభముహూర్తం యేర్పాటు చేశారు. దూరదూరాలనుంచికూడా పండితులు, పామరులు వేలకొలదిగా జనం రామచంద్రపురం చేరుకున్నారు. నిర్ణీతసమయానికి చలమయ్యశాస్త్రిగారు, విశ్వపతి శాస్త్రిగారు కూడా సభా వేదికపైకి వచ్చారు. చలమయ్యశాస్త్రిగారు సభికులకు నమస్కరించి ఇల్లా అన్నారు.

"పండితోత్తములారా! శాస్త్ర విషయమై నాకూ విశ్వపతిశాస్త్రికీ జరిగిన వివాదంలో తీర్పు దైవంచేత చెప్పించడానికీ, ఆ దైవ నిర్ణయమే మనమంతా ఆచరించడానికి మన మంగీకరించాము. భగవంతుడు ప్రత్యక్షమై మనుష్య రూపంలో నిర్ణయం తెలియపరుస్తాడనుకోవడం మూర్ఖత్వం అందువల్ల నేనొక మార్గం చెబుతాను. అది అందరికీ సమ్మతమైతే, అంగీకరించండి లేని పక్షంలో మీరొకమార్గం సూచించండి. నేను సమ్మతిస్తాను. రెండు తాటాకులు తీసుకుందాం. నావాదం నేను ఒక తాటాకుమీద వ్రాస్తాను. విశ్వపతిశాస్త్రి తన వాదాన్ని ఇంకో తాటాకుమీద వ్రాస్తాడు. రెండూ ఒకే సమయంలో కాలవలో వదులుదాం. ఏది ప్రవాహానికి ఎదురుగా వెడితే అది భగవంతునిచే అంగీకరింపబడిన వాదమని నిర్ధారణ చేయవచ్చును. ఇందుకు అందరూ సమ్మతించాలి" అన్నారు.

దివానుగారు రాజావారివైపు చూచి ఆయన అంగీకారాన్ని గ్రహించి, విశ్వపతిశాస్త్రిగారి నడిగారు వారికి సమ్మతమేనా అని. ఆయ కూడా సమ్మతించారు.

సరే ఆ ప్రకారంగానే రెండు తాటాకులమీదా రెండు వాదాలనూ వ్రాశారు. రెండూ ఒకేసారి కాలవలో వదిలారు. వేనకువేలు ప్రజలు సంభ్రమాశ్చర్యాలతో చూస్తున్నారు. రాజావారు దివానుగారు తదితర రాజోద్యోగులుకూడా దగ్గరే ఉన్నారు. చలమయ్య శాస్త్రిగారి వాదం వ్రాసిఉన్న తాటాకు ప్రవాహానికి ఎదురుగా చరచరా ప్రాకి పోయింది! అందరూ దిగ్భ్రాంతులయ్యారు. ప్రజలు హర్షధ్వానాలు చేశారు. గుర్రంమీదకూర్చున్న రాజావారు తటాలున క్రిందికి దిగి చలమయ్య శాస్త్రిగారి పాదాలకు నమస్కరించారు.

5

మరునాడు నిండుదర్బారులో చలమయ్యశాస్త్రిగారిని రాజావారు బహుళంగా సత్కరించారు. అందరూ దైవనిర్ణయాన్ని గురించి ఆశ్చర్యంగా చెప్పుకున్నారు. ఏ నోట విన్నా చలమయ్యశాస్త్రిగారి ప్రతిభేవినబడుతోంది. దర్బారులో రాజావారు ఇల్లా అన్నారు.

"చలమయ్య శాస్త్రిగారూ! మీ ప్రతిభ అమోఘం! సాక్షాత్తూ భగవత్స్వరూపులు మీరు. భగవంతుని చేతనే సాక్ష్యం పలికించారు. ఇది మరొకరికి సాధ్యమా?"

విశ్వపతిశాస్త్రిగారు కూడా ఆ సభలోనే ఉన్నారు ఆయన చలమయ్య శాస్త్రిగారి పాండిత్యమైతే మెచ్చుకున్నారు, కాని ఆయన చేసిన దైవ నిర్ణయం తంతంతా,